homo semper aut proficit aut deficit

SCRIPTA QVAEDAM IN ACADEmia Vitembergensi publice proposita, digesta in duos libros.

Impressum Vitembergæ apud Iosephum Klug. Anno M. D. XLIX.

I G

8

DECANVS COLLEGII facultatis Artium.

QVOD Deus in arcam quam in secretiore aditu templi populi Israel collocari voluit, tabulas legis imponi iussit: significauit semper in Ecclesia conseruandum esse librum cœlestis doctrinæ. Quare & studia alicubi conseruatus est, & hæc apud eos testatur se conseruaturum esse, qui doctrinam amant & inquirunt. Quare vos propter Deum obtestamur, præsertim his miserrimis temporibus, cum exarserint tam seua bella, vt vestra diligentia, & modestia Deum flectatis, vt diu concedat vobis ocium ad discendum, & propter Ecclesiam conferatis fidelem operam ad conseruationem vtilium artium. Hoc scholastico consilio scholasticas operas obimus, & ad eas Testimoniorum, &

graduũ renunciatio pertinet. Ideo quod fauſtum fœlixq; ſit his noſtris auditoribus, quorum nomina hic recenſentur, proxima die Martis decernetur gradus Magiſterij. Cum autem propter grauem cauſam hæc Teſtimoniorum renunciatio debeat eſſe publica, petimus vt freqẽtia eruditorum & bonorum ornetur. Hoc officio ſinguli declarent, ſe de philoſophiæ & linguarum ſtudijs quæ certe neceſſariæ ſunt vitæ humanæ & Eccleſiæ, bene ſentire, & fauere huius cætus honori. Valate. die viij. Septemb.

RECTOR ACADEMIAE.

QVOD fauſtum felixq; ſit, hodie hora xij. legemus ſtatuta, & leges, de ſtudijs, & moribus ſcholaſticorum, & de tranquillitate Academiæ retinenda. Quare mandamus omnibus ſcholaſticis, vt ad eam recitationem conueniant in auditorio maximo Collegiorum. Vtinam genus humanum intelligeret, vere & ſerio præcipi a Deo diſciplinam, ac vere eum iraſci contemptoribus diſciplinæ,

Certe

Certe a deo ſcholæ præcipue ob hanc cauſam inſtitutæ ſunt, vt has tantas res diſcamus. Videlicet noſſe Dei voluntatem, & vitę normam. A Eterna & immutabilis dei voluntas eſt, quam in lege ſua patefecit. Vere & horribiliter iraſcitur deus peccatis. Et vt naturam ſuam mutare non poteſt, ita obliuiſci iræ ſuæ aduerſus peccatum non poteſt. Quod vero confugientibus ad filium Mediatorem parcit, non mutatione naturę, aut obliuione iræ ſuæ parcit. Sed quia filius pro nobis interceſsit, ac perſoluit pænã Vere igitur expaueſcamus, & ad filiũ confugiamus, & caueamus ne cumulatis ſceleribus augeamus iram, quæ ſępe etiam in hac vita opprimit Eccleſiã horrẽdis cladibus, vt nũc in Pannonijs, & Gallijs. Oremus igitur deum vt propter filium nobis parcat, & noſtra pietate, & modeſtia flectamus eum ad miſericordiam.

RECTOR ACADEMIAE. 3.

DECESSIT vir honeſtiſsimus

doctus, & bene de hac ciuitate meritus Philippus Reichenbach Licentiatus Iuris, & consul huius oppidi qui cum cæteris virtutibus honesto viro dignis hanc quoq; coniunxerat quod in litibus singulari studio hortator erat fugiendæ contentionis, & dirimendarum controuersiarum quædam æquitate potius quam iudiciorum acerbitate. Fiet autem ei funus hora quarta. Quare ad eius ædes scholastici conueniant, vt vsitatæ funeris ceremoniæ pie seruentur, & in cætu commendemus deo suam quisq; vitam, & cogitatione iudicij diuini, & Resurrectionis nos ad pietatem & inuocationem dei excitemus die. xxx. Octobris. xliij.

PHILIPPVS MELANTHON.

NOSSE temperamenta corporum humanorum, & inclinationes quæ sequuntur crasin, profecto in vita vtilissimum est: videlicet ad tuendam valetudinem & regendos mores Et (vt aliæ partes phisices) dulcem hæc pars doctrinam & gratam bonis ingenijs continet. Coepi autem

autem nuper enarrare locum Ptolomei in Quadripartito, in quo conferuntur Planetæ, temperamenta, mores, morbi. Hunc locum vellem notissimum esse studiosis. Quare adhortor deditos græcæ linguæ vt eam lectionem audiant. Res ipsas scio profuturas auditoribus, & voluptati futura: Deinde multæ in eo loco sunt voces eruditæ, significantes morum, morborum, & temperamentorum discrimina, quarum vocum proprietatem intelligere pars est eruditionis.

HECTOR ACADEMIAE.

MATTHEVS Aurogallus qui in hac Academia multorum studia in lingua Ebraica fæliciter prouexit & adiuuit & singulari modestia morum, eruditionem ornauit, decessit extinctus morbo pulmonis diuturno, ad quem & alij morbi accesserant. Fiet autem ei funus hodie hora iiij. Quare hortamur scholasticos, vt ante ædes eius conueniant, vt funeris ceremoniæ pie seruentur, ac ibi sese singuli de iudicio dei futuro commonefaciant, & deū

precentur ne sinat prorsus extingui salutaria doctrinarum studia, certe bene meretur de Ecclesia quisquis Ebraicę linguæ fontes studiosis aperit. Plurimum enim lucis, vniuersæ doctrinæ Ecclesiæ adfert eius linguæ cognitio, & ad grauissimas controuersias dijudicandas conducit. Die. S. Martini. xliij.

PHILIPPVS MELANTHON.

ARBITROR omnibus sanis persuasum esse, vtilem esse lectionẽ Ethicorũ Aristotelis. Nam & in vita cõmuni opus est nosse virtutum descriptiones: & ipsa forma explicationis seu Methodus, & collatio harum disputationum multũ conducunt ad intelligendas, & tractandas controuersias Ecclesiasticas. Præterea hi quise Iuris consultorum doctrinę dediderunt, hic agnoscunt suę artis semina, scilicet doctrinam de lege naturæ, & demonstrationibus practicis. Enarraui autem hactenus tres primos libros, qui monstrant fontes, & causas virtutum. Nunc in quarto sequitur catalogus, quẽ quia

quia in vulgaribus quibusdam materijs prolixior est, iam præteribo. Inchoabo autē enarrationem quinti libri de iustitia, in quo partes iusticiæ mira solertia inuestigaræ sunt, & deducitur lector ad aspiciendam naturam hominis, vt in ea fontes iusticiæ consideret. Eminet hic breuis libellus inter cæteros Aristotelis, velut insignis gemma. Nec quidquam à Cicerone, aut Platone in hoc genere perfectius aut magis proprie scriptum est. Quantū autem Collatio Theologis, & studiosis Iuris conducat, facile in ipso opere studiosi intelligent Opterim eos qui græcæ linguæ operam dant, nec habent Aristotelis librum, sua manu hàs pagellas græcas describere. Hodie deo iuuante hora Secunda incipiam.

RECTOR ACADEMIAE

OPtima quoq; prius manibus rapiuntur auaris, inquit. Ouidius de morte Tibulli poetæ, quæ eo nobis in mentem veniunt, quia hac nocte amissimus adolescentem Chriostphorum Eschman vlce-

 nium,

Christophorus Eschmā
minus commotor.

nium, qui vt ingenio Tibullum referebat ita fato simili inmatura morte extinctus est, sed hoc fœlicius decessit, quod in inuocatione Dei, & fiducia filij dei domini nostri Iesu Christi ex his ærumnis euocatus est, & fuerunt mores ipsius pleni pietatis, & virtutis. Dolendum est Ecclesiam amittere talia ingenia quæ multis profutura erant & gloriam dei illustratura. Quare deum oremus vt seminaria Ecclesiæ seruet, & studia pia tueatur Funus fiet huic Christophoro hora xij. ad quod studiosos conuenire decet, conueniant autem in Collegio die iij. Decembris xliij.

M. PAVLVS EBERVS.

CCAS deo iuuante auspicabor enarrationem libelli, qui continet, Catalogū Imperatorum Romanorum, & Germanicorum Cęsarum, quorum peculiariter res gestę breui, ac erudito Carmine sunt descriptæ à Georgio Sabino, cuius scripti lectionem spero pueris non cōtemnendum fructum allaturam. Nam & consi-

deratio

deratio ſucceſſionum in imperijs, ac mutationum prodeſt, ad excitandum, & confirmandum, in bonis naturis, timorẽ dei. qui peccata ſubditorum punit aſperitate aut dilaceratione imperiorum, & Ordo ſummorum in mundo regnorum obſeruatus, nos de fine, huius mundi admonet Cum .n quatuor Monarchiæ in Danielis viſionibus ſint promiſſæ, & hęc vltima ſit imbecillis, vt vix mereatur dici Monarchia, facile apparet inſtare finem mundi, & extremum iudicium, quo deus iuſtus & verax, liberata ſua Eccleſia, pijs premia dabit, impios vero vna cum Diabolis in horrendos cruciatus, æternos abijciet, Poterit etiam ipſius carminis facilitas ac venuſtas eſſe exemplo ijs, qui poſt audita profodię precepta conabuntur & ipſis verſus facere, ſicut debent, hoc genere ſe exercere omnes, qui vel Mediocriter Grammatici haberi velint, propter multas cauſas, quæ publicæ ſæpe expununtur.

DECANVS COLLEGII,
facultatis artium.

HOC

HOC tempore examina instituuntur eorum, qui testimonium publicum, ac Magisterij gradum sibi decerni cupiunt. Duxi igitur hic significandum esse, meum officium ijs, qui nunc gradum petent, nõ defuturum esse, ac velim eos qui nomina apud Decanũ, vt mos est edent, ante Epiphania ad me accedere. Etsi autem interdum nobis obrepunt indigni: tamen mos ipse inspiciendi studia Iuuentutis, & inuitandi scholasticos ad Philosophiam probandus est. Et comperimus in hac schola profuisse hunc morem Philosophicis studijs. Id n. certe in examinibus sedulo agimus, non vt inanes captiunculæ agitentur, sed vt ex præcipuis locis artium optimarum interrogationes ac disputationes vtiles sumantur. Talia colloquia erant appetenda, etiamsi gradus non expeteretur. Omnia, quamuis exigua momenta videntur, quæ aliquid tamen conducunt studijs, magna diligentia tuenda cunt, vt veteres dixerunt: εἰμὴ τάμικρα, σώζ' ἐς ἀπολοεις μείξονα: Omnibus magnis & paruis rebus Philosophiæ studia tueamur, & ornemus. Videtis .n.

tis ,n. Ecclesiæ & vitæ hominum prorsus necessariam esse harum ipsarum artium & linguarum cognitionem,q as profitemur. Ac tantopere deus harum artium, quæ Ecclesiæ nceessariæ sunt,neglectioni succesſet, vt propter eam causam minetur totis gentibus excidia, vt in Osea dicitur: Quia scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio fungaris mihi . Si quis pondera verborũ expendet, intelliget esse tristissimam comminationem. Eocõtra vero grata est deo militia,colẽdorũ horum studiorum . Ac si mediocriter:officium nostrum faciemus,seruabit & defendet nobis Ecclesias,& Politias.

M. PAVLVS EBERVS.

10.

INGENS est Thesaurus eruditionis in secundo libro Plinij ex magna varietate artium atq; Historiarum collectus. Prodest igitur eum librum familiarissime notum esse studiosis . Quare cum nuper mihi prælectio publica horæ quartæ mandata sit , auspicari ab enarratione eius libri decreui , Etsi autem scio expeti a mu

sic

tis alias quosdam physicos libellos : Tamen quia audio futurum, vt his proximis mensibus phisica hic excudiantur, eam editionem expectandam esse censui, Erit enim emendatior, & locupletior ijs libellis, qui nunc manu scripti circum feruntur. Interim Plinium enarrabimus, quem auide audient omnes quos naturæ cognitio delectat, & quia ad confirmandos animos de prouidentia conducere existimant consideratione pulcherrimi ordinis in natura, qui vestigium est dei opificis : Plato dulcissime inquit Gratam dei famam sparsam esse in artibus scilicet Testimonia, quæ conuincunt, vt esse deum, & prouidentiam fatendum sit maxime vero id consideratione huius doctrinæ cernitur, de certissimis legibus motuum, de ordine corporum mundi de signis euentuum mirandis, quę omnia cum appareat mirando consilio ordinata esse, nō dubium est, mentem Architectatricem esse. Sed hęc in ipsa enertatione copiosius disseremus, quam Inchoabo proximo die Lunę.

PHILIPPVS

PHILIPPVS MELANTHON.
De Eclipsi die Lunę xxiiij Ianuarij Anno M. D. XLIIII.

OBscura donec tegitur caligine phœbus
Vsuram nec dat luminis ipse sui.
Auditor luctu veros ostende dolores,
Vtq; deus pęnas mitiget, adde preces
Omittenda igitur nũc est prælectio nobis
Cras vtinã redeat lętior hora pręcor.

RECTOR ACADEMIAE. x1.

CONSCENDVNT aggerem nonnulli, & quidem eo loco, vbi nũc maxima frequentia est operarum, ibi lacerant virgulta, & respices, & rimos faciunt, quæ postea ruinas trahunt. Audimus quosdam ex scholasticis ibi etiam rixari, & certare conuicijs cum inspectoribus operarum. Scitis autem antea ab Illustrissimo principe duce Saxoniæ, Electore &c. proposita esse Interdicta, quibus arcentur ab aggere scholastici. Hæc vobis in memoriam relegenda esse duximus, & pręcipimus ne quis ad aggerem accedat

dat, ne quid ibi tumultuũ oriatur. Nam Illustrissimus princeps dedit mandata, vt hæc petulantia per suos ministros prohibeatur, & puniatur, si huius nostri edicti autoritas spreta fuerit. Vos in tantis miserijs publicis modestiores esse decebat, vt deus huius loci tranquillitatem, diutius tueretur propter doctrinæ studia, cum ab vtraq; parte ab ortu & occasu in Europa exarserint admodum sæua, & pernitiosa bella, Turcicum & Gallicum. Delentur honestæ familiæ, soluitur disciplina dissipantur scholę, & Ecclesiæ. His tantis malis etsi ignara pueritia non adficitur, quia nondum nos attigerunt. Tamen, eos quorũ ętas iam iudicare potest, adfici oportebat, & agnoscere iram dei, nobis quoq; minitãtem, & petere mitigationem malorum publicorum. Illud certe nequaquam decet, irritare deum Cyclopico contemptu pœnarum, & petulantiæ frenos laxare, καὶ ἐμπαροινεῖν ταῖς ἀτυχίαις tot gentium.

Quare propter deum vos obtestamur, vt modesti, & tranquilli sitis. Si vere sentitis hic esse dei Ecclesiam, & vos membra

bra esse Christi, moderatione vestra, ornare Ecclesiam debetis, & cauere, ne ex cuiusquam petulanter dicto aut facto oriantur tumultus, qui honesta & pia studia, imo & inuocationem dei iuterturbant. Nec parua contemnenda sunt Verum enim est illud Hippocratis. Nihil contemne, nihil paruum, seu ociosum, Die secunda Martij.

DECANVS COLLEGII FACULTATIS Iuridicæ.

MAxime homines destinatos studijs doctrinæ & virtutis, decet venerari, & amare leges, & neruos ordinis politici. Quotidie enim causas maximas, & grauissimas audimus. Scimus perinde, vt leges mortuũ cœlestium, & gratissimas vices dierum & noctium: ita politicum ordinem, leges, imperia, contractus & iudicia, vere esse opera, & beneficia Dei, in quibus Deus conspici suam sapientiam, & bonitatem erga nos voluit, & quæ voluit esse vincula societatis humanæ, & exercitia dilectionis, quam ipse præcipit.

Deinde vtilitates tantæ ſunt vt numerari non poſſint, Sed nos moueamur voluntate Dei propter Deum amemus, & veneremur legum doctrinam & caueamus, ne politicum ordinem conturbemus. Cum igitur Dei voluntas, ſit & ſit vtile vitæ hominum conſeruari legum doctrinam, magnis & paruis officijs ornanda, ſunt hæc Iuris ſtudia. Quare hortamur omnes Doctores, & Magiſtros & reliquum cœtum honeſtum huius Academiæ, vt conueniant proxima die Martij x. iij. in templo arcis, vbi decernetur honeſtiſsimus gradus Doctorum in vtroq; Iura Nobili viro N. & domino N. Id officium etſi eo libentius præſtare vos decet, vt reuerentiam erga leges declaretis, & oſtendatis vos horum, qui renunciantur Doctores, honori fauere. Tamen ideo maiore ſtudio preſtandum eſt, quia in his publicis congreſsibus, vt decet in Eccleſia: Conuenimus non tantum ad ſpectacula, ſed vt Deum inuocamus, vt Eccleſiam, doctrinam, vitæ ſalutarem, politicum ordinem tueatur &, adiuuet honeſta ſtudia. Hæc veris votis pectora piorum in his congreſsibus

petere

petere debent, qui quantum sint ornamẽ tum vitæ, collatione iudicare, Qualis vastitas, & tristicia iam est in Græcia, & in Panonia? Vbi grassantes Turci immani rabie, vt lupi, delent Ecclesias, & literas, & prohibent honestos congressus Huius tantæ miseriæ cogitatione, vt Deum æternum patrem domini nostri Iesu Christi Oremus, ne deleri sinat Ecclesiam suã, & omnibus pijs officijs ostendamus, nos petere, vt pœnas mitiget. Esaiæ xlviij, inquit Deus, se liberaturum esse suam Ecclesiam, & addit propter me propter me faciam vt non blasphemet. Propter te igitur omnipotens æterne Deus, pater domini nostri Iesu Christi, vt nomen tuum, & Ecclesiam tuam & Ecclesię hospitia, vere celebretur, scrua & rege doctrinã salutarẽ, & disciplinam tuguberna, vt tu vere celebretis. & inter, homines aliqua fiant tibi grata, die nono Martij. Anno xliij.

RECTOR ACADEMIAE.

EMIMVS domũ quæ futura est ὀσοκομεῖον ægrotantium scholasticorũ pro, hac ex ærario Academiæ precio soluetur, sed ad instruendã eã lectis aliquot, & vasis

colligendam esse Elemosynam duximus, & oramus eos, qui conferre aliquid possunt, vt benignitatem suam hoc pio officio declarent. Hodie Ecclesia Dei nos cõmonefacit de filio Dei concepto in vtero matris virginis: eodem die Martij xxv. conditus dicitur Adam: eodem die crucifixus est Christus. Admonet nos igitur dies ipse de maximis rebus de Deo conditore, & de nostra creatione, in qua sumus cõditi, vt essemus imagines Dei amantes iusticię, & beneficentiæ. Postea in conceptione Deus nouum fœdus cum humana natura fecit, cum eam filius sibi copulauit. Quę res illustrius testari poterat, Dei, nos esse curæ, & nos a Deo diligi, quam hęc ipsa copulatio diuinæ, & humanæ naturæ? Cum autem nobiscum Deus tantum fœdus fecerit, nos quoque uult vera benefolentia, & honestis officijs coniungi. Postremo eum pro nobis filius Dei mortem hoc die sustinuerit, & nobis vitam suam donarit, eos quoq; iubet officia communicare. Ex perrectus sum inquit, Ieremię xxi. cap. e somno, & somnus meus dulcis mihi. Sic de morte

sua

ſua Chriſtus loquitur, ait hunc ſomnum dulcem ſibi fuiſſe, quia nobis profuit, gaudet filius Dei ſe nobis ſalutem ſua morte reſtituiſſe. Declaremus ergo gratitudinem honeſtis officijs. Datæ die xxv Martij quo ante Annos 5504 Adam conditus eſt. Antè annos vero 1542. Chriſtus conceptus. Ante annos 1511 Chriſtus crucifixus eſt.

RECTOR ACADEMIAE. 14

DEceſit hac nocte ſcholaſticus modeſtus, & pius N. cui funus fiet hora quarta. Hortamur igitur ſcholaſticos, vt conueniant ante ædes N. in foro, vt honeſto exemplo pium & perpetuum ritum Eccleſiæ Dei conſeruent, in quo de cauſis humanæ mortis & de filio Dei liberatore & iudicio cogitare iubemur, et cōmendanda eſt vita noſtra Deo. Ac tempus nos admonent, vt diligentius de maximis rebus cogitemus, de cauſa cur Deus filium ſuum miſerit, ac voluerit fieri victimam. His ipſis diebus ſæpe filius Dei iacuit coram æterno patre ſuſtinens iram

aduersus meas, tuas, & vniuersæ Ecclesiæ, sordes, ac si ipse hæc flagitia fecisset: induit nostras sordes, vt, sua nos mundicie vestiret, & vitæ redderet. Hæc consideremus & omnibus pijs officijs ostendamus nos beneficium filij Dei magnifacere, & pie amplecti.

15

RECTOR ACADEMIAE.

M. Martinus Hegius

DECESSIT hac nocte Magister Martinus Hegius, natus in oppido Frisiæ Orientalis Efensa, quem meminimus omnes fuisse virum eruditum & honestũ, & cum doctrinam Christi preclare intelligeret, Deum vera pietate coluisse, & cõtulisse industriam & operam ad studia literarum propaganda. Tali vitę genere & tali militia quid melius contingere homini in hac ærumnosa vita potest? Atq; vtinam diutius nobiscum in hoc cõrriculo versari potuisset. Sed Deo visum est in aliam meliorem, & eruditiorem scholam eum euocare. Funus igitur & fiet hora iiij, illo ipso tempore, quo filius Dei egressus est ad montem Oliueti, vbi agonem sustí-

sustinuit in gentem prostratus coram Deo, sentiens iram Dei aduersus nostra peccata, quasi ipse tot horrendis flagicijs sese inquinasset. Hora funeris nos etiam de hoc Christi Agone admoneat, vt simus modestiores, & attentius consideremus æterna Christi beneficia. Hac hora Christus pro Ecclesia anxie precans clamas etiam: Pater sanctifica eos in veritate, sermo tuus est veritas. Orat vt sermonem suum Deus in Ecclesia conseruet. Hanc consolationem teneamus, & sciamus Deū non permissurum esse Turcis aut alijs Tyrannis, vt deleant Euangelium, Manebit Ecclesia Dei, sed ibi manebit, vbi studia mediocriter colentur, & mediocris cura est disciplinæ tuendæ. Hæc illa ipsa funeris hora nobis cogitanda sunt, ad quod scholasticos conuenire volumus ante eius hospicium, vt nostro exemplo ritus pius in Ecclesia conseruetur, instauretur, vt in tali congressu homines de causis mortis de iudicio futuro, & de resurrectione commonefiant. Die cœnæ domini. Anno. xliiij.

RECTOR ACADEMIAE.

NVllius ætatis omnibus temporibus mundi res gestæ conferendæ sunt ad nos ad dies, quibus Christus resuscitatus ex morte vna cum multis alijs patribus & Prophetis resuscitatis, familiater cum Apostolis versatus est, & ostendit initium æterni regni, quo fruetur Ecclesia dei post resurrectionem. Nec sine causa tot dierum familiaritatem cerni Christus voluit. Clara, perspicua, & non fallentia testimonia proposuit de futura vita. Nec Christus solus vagatus est vt spectrum subito euanescens, sed vna totos dies apud Mariam, Apostolos & ceteros amicos consederunt illa lumina Ecclesiæ, Christus, & multi patres, & prophetę collocuti sunt de Deo, & de Ecclesię collectione, gubernatione & liberatione. Ibi Heua, Sara assidentem Mariam filiam amantissime complexę sunt. Adam, Abraham, Isaac, Ioseph, suos nepotes. Petrum Iohannem, & alios duxerunt in ipsa vestigia veterum historiarum, memorãtes quo loco Isaac oblatus fuerit, quo loco scalam cœlestem viderit Iacob. Talem fuisse scholam his xl. diebus non dubium est, Qua-

est. Quare historiam horum xl. dierum longe anteponámus omnibus mundi temporibus, & de ea frequenter his ipsis xl. diebus cogitemus, & vt ad hanc cogitationem, & gratiarum actionem animi sint idonei, viuamus modestius. Mandámus etiam singulis scholasticis, vt cras ad aram munera debita ministris Euangelij offerant, & pijs exemplis ornẽt festum. quod iam Ecclesia Dei inde vsq; ab egressu ex Aegipto continuis annis 3055, vsq; ad hunc annum 1544. celebraui t Semper Ecclesia in hoc festo liberationes diuinas prædicauit. Ad hauc nos quoq; adiungamus, celebremus Christi beneficia, Veniat & hoc in mentem, cum tam diu in tantis imperiorum ruinis seruauerit Deus Ecclesiam, speremus etiam deinceps aduersus Turcas defensurum eam esse, ac ardentibus votis oremus, vt eam seruet, ac regat, vt beneficia illa ingentia etiam posteritas consequatur, de quibus his xl. diebus Christus, Patres, & Prophetæ, cum Apostolis collocuti sunt, Pridie Pascatos, anni 1544. præscate quod Israhelitæ in Aegypto celebrarunt 3055.

Pascha.

17 TOTIES antea prohibuimus profeſſionem, de vſum Machinarum que vocantur Bombardæ. Nunc iterum prohibemus, & ſi quem comperiemus vſum tali Machina, hunc notatum ignomina literis publice propoſitis eiciemus ex Academia, propter contumaciam in re maxime periculoſa, vt heſternum exemplum, oſtẽdit. Quid alienius à ſcholaſticis eſſe debet, quam graſſari latronum more, & fraterno ſanguine velle cõſpergere terram, vt fecerunt Cain, Caligula, Nero, Turcica hæc ſunt, vt pater huius Solimani, & Machometus, qui cepit. Cõſtantinopolin & alij ſuos fratres interfecerunt, Scholaſtici iram Dei metuant & tantam atrocitatem alienæ vitæ inſidiandi vitent. Dies hic non, admoneat, & de ira Dei aduerſus ſcelera mundi, & de ſeruatione Eccleſię, Nam ante annos 3845. die xvij. Aprilis, Noha pater Arcam ingreſſus eſt. Metuamus igitur iudicium Dei, & oremus vt Eccleſiam ſeruet Deus vt tum in Arca ſeruauit familiã Nohe, & hanc nauim ipſi non perfodiamus, malis, & ſęuis moribꝰ

XVII Aprilis NOHA ingreſſus in arcã

Rector

DECESSIT ex hac vita honestissima Matrona nata in familia nobili equestri Anna de Thumẽ, vidua viri Nobilis N. de Cieser. Fiet autẽ, funus mortuæ matrone, hodie hora quarta, Quare hortamur scholasticos, vt conueniant in platea in qua sunt ædes Iosophi Typocraphi, vt cæremoniæ funebres seruentur, Adficiamur cogitatione communium ęrumnarum generis humani, & in his congressibus vitam nostram Deo commendemus pijs præcibus, οὐκ ἀιχρόν ἀιθρώποισιν ἀλλὰ λῶν κακά, inquit Euripides, Ne Christus quidem duxit sibi turpe esse deriuare in se nostra mala. Quare & nos alieno luctu moueri decet, nec denegare officia, quę tali tempore flagitantur, xix. Aprilis.

RECTOR ACADEMIAE

19

QVOD faustũ, & fœlix sit hodie hora duodecima publice in auditorio Collegij recitabo leges Academiæ nostræ, ad quas

ad quas audiendas, vt Scholastici conue-
niant præcipimus. Quod vt faciant mo-
nentur legum & disciplinæ reuerentia.
Nullum enim officium tam est necessa-
rium, & tam dignum homine, quam as-
suefacere animum ad colendas leges, &
ad disciplinæ amorem, vt Plato dixit: Il-
lum esse optimum ciuem, qui nullam vi-
ctoriam, nullos triumphos ducat glorio-
siores esse, quam parere legibus. Nunc ve
ro satis magna, & tristia exempla nos ad
modestiam, & leges colendas hortantur.
Bellum horribile motum est inter reges
Pannonia dilacerata in Gallia sunt exer-
citus Turcici socijs grauiores quam hosti
bus quotidie multorum liberos rapiunt,
& in naues imponunt. Has pœnas vt De
us a Germania auertat oramus, & ferita-
tem morum corrigamus ne iram Dei ir-
ritemus. Hæc serio cogitanda nunc esse
magnitudo publicarum miseriarum mo-
net. Quasi modo geniti. 1544.

DECANVS COLLEGII FA
cultatis Artium.

Decer

DEcernetur gradus Magisterij in Philosophia tribus honestis, & eruditis scholasticis, quorum eruditio hodie hora xij. vsitato more in examine publico explorabitur. Hortamur ergo collegas nostros, & Magistros, vt ad id conueniant, vt hæc communia Philosophiæ exercitia maiore frequentia celebrentur, quæ certe prosunt Ecclesię Dei. Vel hesternę lectionis consideratio inuitare nos ad Philosophiam potest, cum scriptum sit: ad-flatu datum esse Spiritum sanctum. Vt verbi æterni geniti ab æterno patre similitudo quædam est in nostra cogitatione gignente imaginẽ. Sic spiritus sancti a Patre & filio procedentis similitudo est, noster spiritus exhalans ex corde. Non enim tantum earem exhalamus, sed spiritum in corde natum Hinc cogitemus, quam significanter dicat Deus. Effundam de spiritu meo. Non tantum creatum halitum nobis adflat, sed de suo corde procedentem rispirat, Ad talium rerum explicationem erudita Philosophia sobrie tractata conducit.

xxi Aprilis.

Deca

DECANVS COLLEGII FACULTATIS ARTIUM.

CRAS Deo iuuante decernetur gradus Magisterij Philosophici tribus honestis & studiosis auditoribus nostris. Cũ autem hãc testimoniorum renunciationem deceat esse publicam, rogamus Doctores, Magistros & scholasticos, vt cras hora octaua in auditorio Collegij maximo conueniant. Idq; officium præstent studijs Philosophicæ, quæ certe etiam Ecclesiæ Dei magno vsui atq; ornamento sunt. Quid enim sine cognitione linguarum, & sine Dialectica dextræ explicari potest? Quam sæpe adiuuant physice & Ethicæ disputationes prudentis adhibitæ interpretem doctrinæ Ecclesiasticæ? Ait Paulus notitias diuinas in mentibus hominum manere: sed detineri captiuas ab iniusticia. Eruditissime hoc dicitur, sed nisi discrimen potentiæ cognoscentis, & appetẽtis intelligatur, magna erit obscuritas. At cum distribuit Philosophia potentias, lumen accedit. In parta cognoscente manent notitiæ de Deo, & de bonis moribus,

bus, vt numerorum noticiæ. Sed pars appetens est auersa a Deo, & sine timore, & dilectione Dei, & cor coniunctum cum potentia appetente, rapitur motibus sine ordine, & incenditur varijs cupiditatibus. Vere igitur interim noticiæ captiuę sunt. Hanc ingentem miseriam agnoscit vt cũque Philosophia, sed ignorat remedium & opitulatorem, quem monstrat cœlestis doctrina Nam filius Dei hanc captiuitatem captiuam duxit, vt Psalmus inquit, ac ascendit vt det nobis dona, regat ac iuuet nos. Quod certo faciet si petemus. Ita collatio Philosophiæ & Euangelij, vtraq; generi doctrinæ lumen adfert Vtrunq; igitur colamus, & amemus. 24. Aprilis. Anno. 44.

22.

RECTOR ACADEMIAE

DEcessit heri Ciuis huius Oppidi homo probus & qui cum Myropola esset, multorũ valetudini fideliter seruiuit Ignatius. Fiet igitur ei funus hora 12. Quare hortamur scholast. vt ante ædes, quas Ignatius ille tenuit, conueniant, vt funeris Ceremoniæ pie seruentur, quæ semper in Eccle-

Ecclesia seruatæ sunt, vt de immortalitate & de futuro iudicio ibi nos commonefaciamus, & vitam nostram Deo commendemus xxv. Aprilis.

VITVS VVINSHEMIVS

23.

RODolphum Agricolam audimus, cum adhuc ignarus græcæ linguæ Louanij versiones barbaricas Aristotelis legisset, iratum obscuritati & confusioni versionum, profectum esse in Italiam, vt Theodorum Gazam audiret ac vixit apud eum Ferrariæ: Eadem causa Iohannem Regiomontanum impulit, vt fontes Euclidis Ptolomei, Archimedis inspicere posset. Horum summorum virorum exempla studiosus exuscitent, vt græcam linguam magis expetant. Nam profecto ad Philosophiam sine eius cognitione aditus non patet, nec latinus sermo recte percipi potest, sine mediocri cognitione græcæ linguæ. Iam vero quantam causam expetendæ eius linguæ habent, qui amant Ecclesiam? Nam nouum Testamentum græce scriptum est, & multifloci

GRÆCA LINGVA

apud

apud Paulum nisi a græce doctis nequaquam intelligi possunt. Ideo Ecclesiæ necessitas moueat animos nostros, vt hęc studia græcæ linguę diligentius colamus.

Iterum cras Deo iuuante, Grammaticam Græcam proponere incipiam. Hortor igitur rudiores, vt ad eam discendam conueniant. Magna laus est Epicharmi, qui dicitur scripsisse vtilia pueris χρήσιμα παισὶν εἰπεῖν.

Quare mihi nequaquam turpe duco Elementa hæc sæpe repetere, quæ sunt vtilissima adolescentibus. Sciant & ipsi auditores, se de Ecclesia bene mereri, si adiuuent harum literarum optimarum conseruationem. In ipso vestibulo Pauli quam perplexas disputationes peperit mala versio, vbi græcæ est ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ, quod eruditissime, & significantissime dictū est pro eo ac si diceret, Resurrectionem mortuorum fuisse testimoniū certificans Christum esse filium dei, Sed vis græci verbi ex lingue græcæ monumentis petenda est. Possem longas periodos recitare, in quibus phrasis sine græca cognitione non potest intelligi.

Etsi meæ insciti æ mihi optime conscius sum, tamẽ hoc qualecunq; est, quod didici in linguis peregrinis, gratius mihi est, quam habere regnum aliquod Deum æternum patrem Domini nostri Iesu Christi oro, vt hæc studia adiuuet & defendat,

XXVII Aprilis arca quiescit

Die xxvij. Aprilis, quo ante annos 1844. primum Arca Nohæ quiescere, & consistere cepit, quo signficatum est, Deum etiam in horribilibus diluuijs orbis terrarum quietem aliquando daturum esse Ecclesiæ suæ, vt nunc certe Germaniæ, mediocrem dat ardente reliqua tota Europa pernicioso bello. Pro hoc beneficio simus grati, & oremus, vt sic perpetuum.

RECTOR ACADEMIAE.

24

QVOD fœlix & faustũ sit Academiæ nostræ cras mane hora sexta, vsitato more, Rector Academiæ eligetur, ad eius renunciationem, vt eadem hora conueniant scholastici, hortamur. Id officium ipsi dignitati Magistratus tribuant. Scimus nos non instructos esse potentia armis,

mis, exercitibus, nec Christus hæc præsidia habebat Sed tamen vox Dei autoritatem nobis tribuit, qui non solum iussit Doctoribus Ecclesiæ obtemperare, sed etiam excellentur eos diligi Et profecto in hac schola non deest vobis facultas res bonas, & salutares ex omnibus disciplinis audiendi, & custos est scholarum piarum Christus, & excubitores Angeli pñ Ideo decet scholasticos suum magistratum vero animi studio venerari, pridie Calendas Maij.

PAVLVS EBERVS.

IN Plinio hactenus eam partem enarraui, quæ breuiter motus Planetarum recitat. Nunc accedimus ad aeres miracula Cometas διάτριτας ventos flumina, pluuias, & alia μετέωρα quorum cognitio, & propter causas Physicas dulcis est, ac plena eruditionis & propter vtilitates expetenda. Nam sæpe de corporum morbis, de sterilitate, aut vbertate, de motibus imperiorum veræ coniecturæ ex prodigijs, & tempestatibus sumuntur. Non

enim has in aere vices & mutationes frustra Deus condidit. Deinde hoc vel maxime iuuat obseruare, consensum esse aeris cum stellis institutum singulari cõsilio Dei ad frugum generationem, & maturitatem. Pars veris Sicca est cum Sol in Ariete labitur. Cum venit ad Hyadas & Pleiadas, regulariter tempestates pluuiæ sunt, vt rursus arua suauiter rigentur: Deinde rursus siccior aura est, & plus statuũ est cum Sol transit per geminos, vt culmi coalescant, & floreſcant segetes.

Deinde rursus rigatio necessaria est, quã Cancer excitat. Messi vero cõducũt siccitates, & æstus Tũc igitur Syrius vicinus Soli duplicat æstus, Post autumnum Pleiadũ & Orionis occasus rursus humectant terrã, vt semina accipiat. Exempla ver huius anni monstrauit, quod regulares habuit dei beneficio tẽpestates, et post triduum magnos flatus ciebit Lunæ, & Mercurij congressus, & oppositio Saturni, & Mercurij Hunc ordinem, & consensum, corporum cœlestium, qui certe admonent nos de opifice Deo; considerare & vtile, & iucundum est. Ac mihi curæ

erit

erit, hunc consensum mutationum aeris cum cœlo in his Plinij Meteoris magna ex parte ostendere. Illustrat autem ea Plinius multis historijs, & ego plures addam. Quare magnopere adhortor scholasticos, vt hanc partem studiose audiant, quę quidem etiam præparabit rudiores, vt postea Physicen auidius audituri, & facilius precepturi sint. Incipiam autem tractatum Plinij de Meteoris Deo iuuante cras hora huic lectioni destinata.

DECANVS COLLEGII FACULTATIS Theologicæ.

DIE proxima Maij xxix. publicum Testimonium doctrinæ tribuetur duobus viris honestis, & doctis. N. & N. Hortamur igitur omnes honestos, & doctos viros, ac scholasticos huius Academiæ, vt ad eius testimonij renunciationem, quia decet eam esse publicam, conueniant & hoc officio declarent se fauere studio Euangelij & ministerij, per quod Deus se patefecit, vt agnitus inuocetur, opem ferat, leniat huius vitæ ærumnas, abolea

peccatum, & mortem, ac reſtituat nobis vitam, iuſticiam, & ſalutem æternam. Etſi enim Doctores ſalutares tantum diuinitus excitantur: tamen vult Deus cœtus eſſe diſcentium, & ex his cœtibus eligit, ſumit, & excitat eos, qui doctrinam dicerunt. Quare & Prophetæ, & Chriſtus. & Apoſtoli cœtus ſcholaſticos habuerunt. Diſcamus igitur quid ſint ſcholæ & eas veneremur, & bonis moribus ornemus: & ſciamus ad Doctores etiam in ſchola pertinere hanc vocẽ Chriſti: Vbicunq; duo aut tres ſunt cõgregati in nomine meo, in medio eorum ſum. Adeſt Chriſtus in noſtris auditoriis regit, & adiuuat ſtudia Hæc in publicis congreſsibus cogitentur, & mentes excitentur, vt inuocent Chriſtum, vt adſit, nos iuuet, & regat, die xxv. Maij.

RECTOR ACADEMIAE

CONSIDEREMVS omnes caliginẽ animorũ noſtrorum, eamq; deploremus. Quis noſtrum exiſtimat tantũ mali eſſe peccatum, vt placari aliter ira Dei, non potuerit, niſi filius dei fieret victima.

Deinde

Deinde quis arbitratur in hac vita consilio Spiritus sancti opus esse? Aut ratione & consilijs humanis regi vitam, aut si hæc desint, opprimi homines plerique existimant, vt in veteri prouerbio dicitur: Quemq; sibi fortunæ suæ fabrum esse. Sed magnitudo calamitatum humanarũ, admonet nos maius quiddam esse iusticiam Dei ardentem ira aduersus peccatũ, quam vulgo cogitamus. Ideo beneficium Dei magnifacere discamus, quod filius persoluit λύτρα Deinde horribiles lapsus sapientum, vt Saulis Dauidis Salomonis, Periclis, Ciceronis, & aliorum innumerabilium commonefaciant nos, opus esse gubernatore Spiritu sancto. Hæc inculcat Ecclesia in his firijs, admonet nos de ingẽtibus miserijs nostris, & rursus proponit cõsolationes & munera Dei qnorũ amplitudo verbis declarari non potest, Quid enim maius dici potest, quam accẽdi. & regi has miserias animas nostras Spiritu æterno Dei? Naturæ suæ Deus nos participes facit cum transfuso in nos spiritu suo nos ad se retrahit. Hoc donum amplissimum, quo maius cogitari

nullum poteſt, vult peti Deus, & offert Chriſtus dulciſsimis verbis, inquiens: Quanto magis pater veſter cæleſtis, dabit Spiritum ſanctum petentibus. Excitemus ergo nos ad petendum hunc gubernatorem, monitorem, ὁ παράκλητον, Spiritum ὁμοούσιον Dei. Cum hoc duce regimur, eluctamur fœliciter expericulis huius vitæ ingentibus. Hæc vtinam ſæpe multi cogitent. Profecto niſi a ſpiritu ſancto cuſtodiamur, tetri, & triſtes lapſus accidunt. Videte furores Anabaptiſtarum, videte rabiem Turcarum, & aliorum, qui ſine cauſas tumultuantur, ſuo & aliorum malo. Hęc horrenda exempla ſolicitudinem & curam in nobis acuant, vt petamus regi nos Spiritu ſancto, vt videmus Diaboli laqueos. De his tantis rebus docet Deus Eccleſiam ſuam, quam venerari nos omnibus magnis & paruis officijs oſtendamus. Ideo præcipimus ſingulis ſcholaſticis, vt cras ad aram adferant ſua munera, & ſuo officio propter exemplum conſeruent honeſtum morem, ac ritum admonentem rudiores de reuerentia, pietate, & liberalitate, quæ præſtanda eſt Intuen-

tuendo Euangelio ministerio. Datæ pridiæ pentecostes.

RECTOR ACADEMIAE.

RECENS huc aduenit Henricus Schechius Vlmensis, qui Academia Tubingensi ornatus est gradu Magisterij. Nam & grauitate & pietate eximia præditus fuit, & literis, ac Philosophiæ cognitione præclare instructus. Et iam destinarat ingenium vtilitati Ecclesiæ: Sed heri Deus eum ex hac vita, & hac schola in æternam scholam euocauit. Quare vt corpus in terra conditum resurrectionem expectet: funus ei fiet hodie hora xij. Hortamur igitur scholasticos, vt tunc in vico admacellum conueniant. Nam multæ graues causæ sunt, cur Ecclesia inde vsq; ab initio mundi ritus funerum pijs officijs & cum quadam frequentia fieri voluerit. Vult nos hic de causis mortis, de futuro iudicio, & de Christi beneficijs cogitare, & nos nostrã vitam deo commendare. Conueniamus igitur, & petamus, vt Deus seruet bona ingenia, quorum eruditio

prodesse poterit Ecclesię Christi, Datæ xvij, Iunij.

RECTOR ACADEMIAE.

29 Georgius Crucig.

HERI decessit vir honestus Georgius Cruciger, pater Doctoris Caspari Crucigeris viri eruditissimi, & de Ecclesia Dei, & hac schola bene meriti. Fuit autem pater cum alijs ciuilibus virtutibus prędituș: tum vero hoc nomine præcipue laudandus, quod & doctrinam cœlestem coluit ipse, & magno suo periculo filij sui studia ad Ecclesiæ vtilitatem fouit & prouexit, propter quod meritum grata eius memoria pijs esse debet. Nam cum videamus cætera bona omnia fugacia, & mutabilia esse, vt hę ipse tristissimæ tempestates monent, hanc totam elementarem molem aliquando interituram esse: Illa est magna virtus, referre consilia ad Ecclesiam iuuandam, quæ erit æterna, vt Christus hodie ad Petrum inquit de Ecclesiæ & portæ inferorum non prævalebunt aduersus eam.

Cum igitur Georgius cruciger in agnitione

nitione & inuocatione filij Dei vixetr & Deo se moriens commendauerit, hortamur scholasticos, vt funeris ceremnijs interſint, quæ vt nos de morte, de miserijs humanis de earum causis, de iudicio Dei, & de futura vita, & de Christi beneficijs admoneant, a primis patribus institutæ sunt, & omni studio in Ecclesia retinendę sunt. Fiet autem ei funus hodie hora iiij. xxix, Iunij.

RECTOR ACADEMIAE. 30

DECESSIT honestus adolescens Pomeranus N Stolpensis, cuius ingenitũ, mores, studia, & pietatem laudare audimus, Ac pietatem quidẽ in hoc vltimo vitæ agone non obscure declarauit Nam ardenti inuocatione, & fiducia filij Dei, Domini nostri Iesu Christi Deo suam animam commendauit. Hortamur igitur scholasticos, vt ante ędes Typographi Nicolai Schirlentz modeste conueniant. vt piæ funeris ceremoniæ seruentum

quod

quod fiet hora quarta, ac ibi oremus Deum, vt seruet bona ingenia. vt Ecclesia habere possit doctos, & pios ministros. Hortamur etiam scholasticos, vt mediocrem diligentiam præstent ipsi in tuenda valetudine, ac abstineant a crudis fructibus, qui propter duas causas hoc anno parum salubres sunt & quia non potuerũt preco qui propter frigidas tempestates & tetris Eclipsium squaloribus infecti sunt.

RECTOR ACADEMIAE.

MANDAVIT Illustriss. Princeps dux Saxoniæ Elector &c. conuocari omnes tum in nobilibus familijs natos tũ alias quibus stipendia præbet, vt sumptus in Academia tolerare possint. Decreuit enim perpetuam ordinationem stipendiorum instituere, in qua, quantum fieri poterit cum cæteris pauperibus scholasticis consolet, tum vero præcipue filijs pastorum, & concionatorum, qui Ecclesias fideliter rexerunt. Id cum diserte literis ad Academiam scriptis Illustriss. princeps expresserit, nos de duabus causis hic recitandum

tandum duximus, vt pij Sacerdotes, quorum plerumq; sunt exiguæ facultates, intelligant, suis familijs præcipue auxilium promitti, & propter hanc pietatem ardentius orent Deum, vt has Ecclesias, politias & scholas tueatur, & voluntatem Principis adiuuet, quæ profecto laude digna est. Nam præcipue hanc curã Deus mandauit principibus, vt Ecclesias foueant, & studia doctrinæ cœlestis, & aliarum artium, quæ sunt Ecclesiæ necessariæ, propagari curent. Hæc officia cum pauci principes Deo præstẽt, illi magis amandi sunt qui hanc præcipuam partem sui muneris vel mediocriter faciunt. Vt igitur mos geratur voluntati Illustrissimi Principis nostri, mandamus, vt cras hora xij. in domo, in qua est Iuris consultorum auditorium, omnes cõueniant, quibus stipendia discendi causa in Academia dantur. xxvi. Iulij.

RECTOR ACADEMIAE. 32.

NON est voluntas patris nostri cœlestis inquit Christus, vt pereat vnus de par-

de paruulis iſtis. Hanc vocem & in hac vi ta, & in aditu mortis inculcent ſibi adole ſcentes, vt ſciant ſe curę eſſe Deo, & here des eſſe vitæ æternæ, & hoc ingens bonũ non abijciant. Deceſsit autem hac nocte Adoleſcens N. Luneburgenſis, qui indo le ad literas, & virtutem egregia prædi tus fuit. Cum autem fuerit in illo numero paruulorum, quos Chriſtus adfirmat nõ perire, & filium Dei inuocarit, non dubi temus eum ad Chriſti conſuetudinem, & in Scholam beatiſsimam, ad ſtudia dulciſ ſima piorum Angelorum, Prophetarum, & Apoſtolorum euocatum eſſe. Ad hæc nos quoq; præparemus. Funus, adoleſcen ti fiet hodie hora quarta. Quare ſcholaſti cos hortamor, vt conueniant tunc ante ædes M. Arnoldi,

DECANVS COLLEGII FA. cultutis Artium.

33. HIC dies nos admonet de victoria Græcorum pulcherrima. Nam die tertio Menſis, qui nunc Auguſtus dici tur,

tur ante. 2000. annorum, & insuper annos circiter xx. Græci Persicum exercitum ad Plateas deleuerunt victo Mardonio, patriam metu barbaricæ seruitutis liberauerunt. Harum & similium rerum diuinarum, & humanarum memoria nulla esset, nisi literarum cognitio, & monumenta manerent. Amemus ergo & ornemus honesta studia omnibus magnis & paruis officijs. Et quoniam gradus in scholis institutos, comperimus ad exercenda ingenia, & monstrãdum discendi ordinem prodesse, bono consilio nos quoq; retinendos esse censemus. Ideo si qui hoc tempore Magisterij Philosophici gradum petituri sunt, me intra decem dies accedant nomina mihi daturi, vt postea instituti doctrinæ exploratio & familiaris examinatio, quæ est vltissima studiosis, possit.

Datæ iij. die Augusti.

34

RECTOR ACADEMIAE.

ETSI non est recte dictum, quod olim celebratum est, Optimum esse non

non nasci: tamen magnitudo calamitatum humanarum mouit multos sapientes, vt dicto illo assentirentur. Sed nos sciamus Deum condidisse genus humanum, vt inde sibi æternam Ecclesiam colligat. Huius agminis milites nasci melius est, & hos viuere oportet aliquanti sperdi scendi & docendi causa. Quare oremus Deum, vt seruet hora ingenia profutura aliquando Ecclesiæ. Decessit autem heri Iuuenis honestiss & egregie eruditus, cuius industria si vixisset, magno vsui, & ornamento Ecclesiæ futura erat. Sed Deus eum confecto mediocri curriculo hinc euocauit. Profecto beati sunt, qui antequam degustent magnas miseras huius vitæ, ad æternam Christi consuetudinem abducuntur, postquam & didicerunt Euangelium de vera Dei inuocatione, & aliquid operę adiuuanda studia cõtulerũt

Hortamur autem scholasticos, vt ad funus Matth. delĩ hora xĩj. cõuentant ante ædes Collegĩj nostri, & in illis ceremonijs doctrinam Euangelĩj de morte & vita æterna cogitent, & vitã suã singuli deo pijs precibus commendent. Die xiij Aug.

Decanus

DECANVS COLLEGII FACULTATIS Iuris consultorum

35.

PROXIMO dei sancti Augustini, decernentur gradus, & ornamẽta Doctorum Iuris, viro honestissimo, virtute & doctrina prẽstanti, domino Christophero N. Petimus igitur, vt professores & auditores omnium ordinum in Academia ad eius gradus renunciationem vsitato loco conueniant, ac reuerentiam suam erga Iuris doctrinam, & leges non tantum hac frequentia declarent, sed etiam animi votis, & precationibus. Confessus hi nõ tantum vt in Scena voluntatis causa instituti sunt, sed postquam cõmonefacta est iuuentus de doctrinę dignitate, accedit publica precatio. quæ petitur, vt Deus hæc honesta studia doctrinarũ, Ecclesias, earum hospitia, Politiam, disciplinam, studia literarum seruet, ac regat. His rebus nihil melius in vita esse agnoscamus, & in talibus consessibus sæpe animi gratias agãt Deo quod hactenus ingẽti bonitate nos texit, quod non sinit has politias barbaricam confusionem fieri, nec extingui sinit do-

ctrinarum lumen, quod ſummum eſt vitæ humanæ decus, & ardentibus votis petamus, vt hæc bona diutius nobis imperriat, & ſeruet. Hæc iubet peti Spiritus ſanctus vt ſcriptum eſt: Rogate quæ ad pacem ſunt Hieruſalem. Ac pollicetur illis magna premia qui ornare, Eccleſias, & honeſtas politias ſtudent, cum ait: Fœlices erunt qui diligunt Hieruſalem. Horrendi, & tetri furores audiuntur multorum, qui paſsim nouas Eccleſiæ conturbationes, & ſeditiones moliti ſunt. Hos furores immittunt animis diaboli, ſed initia ſunt, legum & diſciplinæ contemptus. Ideo iuuentutem hortamur, & obteſtamur propter Deum, vt ſe ad legum, diſciplinæ amorem, & ad moderationem. aſuefaciant. Quod qui facient, a Deo gubernabuntur & defendemur.

Die Barthomei.

DECANVS COLLEGII FACULTATIS Artium,

36.

QVOD fauſtũ fœlixq; ſit, hodie hora prima inſtituetur publicum examen eorum

eorum, qui petunt gradum Magisterij Philosophici Nihil autem dulcius est bonis,& moderatis ingenijs, collatione opinionum & sententiarum, de rebus consideratione dignis. Ideo hi congressus amentur, & ornentur frequentia eruditorum, qui quidem ad propagationem honestarum artium vtiles sunt, ὁμιλία inquit Euripides ἔστι τεχνάς, Sunt igitur seruande colloquijs, & commonicatione studiorum. Quare Magistros hortamur, vt ad publicum examen veniant, eaq; in re,& studium suum erga Rempublicam, & beneuolentiam erga nos declarent. Multum Reipublicę prodest etiam vera animorum inter nos coniunctio.

Die S. Augustini, Anno xliij.

DECANVS COLLEGII FA- 37
cultas Artium.

QVOD faustum, & fœlix sit die quarta, mense Septembris decernetur gradus Magisterij Philosophiaci, honestis, & eruditis iuuenibus, quorum

nomina infra adscripta sunt. Cum autẽ deceat hæc testimonia doctrinæ publica esse: hortamur omnium ordinum professores, & auditores qui Philosophiæ fauent, vt interſint renunciationi gradus. Omnibus magnis & paruis officijs ostendamus nos cupere tueri & ornare bonas artes, quas Philosophia continet, quę etiã si non sunt in admiratione apud vulgus: tamen vitæ hominum maxime necessariæ sunt, & sine eis non patet aditus ad Prophetarum, & Apostolorum lectionẽ, nec ad politiam doctrinam, Ac profecto magnum Dei beneficium est hæc ipsa lux doctrinarum, quæ hoc tempore fulget in his regionibus, quam vt Dominus noster Iesus Christus velit esse diuturnam, etiã in his honestissimis congressibus nostris precemur. Hæc enim sunt summa, & firma bona generis humani, propter quæ homines discuntur Dei imagines, vt in versiculo dicitur.

Exemplumq; Dei quisq; est in imagine parua. Die xxxi. Augusti. Anno xliij.

RECTOR ACADEMIAE

Oremus

OREMVS Deum ęternum patrem Domini nostri Iesu Christi, cõditorem Eccleſiæ ſuæ, vt ſeruet incolumes, ac regat adoleſcentes, qui dant aperam literis, ne deſint ſeminaria Eccleſijs, vitam etiam ſinguli ſuam ita inſtituant vt ſtudia & mores ornent Eccleſiam. Hęc diligentia Deo grata eſt, & cũ in hac vita, tũ in futura premia habebit. Et qui ſic viuunt, his tranquillæ mentes iam quoq; cœleſti lętitia fruuntur, & cum euocantur ex hac vita, excipiuntur a duce Chriſto. Tali animo fuiſſe intelligimus Iodocum N. Bernenſem, honeſtum & pium ſcholaſticum qui ac nocte deceſsit. Hortamur igitur ſcholaſticos vt in vico proximo monaſterio Franciſcanorum ad eius funus conueniant, & ad communem precationem, in qua ſuam quiſq; vitam & ſalutem Eccleſiæ, Deo æterno patri Domini noſtri Ieſu Christi commendet. Die iiij. Septembris.

PHILIPPVS MELANTHON.

EXTAT libellus cui Titulus eſt Iſagoge Arithmetices, collecta, & ædita per

Ioachimum Ammonium Nissenſem, qui ſine ambagibus breuiſsima præcepta cõtinet, quorum maximus vſus eſt. Hunc libellum Iohannes Fiſcher Arithmeticus enarraturus eſt, & exemplis illuſtraturus, præleget autem hora duodecima. Vtile eſt hominis periti, & artificis celeritatem, & dexteritatem videre, & conſiderare. Acuere enim & adiuuare diſcentes poteſt, nec pœnitere debet ſtudioſos laboris, & diligentiæ in Arithmetica. Magna laus eſt, & magna vtilitas, hanc artem tenere, quę & in omni vita tam magnum vſum habet, & aditum pateſacit ad doctrinam de motibus cœleſtibus. Tantum impedimentum eſt progreſſuro in Philoſophia ignorare Arithmeticam, quantum impedimentum eſt, cæcitas iter per inuſitata facienti.

Etſi quis Arithmeticam mediocriter didicerit, habet artem, quæ prouehere eum ad functiones varias poteſt, & præſidio eſſe vitæ. Ideo non negligenda eſt hæc ars, quę quidem natura omnium prima eſt, vt numerorum agnitio primum lumen eſt mentis.

Rector

RECTOR ACADEMIAE.

40

DVAS magnas, & difficiles curas sustinemus, alteram recte tradendi doctrinam præcipuarum artium, quæ vitam hominum regunt, & tuentur: alteram vero disciplinæ. Ac dei beneficio fœliciter scitis in hac schola honestam, & salutarem doctrinam tradi: Vtinam vero etiam disciplinam seuerius regere possemus, quam Deus profecto iustus, & vindex flagitat, vt Psalmus inquit. Non Deus volens impietatem tu es.
Et Iob dicit: Verebar omnia opera mea, sciens quod non parcis delinquenti &c.

Experimur veris nostris, & alienis exemplis, Deum punire delicta, sicut tota mundi historia ostendit. Nō casu iam recens in Pannonia octo millia captiuorum in foro Pestano vendita sunt: Non casu iam Gallia miserabiliter vastatur, & rex potens venit in

tantum discrimen, vt cum Carolus Imperator accesserit ad Lutecią usquæ, supplices occurrerint Regina, & Delphinus, vt ante paucos annos ad Carolum Burgundum venit supplex Rex Francię Ludouicus, cui induit Dux Carolus Burgundicum Thoracem, cui confessio victoriæ inscripta erat VIVAT DVX BVRGVNDIAE, atq; ita ornatū regem Carolus Leodij ostendit exercitui. Hæc credite non fieri casu, sed Deus punire se hominum scelera testatur, nosq; commonefacit, vt modestius viuamus, quod vt faciatis obtestur omnes propter Dominum nostrū Iesum Christum cuius passio nos de ira Dei aduersus peccata admonet. Metuite vindicem Deum, & vestræ ac communis salutis causa, regatis mores honestius. In hanc sententiam hodie plura dicam. Nam hodie hora xij. leges Academię de more publice recitabuntur, cui recitationi, vt scholastici intersint, mandamus, ac simul vos admonemus de mandato diuino, quod præcipit parere Magistratibus. Scitis nos nullam nobis potentiam quærere, sed propter gloriam Dei, propter

pter veſtram ſalutem, propter Eccleſiæ, & ciuitatis tranquillitatem, flagitatur obedientia. His tantis cauſis mediocria ingenia moueri ſperamus, & vt eas conſidere tis, valde vos hortamur, & obteſtamur. Et quanquam qualis ſit inbecillitas noſtra ſcimus: Tamen illi qui Eccleſiæ, & Magiſtratuum autoritatem contemnũt, ſciant Deum fore vindicem, & vltorem. Die xij. Octobris Anno xliiij.

RECTOR ACADEMIAE.

41.

HERI deceſsit honeſtus adoleſcẽs laurentius N. Coslinienſis Pomeranus, bona indole prædituſ, & eruditione, quo vitæ genere nullum melius eſt, ita inſtructus, vt aliquandiu alios docuerit. Fiet autem ei funus hodie hora iiij. & audimus Phtiſi diurna conſumptum eſſe. Hortamur igitur ſcholaſticos, vt ante domum recens ab Academia emptam, vt ſit Noſocomion, conueniant, vt pię funeris ceremoniæ ſeruentur, vbi nos ipſos de noſtris miſeriis, & periculis, de iudicio Dei, & de ſpe vitę æternæ commonefaciamus, &

DEMOSTHENIS & Hyperidis mors.

Deum oremus vt scholasticos seruet, ac regat. Datæ die xvi. Octobris, quo die ante annos 1807. mortuus est Demosthenes: ac paulo post Demosthenis interitum Demades Orator multo tristiorem exitum habuit, cui ob oculos filius prius interfectus est, postea ipse necatus est. Eodem fere tempore, & Hyperides trucidatus est, cui mortuo etiam lingua excecta est. Hi viri sunt insignia exempla humanarum miseriarum, quod tantorum virorum vita, & virtus inutilibus contentionibus miserabiliter cõsumpta est. Cogitemus igitur causas humanarum calamitatum, & recte eas ferre discamus, & hoc nomine gaudeamus, quod etsi adfligimur: tamen labores nostri prosunt Ecclesiæ æternæ Dei, ac oremus filium dei Dominum nostrum Iesum Christum, vt nos palmites suos adiuuet, ac faciet nos organa salutaria nobis, & Ecclesiæ Dei.

RECTOR ACADEMIAE.

Filius

FILIVS dei Dominus noster Iesus Christus inquit: Vbicunq; duo aut tres in nomine meo sunt cõgregati, in medio eorum sum, &c. Cum autem piæ scholæ sint coetus docentium, & discentium Euangelium Dei, vt ministerium Euangelij seruetur, vere adest eis filius Dei & protegit eas, sicut hactenus vidimus huius Ecclesiæ scholam, Dei opeseruatam, & defensam esse. Sicut apud Esaiam promittitur coetui docentium defensio, cum dicit Deus: Posui verba mea in ore tuo, & vmbra manus meę protexi te, vt plantes cœlos &c. Cum igitur piæ scholæ sint coetus in nomine Iesu Christi congregati, & interest eis, Christus: amare eas, & earum tranquillitatem omni officio tueri debemus. Cum Esaias ait plantari cœlos a doctoribus, pingit scholas velut hortos, in quibus plantulæ multæ feruntur, Et vult esse cœlestes hortos, id est celebrantes Deum non modo in hac vita, sed etiam in perpetua, Declaranda est autem reuerentia erga scholam præcipue in

colen

colendis Magistratibus. Quare cum cras, Deo iuuante, Rector Academiæ succes-surus mihi renunciandus sit, hortamur scholasticos, vt cras hora septima in audi torio maximo conueniant, & ostendant se Magistratibus, & legibus Academiæ fauere, & obtemperaturos esse Pridie festi Lucæ Euangelistę. Anno 1544. Ad reuerentiam debitam scholis etiam hoc officium pertinet, vt pecuniam pro locati one fideliter soluatis, vt parietes, intra quos auditis doctrinam de Deo, & optimas artes, seruentur sarcti & tecti. Ideo mandamus vobis, vt pecuniam pro locatione debitam ex collegijs hac septimana soluatis. Quod qui non facient, hi sciant locatores mandata habere de talibus expellendis ex Collegijs.

PHILIPPVS MELANTHON.

43
1

SAEPE diligentiam recte dicendi prodesse non modo ad hoc, vt nostra oratio magis perspicua, facilis, & muuda sit, Sed etiam de aliorum scriptis, & sermone

meliu

melius iudicare posſimus in grauiſſimis negocijs Religionum, & forenſium controuerſiarum. Ideo vtile eſt ſępe repetere ſcripta, quæ diligentiam illam recte dicendi acuunt. In his eſt & ars poetica Horatij quam enarrari nunc quidam petiuerunt, quod faciam ita, vt diem Lunæ tribuam Horatio, diem Martis Dialecticæ. Sunt hęc pueriliа ſtudia, ſed tamen neceſſaria vitæ humanæ, quæ vt filius Dei, Dominꝰ noſter Ieſus Chriſtus, adiuuet, & defendat precemur, ac ſimul oremus, vt nos faciat vaſa miſericordiæ, id eſt, organa vtilia Eccleſiæ Dei.

RECTOR ACADEMIAE

DECESSIT heri honeſtiſſimus iuuenis, & prędare doctus M. Theobaldus Fonteius Argentinenſis, cui funus fiet hodie hora xij. Hortamur igitur ſcholaſticos, vt cõueniant ante hanc Collegij domũ, vt funeris ceremoniæ pie ſeruentur. Ipſe & moribus pijs prædítus fuit, & decreuerat Eccleſiæ Dei ſeruire hoc curriculo ſtudiorum abſoluto. Tales eripi nobis com

bis commilitones, profecto dolendum est. Quare cum dixerit Dominus noster Iesus Christus ego sum vitis, vos palmites &c. Oremus, vt nos palmites suos seruet, & regat, ac faciat nos idoneos, & salutares ministros, seruet libros Propheticos & Apostolicos, & eorum interpretes & discipulos, ne lumen salutaris doctrinę extinguatur. Hæc in his funeribus cogitanda sunt, ac simul commonefacienda mẽs est de futuro iudicio, & de beneficijs præsentibus, ac æternis filij Dei. Modeste igitur inter esse his cæremonijs decet, quibus etiam Angeli Dei interfunt, vt de Lazaro dicitur, animam eius gestatam esse in sinum Abrahę ab Angelis. Die Simonis & Iudę Anno xliij.

PHILIPPVS MELANTHON.

45 + VERTI postrema pagellam Ptolemei de directionibus, sed tanta breuitas est, vt sine longiori declaratione nihil intelligi possit. Est & superior locus addendus περὶ τοῦ ἀφαιτικοῦ, de proroga-

tore, vt

tore vt nos vertimus, aut de liberatore vt Ioachimus vertit. Et enim opponendum nomen ἀφαιρετικὸν nomini interfectoris, quem vocat ἀναιρετικόν. Quia vero, hæc pars longiore enarratione indiget, quam nobis promiserunt artifices, curabimus vt explicata edatur. Interim vt adolescentes inuitentur ad Physicen & alias Philosophiæ partes, rursus incipiam enarrationem Quadripartiti, ac proximo die veneris inchoabo præfationem primi libri. Iterim scholastici, qui codices non habent, & hæc studia amant, libros emant.

RECTOR ACADEMIAE.

ADMONEANT nos multæ, & manæ calamites, tãtæ regnorũ ruinę, bella, vastationes dissipationes gentium, & ingentes singulorum miseriæ: Deum vere irasci nostris sceleribus. Sed vnum omnium grauissimum testimoniũ est, quod ira Dei placari non potuit, nisi filius fieret victima. Hoc mirandum Dei

dum Dei consilium, qui aliqua ex parte considerant discunt non esse rem leuem, aut ludum contra mandata Dei petulanter ruere. Ideo clamitamus assidue de disciplina, & de modestia, & vos adhortamur, vt mores regatis, ne sanguis filij dei, fororibus nostris conculcetur. Hęc profecto serio, & pio studio monemus, & vos obtemperare iustum est, non nobis, sed Deo Non enim ambitione priuata quicquam in hac gubernatione agimus. Sed detractauit autoritatem Iuris dictionis nostræ quidam N. Hunc enim cũ moderata pæna castigaturi essemus, videlicet, vt paucis diebus in carcere esset: excitauerat enim tumultus inter honestos sodales, & quidem conterraneos: negauit se hanc pęnam subiturum esse, & commina tionem Relegationi aspernatus est. Nõ est autem alius neruus nostrę Iurisdictionis, quã hæc missio, vt olim erat militum exautoratio, imo vt fuit initio in Ecclesia separatio. Quare vt neruum nostræ Iuris dictionis defendamus, & contumaciam publico exemplo puniamus, significamus omnibus, nostro decreto relegatum esse N.

esse, N quinquennium, & admoniti cęteri hoc exemplo, modestiam, iusticiam, & tranquillitatem communem magis amẽt, & memmerint scholas a deo institutas esse, & patrem esse Ecclesiæ Christi, quam certe vereri, & venerari iustum est. Quare & scholasticam Iurisdictionem vereantur, nec putent decus esse petulantiam, & feritatem Cyclopitam, & contemptum Magistratuum. Non nobis tantum, sed Deo, Ecclesiæ nobis, & toti societati communi viuimus, Benefactis nostris iuuamus comunem salutem, Malefactis cumulamus publicas miserias. Harum causarum cogitatio nos ad moderationem morum, ad disciplinæ amorem, & ad studium tranquillitatis publicæ hortetur, & flectat.

Significamus item propter similem contumatiam relegatum esse quinquennium N. Die vi. Nouembris. Anno. xliij

PHILIPPVS MELANTHON. 47

SAEPE auditis difficilẽ est doctrinam Ecclesiæ, quia de multis rebus, in hac

caligine humanarum mentium, aliud est iudicium nostræ rationis, aliud Dei, vt de essentia Dei, de magnitudine peccati, de placanda ira dei, de iustitia. Patefecit igitur Deus suam sententiam, & vult doctrinam in Ecclesia, in templis, & scholis propagari incoruptam, & hanc ipsam ob causam seruat ministerium Euangelij, id est, templorum, & scholarum studia, & addit donum interpretationis, sed id est tantū penes eos, qui fontes sæpe legunt, relegunt, conferunt, expendunt, & qui pietatis exercitia addunt. Est autem perdifficilis Epistola ad Romanos vt semper iudicatum est. Ideo sæpe legenda est, ac præsertim, cum homines fascinati persuasione sapientiæ valde execrentur dictum Pauli: Fide iustificamur. Aduersus hos confirmandi sunt animi. Iterum igitur Deo iuuante enarrabo Epistolam Pauli ad Romanos. Die xxij. Nouembris. Anno xliiij.

RECTOR ACADEMIAE

Cum

48

CVM necessarium sit officium, & debitum Ecclesiæ, & Deo gratum iuuare pauperes scholasticos: Illustrissimi Principis ducis Saxoniæ Electoris &c. voluntas laudanda est, qui etiam si non omnibus qui petunt, multis tamen stipendia attribuit, ac Deus æternus pater Domini nostri Iesu Christi orandus est, vt has politias seruet. & pia studia defendat. Mandata est autem nobis inspectio, vt recte collocetur hoc beneficium. Ideo mandamus omnibus, quibus nunc recens stipendia attributa sunt, vt conueniant hodie hora duodecima in domo Academiæ, in qua est auditorium Iurisconsultorum, vbi de ordine examinis deliberabitur, vt postea singulorum studia rectius instituí possint. Calendis Decemb

RECTOR ACADEMIAE.

49

SCRIPTVM est Deuter. xxx. de deo Ipse est vita tua & longitudo dierũ tuorum. Credamus igitur Deũ esse & custodem vitæ nostrę, & Ecclesiæ, & ab eo petamus, vt iuuentutem incolumem seruet,

regat studia propter Ecclesiæ militiam
Etsi autem hi qui in inuocatione filij Dei,
decedunt, non sunt miseri: tamen nos do-
leamus bona ingenia extingui. Italia, &
Gallia nobis aliquot eripuerunt præditos
excellentibus ingenijs Iohannem Conri-
cium: Vuolfgangum ab Einsidel: & re-
cens Valerium Cordum, quisi vixissent,
tum præsidio, tum ornamento patriæ fuis-
sent. Cordus quidem magnam naturæ
partem ad huc ignotam eruisset, ac pate-
fecisset. Talium interitus profecto a bo-
nis omnibus deplorandus est. Decesit au
tem & heri adolescens natus in monte
Mariano, Hieronimus Hosel, cuius inge
nium & mores laudari audimus Huic fu-
nus fiet hodie hora xij. Quare adhorta-
mur scholasticos, vt conueniant in foro
ante ædes Martini Cronopel, vt piæ fune
ris ceremoniæ seruentur, in quibus, & de
causis mortis, & de filio Dei cogitemus,
qui ideo assumpsit humanam naturam,
vt vitam nobis redderet, & petamus, vt
Deus scholasticos tanquam milites suos
seruet, ac regat. Quia certe opus est Ec-
lesiæ doctrinæ propagatoribus, vt scrip-
tum est

tum est, Non mortui laudabunt te Domine: Die Brumæ.

DECANVS COLLEGII FACULTATIS THEOLOICÆ, 50

HOMINVM cœtus, vbicunq; sunt sine vero Euangelij ministerio, etiamsi florent ingenijs, & opibus: tamen sunt vt nauigia, quæ nullis gubernatoribus reguntur, imo varie iactantur fluctibus, & passim in scopulos allisa euertuntur. Sic illi cœtus sunt sine custode Deo, & varie turbantur a diabulo, & in magnis periculis, nec consilium, nec auxilium a Deo expectant. Hanc agnoscamus miseriam generis humani, & econtra ingens beneficium dei amplectamur, qui se patefecit, ministeriũ Euangelij instituit, ac seruat. Ac testatur se in eo cœtu habitaturum esse, vbi sonat vox Euangelij Hic cœtus, caput, custodem gubernatorem, & opitulatorem Deum habet, sicut Christus inquit: Si quis diligit me, sermones meos seruabit, & pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mãsionem apud eum faciemus.

mus, Amemus igitur, & veneremur ministerium Euangelij Ad id autem & scholæ pertinent, in quibus doctrina Prophetica, & Apostolica enarratur, vt semper Ecclesijs fuerunt adiunctæ scholæ, vt homines docti testes essent, & propagatores veræ sententiæ. Quare exercita, & testimonia scholastica non sunt abolendo. Hortamor igitur omnes Academiæ, ornes, & auditores vt die xviij Decembris conueniant in templo Arcis, vbi decernetur gradus Doctorum Theologiæ duo-
GEORGIO bus viris eruditis honestis, & pijs Domi-
MAIORI no Georgio maiori Norinbergensi, qui nunc Academiæ Rector est, & Magistro Ioanni Faberio Monacensi. Decet enim hæc nostra Testimonia esse publica. Et congressus ideo sint frequentiores, vt vota & preces ibi coniungamus, ac simul Deum oremus, vt ministerium Euangelij seruet, & defendat, & regat studia, ac tueatur Politias quæ sunt hospitia Ecclesiæ, & scholarum, nec sinat fieri politias nostras similes Ethnicarum, in quibus extincta luce Dei grassabantur diaboli.

Hæc serio, & magno animorum mo-

tu co-

tu cogitanda sunt, quoties in publicos egressus venimus, & accedenda sunt corda ad veram inuocationem, & ad honesta officia, vt Deus non abijciat nos, sed adsi, nobis, regat & seruet nos. Die xxiiij. Decemb Anno xliiij.

RECTOR ACADEMIAE. 5/

NONDVM omnes ad stipendia huc missi examina sunt. Conueniant igitur illi, qui nondum auditi sunt hodie hora xij ad Academiæ domũ, in qua est auditoriũ Iuris consultorũ. Necesse est enim Illustriss Principi nomina mitti singulorum, qui iudicio nostro probati sunt. Deinde, & ipsi tempore mercatus Lipsici in Aula, cum adferent nostra Testimonia, accipient stipendia. Quare examinati petant a Rectore testimonia, & modesti, & pij adolescentes commonefacti hoc beneficio ardentibus votis petanta a Deo, vt Ecclesiam suam, has politias, & scholas defendat, & regat. Ita hoc beneficium certius & durabilius erit xiiij Decem. Anno xliiij.

RECTOR ACADEMIAE

Hatalis

5 SAEPE dicimus, & ſemper inculcandũ eſt, ingens, & inenarrabile Dei beneficium eſſe, quod non ſolum condidit nos: ſed prodijt ipſe ex arcana ſua ſede, ſe patefecit ſua voce, certis & non falentibus teſtimonijs, vt vere ſtatuamus, nos Deo curæ eſſe, reſpici, exaudiri, & iuuari. Longe autem euidentiſsimum eſt omnium teſtimoniorum, quod filius dei coæternus patri, humanam naturam aſſumpſit, ac reſuſcitatione mortuorum oſtendit hæc vera eſſe Accendamur ergo tanti beneficij cogitatione, agamus deo gratias, excitemus fidem, & inuocationem. Ita aliqua ex parte magnitudinem tantæ rei æſtimabimus. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti clamat: Oſculamini filium, id eſt, venientem ad vos filium dei, & offerentem ſalutem excipite amanter, non odijs, non ſcandalis, non contemptu offendite. Credamus hanc concionem eſſe veram Dei vocem, & ei obtẽperemus, & ingenti beneficio Dei, quod filium nobis miſit, lætemur: Vult autẽ Deus hanc ſuam voluntatem miniſterio Euangelij ſemper, & vbiq; propagari, ideo vult honore affici miniſte-

Domini.

ministerium Euangelicum. Quare mandamus omnibus, & singulis scholasticis, vt cras ad Aram ante concionem afferãt sua munera, vt declarent suam beneuolentiam erga Euangelij ministros, & populum inuitent ad ministerij reuerentiam. Tota Ecclesia in cœlis, & in terra, angeli deo cari, & homines pij, lætantur cogitatione beneficij Dei, & celebrant copulationem diuinæ, & humanæ naturę. Cũ his vna mentes nostrę, & mores Deo canant laudes, & gratias agant, Da Iesu Christe fili dei nate ex virgine Maria, vt accendatur in nobis cogitatio tanti beneficij, & vt studijs nostris, & bonis moribus ornemus Euangelium.

RECTOR ACADEMIAE.

53

FIRMA sit nobis hæc consolatio in tantis imperiorũ tumultibus, quod toties promittit Deus Ecclesiam suam non interiturã esse, imo de his vltimis temporibus inquit. Ego senescentem gestabo, ego feram, ego saluabo. Hac spe stutuamus futuram esse posteritatem hæc nostra stu-

dia colentem. Hac spe nos doctrinæ pos-
sessionẽ tueamur: Hac spe Illustriss. Prin
ceps dux Saxoniæ Elector &c stipendia
constituit magno numero pauperu scho-
si sticorum, vt posteritati prospiciatur Et
laautẽ antea putabamus Torgam esse e-
undum ijs, quibus decreta sunt stipendia.
tamen nunc accptis literis ex Aula signi.
ficamus, Quæstorem præfe ſuræ Vuite-
bergensis, in arce huius vrbis numeratu-
rum esse stipendia, Significabimus autem
& diem. Iterim & hoc monemus, vt sin-
guli, qui præceptores habent, simul eos
cum stipendia dantur, adducant. Id Illu-
strissimus Princeps ipse monuit, ne pecu-
niam temere dissipent adolescentes. Hor
tamur autem omnes scholasticos, vt Deo
gratias agant, quod aliqui Principes Ve-
ram Dei notitiam, & honestas artes ad po
steritatem propagare student, & ardenti-
bus votis petant, vt Deus eternus pater
Domini nostri Iesu Christi, hęc pia consi
lia adiuuet, & Illustrissimum Principẽ,
& has politias defendat. Exemplum Illu-
strissimi Peincipis ornat Euangeliũ. De-
cet autem nostram diligentiam respondere

re opti

te optimæ voluntati Illustriſs. Principis, qui vult nos quoq; modeſtia, & cura diſcendi ornare Euangelium. Bene valete. Die iij Ianua xiv.

DECANVS COLLEGII FACULTATIS Artium. 54

HOC die ante annos 1514. baptiſatus eſt in Iordane dominus noſter Ieſus Chriſtus filius dei cuius diei memoria ſemper obuerſari oculis, ac mentibus noſtris debet Tũc.n. Synodus fuit omnium quæ vnquã fuerũt auguſtiſsima, in quę ſe claro diſcrímine patefecerũt, æternus pater filius imago patris, & Spiritus ſanctus Et auditores ac ſpectatores fuerũt huius admirandę patefactionis Baptiſta, Maria, & alij plures Nec ad illos tantum hęc Synodꝰ pertinuit, ſed nobis, etvniuerſę Eccleſiæ concionatur, nobis doctrina traditur, quæ in omni inuocatione cogitanda eſt, vt ſe iungamus noſtram inuocationẽ ab ignaris Euangelij, & hunc ipſum Deum inuocemus, qui ibi ſe patefecit. Nobis teſtimoniũ proponitur, quod vere Deus curet, exaudiat, iuues Eccleſiam, nos recipiat. Hic etiam de Baptiſmo docemur, quod

quod vere Deus recipiat propter filiũ eos qui baptisantur, & spiritu sancto donet, Denicꝫ huius hodiernæ synodi doctrina exhauriri non potest, sed pñ toto die circum ferant eius cogitationem, hac patefactione, fidem accendant & confirment, & gratias agant ardenti pectore pro hoc tanto beneficio, quod Deus sese nobis ostendit. Harum tantarǿm rerum memoriam literæ seruant, & hæc nostra scholastica militia ad earum explicationem diuinita instituta est. Et profecto Deus postulat a nobis diligentiam in discendo, & modestiam in vita. Vt autem diligẽtia exploretur, bono consilio gradus instituti sunt. Quare eos tuendos esse censemus ac si qui nunc expetunt Magisterñ Philosophci gradum, ad me intta octiduum veniant, ac nomina dent, sicut vsitatum est, vt instituí examina possint, in quibus & de multis alijs bonis rebus, & de hac ipsa synodo diuinitatis & Baptistæ, mulia disseremus.

RECTOR ACADEMIAE

IN quadam Prophetica concione Deus
55 inquit seruaturum se reliquias Eccleſię

vt si Pa

vt si Pastor e faucibus leonis dilacerata ouis duo crua eripiat. Etsi igitur magnæ mutationes generis humani impendent, tamen speremus Deum reliquias Ecclesię seruaturum esse. Et hac spe studia doctrinæ colamus, & sciamus Deo in hac sanctissima militia seruiendum esse. Hac spe etiam principes fouere, & ornare Ecclesias, & excitare studia decet. Nec dubiũ est Deo gratum officium esse eorum principum, qui liberalitate sua discentes iuuant. Cum autem hactenus delecti sint aliqui pauperes scholastici ad stipẽdia, nũc significamus eis pecuniã ab aula huc missam esse, & Quæstorem in Arce hodie hora xij: quod faustum ac fœlix sit, inchoaturum esse distribntionem. Veniant igitur in vestibulum Arcis ea hora delecti illi: & quorum ętas imbecillior est, adducant priuatos pręceptores. Nã pecunia nõ impertæ adolescentiæ, sed fidis gubernatoribus committenda est. Hortamur autem primum hunc cœtum, qui beneficia accipit, vt meminerit se ab Ecclesia dei accipere, quæ non vult alere ociosos gladiatores, quales olim Romani principes alebã homines

homines feros, & inquietos, & varie ciui-
atis diſcipliam, & tranquillitatem tur-
bantes: Sed modeſtos adoleſcentes ad ag
nitonem Dei adſuefacere vult, & excole
re doctrina, vt ſint cuſtodes Euangelij.
Magnum profecto munus, & omniū in
cœlo, & in terra maximū ſuſtinetis, Euan
gelij explicationem, ad quod neceſſe eſt
accedere timorem Dei, & ardentem inuo
cationem. Sint igitur hi delecti modeſti,
& maiori cura diſcant literas, & Deū o-
rent, vt ſer et Eccleſiam. & politias, quo-
rū beneficio fruuntur. Deinde prohibe-
mus omnibus ſcholaſticis nocturnas vo-
ciferationes, & tumultus. Nec concedi-
mus vt cōuiuia apparēt, ad quæ ex alijs fa
milijs ſodales, aut puellas vocent. Præci-
pim⁹ itē, ne laruati diſcurrant in plateis,
nec irrumpant in alienas domos, aut muſ
ſitantes ludum exerceant. Profecto illis,
qui ſe ciues Eccleſiæ Chriſti perhiberi vo
lunt nequaquam conuenit imitari bacha
nalia, aut lupercos Ethnicorum, quorum
furores certam eſt a diabolo ortos eſſe.
Cohorreſcere igitur debemus cogitatio-
ne Tyrannidis diaboli, qui in illis ludis,

&

& Deum & genus humanum contume-
lia afficiebat, nec vna cum exemplo socie
tas demonum inuitanda est.

IN ELECTRAM SOPHOclis.

56

LAVDAT venales, inquiunt, qui vult ex trudere merces. At mihi inuitatum o auditores, non est opus apud eos, qui Aiacem audiuerunt, longis encomijs prædicare Tragœdias, sua spõte arbitror ingenioſos flagrare cupiditate diſcendi reliquias Sophoclis fabulas. Tanta est enim ſermonum grauitas, tam mirandæ imagines vitæ in Sophocle & Euripide, vt nulla humana ſcripta quiſquam malit legere. Nølla vitæ pars est, cuius non imago aliqua hic proponatur. Oſtenditur ingens infirmitas hominum, & monſtrantur cauſę calamitatum, & admonemur, vt immoderatos impetus frenemus, ac diligentia, & conſilio reprimamus.

Indulget iræ vir excellens alioqui ingenij, & animi præſtantia

Aiax

Aiax, ſed victus dolore iniuriæ ſibi mortem conciſcit. Iam vero quam infirma, & fragilis eſt humana virtus? Vnus Aiax antea totũ exercitum texerat, quo facto quid poteſt cogitari pulchrius, & glorioſius? nunc vincitur ſtulto dolore acceptæ leuis iniuriæ.

Deinde ſequens fabula Electra, quam triſtia exempla recenſat pœnarum adulterij? Vna domus parricidijs tribus pollu ta eſt Agamem nomen coniunx & frater patruelis: Deinde matrem, & Adulterũ Oreſtes interfecit: Poſtea ſequuti ſunt furores, & exilia Oreſtis, & patrij regni perturbationes.

Ita diebolus ex vno delicto longam telam ſcelerum, & miſeriarum hominibus texit. Meminerimus ergo hanc vocem, quæ quidem omnium Tragœdiarum vnum, & commune argumentũ eſt: Diſcite iuſticiam moniti & nõ ſpernere diuos.

Non cõtemnantur initia, lapſuum, quæ etiam cum parua exiſtimantur: tamen magnas ruinas trahunt. Hæc doctrina in Tragœdijs conſideretur Deinde exempla eloquentiæ nulla ſunt ſplendidiora.

Quare

Quare hæc lectio, & propter hũc cauſam appetenda eſt, vt inde ſumamus lumina, & ſplendiorem orationis incipiam autem proxime die Iouis enarrare Electram, in qua de liberatio mirifica eſt duarum perſonarum, quarum altera Tyrannis repugnandum eſſe cenſet: altera ſeruitutem modeſte ferendam, nec cum nihil profi-cias, irritandam eſſe fortunam, & cumulandas miſerias.

Cum igitur tantopere proſit moribus, & orationi lectio Tragœdiarum, ſcholaſticos adhortor, vt frequentes Sophoclem audiant, legant, relegant, & diſcant. xviij. Ianua. Anno xlv.

PHILIPPVS MELANTHON.

57

AMAMVS Phocylidis carmen, & lectu dignũ eſt. Sed multo pluris faciẽdum eſt D. Ioachimi Camerarij carmen, quo & Decalogum, & ſummam Euangelij elegantiſsime complexus eſt. Id carmẽ enarrare decreui poſt paucos dies, cum nunc exempla aliquot allata ſint, hortor

Capita Religionis Ioachimi

scholasticos vt emant, Scio bonis,& studiosis ita iucundam fore, & suauem huius poematis lectionem, vt etiam autori gratiam habituri sint, quod scripsit, & meum consilium de enarratione probaturi sint, Talia scripta ornamento sunt Ecclesiæ,& propagationem doctrinæ adiuuant,& eruditos inuitant.

DECANVS COLLEGII FACULTATIS Artium,

58

NON solum præcipit Deus, vt custodiamus doctrinam, quam nobis tradidit, sed etiam addidit promissiones, domicilium sibi fore mentes studiosas, vt Christus inquit Pater & ego ad eum veniemus, & mensionem apud eum faciemus. Huic summo, & optimo muneri, custodiendæ cœlesti doctrinę seruiunt scholæ. Quare honesta exercitia scholarum amanda iuuanda,& ornanda sunt. Cum igitur cras publice exploraturi simus doctrinam eorum, qui nunc gradum Magisterij petunt, rogamus doctissimos viros: Doctores & Magistros, vt ad id examen veniant,

ueniant, & vt collatione ſententiarum formem aliquorum indicia & oſtendant ſe his artibus fauere, qua docentur a noſtro Collegio, & accendant aliquorum ſtudia. Omnibus magnis & paruis officijs iuuanda, & flectenda ſunt ingenia nõ monſtroſa, vt ament doctrinam cœleſtẽ, literas, leges, diſciplinam, artes & caueant, ne excutiant gubernatorem Deum, Miſerrimum eſt enim excuſſo Deo accerſere Diabolum, qui quorum mentes tenet captiuas ita agitat eas, vt furentes ruant in Tragica mala. Diſcat igitur iuuentus frenare animos, & metuat Diaboli inſidias, fugiat occaſiones ſcelerũ. Nam enim de nihilo a veteribus dictum eſt. Vitare peccata, eſt vitare occaſiones peccatorum Amemus modeſtiam, & diſciplinam, cum politiæ iniiciunt frenos petulantiæ aliquorum, vt mandatum diuinum præcipit: & grauiſsime inquit Demoſthenes Nihil valere ciuitatem, quæ non habet Neruos aduerſus petulantes. Verbo Demoſthenis hæc ſunt: οὐδὲν ὄφελος πόλεως ἥτις μὴ νεῦρα ἐπιτιθεῖς ἀδικούντας ἔχει.

59. SEMPER in conſpectu ſit bonis & ſtudioſis ſententia Pauli de miniſterio Euangelij tradita Epheſios iiij vbi affirmat Paulus, lucem doctrinæ non tantum humana diligentia, ſed præcipue Dei ope ſeruari, & cauſam addit, ſæpe, multumq;, & attente cogitandam, ne velut iactari procellis circumferamur omni vento doctrinæ, ſed vt regamur vnica, vera, & immota ſapientia, quam Deus tradidit. Sunt autem ſcholæ pars miniſterij Euangelici, & curam ſuſtinent coſtodiendæ & propagandæ doctrinę, quo munere reuera nullum in terra maius eſt, ac ſeruiunt explicationi Euangelij, liguarum & Hiſtoriarum notitia, annorum ratio, Dialectica, & naturæ cõſideratio. Ideo tueamur ſcholas, & omnibus officijs, magnis & paruis eas ornemus, Quare & legibus earum obtemperemus, inter quas ſunt ritus examinum, & graduum. Et cum tertio die Feb. proximo decernẽdus ſit gradus Magiſterij, auditoribus noſtris, aliquot honeſtis & doctis

doctis viris, quorum nomina hic adscripta sunt: Petimus vt omnium ordinum Doctores, Magistri, & scholastici ad eius gradus renunciationem conueniant. Si qui vero contemnunt hos ritus scholarũ, hi Herodoti voce grauissima admoniti, modestius iudicen, sic enim inquit οὐκ οὖν εἰκός ἐστι ἄλλογε ἡ μαινόμενον ἄνδρα ἀγέλοτα τῆς νομοῦς τίθεσθαι, id est, Non igitur cõsentaneum est aliter affectum nisi furentem, delectari legum derisione, easq; ludibrio habere. Obtestamur autem omnes sanos propter Deum, qui suam doctrinam Ecclesiæ tuendam commendauit, vt scholas ament, & lætẽtur de his nostris scholasticis operis dictum esse: Non est labor vester inanis propter Dominum.

RECTOR ACADEMIAE.

60

NOSTRA sedulitas nõ defuit, nec deest captiuo scholastico, sed voluntatẽ Principis magis exacerbabunt scripta seditiosa, quæ aliquoties iam sine nomine proposita sunt, & stolidi tumultus quorundam, qui noctu quietem ciuitatis tur

 bant.

bant. Vtraq; res indigna est bonis, & honestis proponere seditiosa scripta, & quidem ἀδέσποτα, & noctu tumultuari. Multum errant, si qui putant se calamitatem captiui his modis mitigaturos esse, sibi potius pericula accersunt. Nam si deprehenderentur illi, qui proponūt ista seditionū classica, capitali supplicio adficerentur, & nos ipsi, & omnes honesti, & fortes viri corpora sua seditiose tumultuantibus opponent. Quisquis es igitur, qui heri seditiosum scriptum sine Epigrapha proposuisti, scito te contumeliosis, & seditiosis scriptis non affracturum esse carcerem. Illud etiam ridiculum erat, citare exemplum Lutetiæ Si multitudo ibi potest opem ferre captiuis, cur non liberauit homines innocentes, & pios, qui propter Euangelij confessionem iniustis, & horrendis supplicijs adfecti sunt? At in hac vrbe lenitate plus quam asperitate peccatur. Nunc Deus æternus pater domini nostri Iesu Christi, vt aliquo exemplo ostendat sibi displicere iuuentutis petulantiam & plurimorū securitatem, qui inconcessis voluptatibus indulgent: vnum aliquē rapuit ad pœnam Hic expauescere nos in

dicij diuini metu decebat. Nam pœne publicæ non accidunt casu, non decet furenter & seditiose aduersus Magistratus tumultuari. Et quæ stultitia est, cum nihil proficias, tibi tantum pericula accersere?

Schola sit velut Ecclesia, cœtus tranquillus, modestus, cogitans de voluntate Dei, & de honestis officijs, non sit Bacchãtium, aut latrocinantium turba. Memento Christi fulmen, quod in seditiosos torquet, & quidem dictum viro modestissimo, in causa optima, sed quem pugnare nolebat: Qui gaudium acceperit, gladio peribit. Nec putate Illustris Principẽ defuturum suo officio, si seditiosorum furore irritatus intelliget seueritate opus esse.

Nos igitur autoritate, q̃ Deus attribuit Magistratui, præcipimus omnibus scholasticis, vt sint modesti, nec turbent tranquillitatem ciuitatis illis seditiosis scriptis, aut exemplis. Scimus magnam partem scholastici agminis suæ sponte improbare, & vitare hos furores turbantiũ tranquillitatẽ. Si quid aut alij contumaces contra hoc edictum facient, hos Deus puniet, & reprimet, cum sit custos politici ordinis, sicut

scriptum est: Qui potestati resistunt, iudicium sibi acquirent. Et nos, & reliqui Magistratus Deo iuuante, tranquillitatem ciuitatis tuebimur.

LECTORI SALVTEM.

61

DIDICERAT Alexander, regi ac variari hanc inferiorem naturam, motu & viribus cœlestiũ orbiũ, & mirificam esse copulationem, societatem, & cognationem superiorum, & inferiorũ corporum. Quare incessit eum cupiditas cognoscẽdi motus cœlestes. Cũq; primos orbiũ Typos didicisset, ac iam ad demonstrationẽ ventum esset, cur motus in Apogeo tardior sit quam e regione: hic hæsit vt in luto, & ignarus Geometriæ, illas angulorum collationes perspicere non potuit. Inquit igitur Magistro, doce me facilia: Respondet artifex sapiẽter, & grauiter. Hæc eadem esse omnibus, & percipi si ordine discantur. Credo idem accidere multis, qui audiunt doctrinam de planetarum motibus, ac sæpe tacitos flagitare, doce me facilia. Hi sciant prius Elementa Geometrica

trica discēda esse, quod si facient, ordo per spicuitatē adferet. Decreui igitur priores aliquot Euclidis libros explicare quod eo significandum esse duxi, vt si qui amore dulcissimę doctrinæ de motibus cœlestibus, hæc Elementa a nobis audire volent, sciant meam operam ipsis nō defuturam esse. Plato dixit duas alias humanæ menti additas, esse quibus in cœlum subuehitur: Geometriam, & Arithmeticen, Quare sine his artibus nemo speret se in cœlū ascensurum esse, etiamsi velut Gigantes accumulet montes, & Caucaso Alpes imponat. Sed mediocris cognitio Geometriæ, & Arithmetices, sistet te inter ipsa sydera, vt quasi coram magnitudines, & interualla passibus metiaris. Has igitur artes amate, & colite. M. Ionas.

RECTOR ACADEMIAE.

ETSI nihil est infirmius & fragilius humana natura: tamen hoc decus ingēs & inenarrabile agnoscendum est, quod Deus sibi æternam Ecclesiam colligat in genere humano, & huic semper attribuit

sedem aliquam doctrinæ. seu scholam sonantem Euangelium, & alias honestas artes Ecclesiæ vtiles. Si hanc Dei voluntatem cõsideraremus, qui nos hoc modo ad æternam consuetudinem suam vocat: maiore studio, & Ecclesiam Dei, & scholarii domicilia veneraremur, vt certe fieri deberet. Sed semper Diabolus odio filij Dei excitat homines impios, vt pacem studia, disciplinam Ecclesiæ, & scholarum perturbet. Ita nunc nostræ politiæ quæ, qualis, qualis est, tamen hospicium prebet Ecclesiæ Die, & studijs, vt olim viduæ Sareptanæ casa erat hospitium Ecclesiæ Dei, insidiatur Diabolus, foris latrunculos instigat ad denuncianda incendia, & latrocinia, cum quidem constet magna beneficia ad multos ex hac dicione peruenire. Nũc talis gratia redditur.

Vt autem ciuitas intus tranquillior sit, primum mandamus seueriſsime, ne sint in Academia errones, qui rectori non dederunt nomen, neue quisquam recipiat ae se hospitem ignotum, neue scholastici Bombardas habeant, ac si quem habere Bombardã comperiemus, hunc notatum

ignomi-

ignominia ex schola ejiciemus. Sunt aliqui nimis multum sibi indulgentis, & ita viuentes, vt sine vlla consideratione publici status, quocunq; cæci impetus rapiunt, sequantur. Hi sæpe tumulus mouent, & dici tamen honesti volunt, clamitant se nihil facere, quod lædat famam. Quæ hæc nouæ sapientia est, cum petulentia sit manifesta: tamen qualicunq; prętextu, tumultus excusare? Bonus ciuis parcere debet publicæ tranquillitati, & suis eam offitijs tueri etiamsi leges nõ puniunt omnia delicta. Si quis in templo, vt in caupona, vociferaretur, non illum quidem leges ad supplicium raperent. Sed si petulantia animaduerteretur, seueritate Magistratus duriter castigandus esset. Parcite igitur Ecclesiæ Dei, scholæ, tot senum, ac matronarum, tranquillitati, imo oculos, & iudicia Dei inter vos habitantis, piorum angelorum, & omnium honestorum hominum vereamini, & hac reuerentia, cohibete, impetus animorum, & mores diligentius regite. Nam haud dubie Deus & ornabit præmijs obedientes, & contumaces puniet. Die tertio Martij.

M. Paulus

63

ARISTOTELES dixit hominum vitam longe minus ærumnosam, foræ si artifices de artibus iudicarent. Nunc videmus non solum indoctos, sed etiam sæpe hoites doctrinæ & virtutis sibi iudicii de summis vitæ ornamentis sumere. Sed sæpe scholasticos viri docti, quos longa ętas, vsus, grauissimarum causarum explicationes erudiunt, monent, vt de artibus nō illa barbarica iudicia, sed vitam ipsam hominum, imo vt Ecclesiam consulat. Necesse est omnes, si vtcunq; valetudinem suam, aut olim liberorum mediocriter regere volent, aliquid doctrinæ phyſicæ tenere. Imo sæpe experimur ingentes morbos arceri, cum phyſica ratione initio occurrimus, qui confirmati nullis remedijs vinci possent. Hæc vtilitas etsi magna est: camē fortasse minus mouet iuuenes, qui sunt in regenda valetudine negligentiores, qui quidem commonefaciendi sunt, non solum prodesse corpori diligentiam regendæ valetudinis: sed etiam nutricem esse multarum magnarum virtutum.

Deinde

Deinde ſtudioſi hoc cogitent, nunquam caruiſſe Eccleſiam Phyſica. Nam illi ipſi ſummi viri, per quos initio propagatū eſt Euangelium, Abraham, Iſaac, Iacob, Eſaias, & alij multi, profeſsione Phyſici & Medici fuerunt longe antecellentes Hippocrati, Eraſiſtrato, Diocli & omnibus græcis, quorum tamen ampliſsima fuit eruditio, & qui reliquias artis vtcūq; retinuerunt. Hæ nūc quoq; tuendæ ſunt ſtudioſis. Ac res ipſa oſtendit ſine doctrina cauſarum, ſine notitia partium, & virium hominis, non poſſe perſpicuæ explicari doctrinam Eccleſiæ. Paulus inquit: Homines veritatem captiuam tenere in iniuſticia. Hic diſcerni vires neceſſe eſt, diſcendum in qua parte ſit notio legis, & quæ pars repugnet. Deniq; ſæpe collatio phyſices, & ſententiæ Eccleſiaſticæ lucem adfert rebus grauiſsimis. Non negāt Stoici prouidentiam, adfirmant Deum adeſſe rebus: dicit idem Eccleſia, ſed longe aliter Stoicus Deus alligatus eſt ſecundis cauſis & aſsidet rebus vi in carcere, fingitur nō poſſe aliter mouere, niſi vt fert lex, ſeu ordo cauſarum ſecundarum, vt plerunq; huma-

humane mentes cogitant. Ac Ecclesia Dei scit Deum liberrime præ esse opificio suo, consilia salutaria inuocantibus monstrare, regere euentus, impedire conatus impiorum, imo sæpe & naturam rerum mutare propter vtilitatem piorum, ac fouere vitam etiam cum causæ secundæ languidiores sunt, quam vt opem ferre possint sicut dicitur: ipsa est vita & longitudo dierum tuorum. Hic apparet collatione illustriorẽ fieri sententiã Ecclesiæ, idq; fit sæpe alias Cum igitur multæ magnæ & graues causę sint, cur Physica discenda sit, adhortor scholasticos, vt ad cætera vtilia studie curã adiungat cognoscẽdi & hanc Philosophię partem. Cũ autem mei officij sit tradere initia seu Rudimenta, significandum vobis duxi me proximo die Gregorij. Deo iuuante, inchoaturum esse Physicen quam dictabo, atq; ita deinceps singulis Septimanis, biduum libro de Anima, & deinde biduun Physicis tribuemus, & operam dabimus, vt res vitæ, & moribus vtiles, & cognitione dignas propanamus, non Democriti Atomos, aut alias pęstigias verborum, Oremus

mus autem Deum æternum patrem domini nostri Iesu Christi, vt pacem, & tranquillitatem Reipub. largiatur, vt studia yære doctrinæ coli possint. Bene valete. 54

RECTOR ACADEMIAE.

HERI decessit ex hac vita vir honest⁹, & doctus M. Hermannus Mulpfort, qui cum se Medicę arti dedidisset, ægrotis sæpe fideliter opitulatus est, & cuius fuit in omni officij genere diligens, & inculpatus. Quare hortamur omnium ordinũ in Academia professores, & scholasticos, vt ad funus eius hodie hora iiij. conueniant, ne piæ funerũ ceremoniæ negligantur & vt in his congressibus singuli suam vitam Deo cõmendent, de vitæ, & mortis causis cogitẽt & petant a Deo, vt seruet, ac iuuet bona ingenia, vt posteritas habeat honestos, & salutares gubernatores. Hac cura adfici nos Deus iussit. Cumq; sciatis hoc anno multos nobis ereptos viros doctos, & honestos, qui vtiliter seruierunt Ecclesiæ & Reipublicę, Georgium Spalatinum, Georgium Forchemiũ, cuius prudentia & virtus multipliciter profuit Ecclesiæ Dei, & alibi alios, ardentius petam⁹

vt

vt Deus seminaria fœlicia seruet, ne lux doctrinæ extinguatur, neue disciplina magis dissoluta, effera barbaries mores sequatur, quę mala sequentur ruinæ imperiorum: sed vt inter nos maneant reliquę Ecclesiæ Dei, donec illuxerit lætissimus dies quo resuscitabit mortuos Christus, Triumphum aget, & ornabit omnes gloria qui ipsum vere inuocauerunt, quo die vt scriptum est, docti, vt stellæ, fulgebunt Qua spe nos quoq; cõsolemur. x. Martij.

DECANVS COLLEGII FA-culratis Artium.

65 IDEO hi pucherrimi congressus in diebus festis instituti sunt, vt testimonia cõsideremus, in quibus se Deus patefecit humano generi, & horum confirmati cogitationi, vere eum inuocemus, & colamus. Vt patefecit se Deus ducens populum per stantes aquas, itẽ cum legem clara voce edidit de monte Sinai. Ita patefecit se his diebus, cum excitauit Lazarum & hoc ipso die cum ingressus est Ierosolimam, multos in templo sanauit manefe-

stis

Dies Palmarum.

stis miraculis. Horum testimoniorum cogitatio in nobis accendat inuocationem, & alios pios motus, ac moneat, vt nos quoq; Christum excipiamus frondibus palmarum, & olearum, id est, vt agnoscamus eum esse victorem, leuantem miserias humani generis, & autorem pacis. Et vt frondibus palmarum, & olearum, id est veris laudibus eum ornare possimus, studia literarum ardentius colamus. Nam cum singulari consilio Deus hanc doctrinam de rebus æternis mandauerit literis, cognoscere literas necesse est, & multarum rerum cognitione opus est, ad intelligenda prophitica, & Apostolica scripta. Non quid pasca quid Hosianna, quid palmæ, quid Oleę significent, sine literis sciri potest.

Erat consuetudo in deditione, & in Triumphis, prodeuntes obuiam Regibus gestare palmas, quæ victoriæ laudem Triumphanti tribuebãt Frondes vero Oleæ petitionem pacis significabant. Amemus igitur literas, quæ lumen addunt etiam his historijs Ecclesiæ. Adiungamus nos ad eum cœtum, de quo hodie Christus

inquit: Ex ore infantium, & lactentium perfeciſti laudem. Oremus Deum, vt faciat nos organa ſalutaria Chriſtum vere celebrantia, quod cum ſine eruditione fieri non poſsit, etiam hæc noſtra ſtudia colamus ardentius.

Cum autem hoc tempore quidam gradum Magiſterij petant, & nos officij ratione moueamur, vt eos ad gradum admiſſuri ſimus, duxi hoc publice ſignificandũ eſſe, vt ſi qui honeſti, & ſtudioſi ſe, illis adſunecturi ſunt. nobis conſilium ſuum exponant. Velim autem eos intra triduum ad me accedere.

RECTOR ACADEMIAE

66.

ANNVS hic eſt. 3054 a primo Paſcate quod Deus ipſe & inſtituit, educturus populũ ex Aegypto, & celebrauit ipſe noctu in tranſitu ſuo interficiens Aegyptiorũ primogenitos, & ſeruans Iſraelitas, quorum limen conſperſum erat ſanguine Agni. Tot annos continuos vſq; ad hunc diem ſeruauit Deus & Eccleſiam ſuam, & doctrinam, & hos ipſos ri-

tus, Quare gratias ei agamus, quod & se patefecit in Pascate, & filium pro nobis voluit esse victimam, & Ecclesiam hactenus seruauit, & causas tantarum rerum attenti consideremus. Nec disiungamus nos ab Ecclesia tot annorum. 3054. sed cum eo Pasca veris officijs celebremus, quæ quidem nunc in cœlo ingẽtia, & inenarrabilia Dei beneficia hoc tempore exhibita recensẽt, & Deo gratias agit. Et consentaneum est, quod multi scripserũt etiam ante exitum ex Aegypto insigne hoc tempus pascatos fuisse nece Abel. & oblatione Isaac. Si qui igitur his diebus indulgent voluptatibus, nec cura, aut cogitatione maximarum rerum adficiuntur, quas Ecclesia proponit, ac Deo gratias agunt pro donato filio, nec petunt reconciliationem propter hanc victimam, nec accendũtur ad inuocationẽ: atrociter peccant, nec sunt socij cœtus Ecclesię, sed sunt Thyasotæ diabulorũ, Iudeorũ, Iudę. Expauescãt igitur pij, & cogitẽt quo in cœtu esse velint, sint modesti, ac dediti cogitationi de nostris miserijs, et de liberatiõe donata propter filiũ accẽdãt lectiõne pphetica

hanc curam,& inuocationem. Profecto pœnæ impendent, quæ nos ad diligentiam hortantur. Deus tantum laboris ſuſcepit,vt his diebus peragraret Aegiptum adeſſe filio in paſsione,filius agonas ingẽtes aliquot diebus ſuſtinuit, adfuerunt ſimul occupati & pij angeli,ſecuta Maria mater, vt teſtis eſſet paſsionis filij. Cur nos piget aliquot horas tribuere lectioni, & auſcultationi? Terra cõtremiſcit,ſaxa dehiſcunt. Sol obſcuratur,deniq; tota rerum natura mouetur huius ſpectaculi magnitudine,Indigniſsimum autem fuerit nec nos moueri propter quorum ſalutem hæc Chriſtus ſuſtinet,& agit. Obteſtamur igitur vos omnes, vt vera pietate hos feſtos dies celebretis. Die vero Reſurrectionis etiam cogiteris quam mirandi congreſſus fuerint Chriſti,& aliorum plurimorũ qui reſuſcitati ſunt, & quam dulcia horum colloquia cum Maria, & Apoſtolis. Mandamus autem vt ſtudium veſtrũ erga Eccleſiam declaretis collatione muneris ad Aram vſitata,die Paſcatos

RECTOR ACADEMIAE.

Agimus

AGIMVS tibi gratias æterne pater domini noſtri Ieſu Chriſti, quod literarum ſtudia in hac Academia & accendiſti, & foues, ac mediocrem hactenus tranquilliratem ad ea colenda dediſti. cum quidem omnia regna totius Europæ ingentibus tumultibus interca quaſiata ſint Et ardentibus votis precamur, vt de inceps & Eccleſias harum regionum & politias gubernes, & defendas. Creſcunt enim pericula propter Turcicos ſucceſſus, & propter Regum aliorum ſeuiciam. Recens in Italia, Gallia, & Belgico multi virtute præſtantes propter ſtudium piæ doctrinę interfecti ſunt. Oremus igitur Deum, vt furores diaboli reprimat, & cum alios pios, tum vero has Eccleſias, vnde ſtudia pię doctrinæ propagantur, defendat. Nam humanæ vires ſuperantur magnitudine pericolorum. Sed Deus promiſit ſe etiam ſeneſcentem Eccleſiam geſtaturum eſſe. Moueamur igitur & noſtrorum periculorum metu, & publicarum miſeriarum ſenſu, & auxilium a deo petamus & caueamus ne morum turpitudine pœnas cumulemus. Ac duplex cura

necessaria est, altera vt eruditione pectora instruantur altera vt mores honeste regantur. Et si autem nota est nobis infirmitas nostra tamen & studijs vestris prodest docentium labor, & Magistratus honesta vobis præcipiunt, & quantum possumus petulantiam cohercere conamur. Ideo & leges Academiæ hodie hora xij. publice in auditorio recitari curabimus, ad quam recitationem vt scholastici omnes conueniant, præcipimus. Est autem Dei opus fœlix gubernatio. Ideo præcor, vt Deus & studia dicentium gubernet, & accendat in mentibus vestris amorem virtutis. Vos etiam adhortor, & obtestor propter gloriam Dei, & salutem vestram vt Deo vocanti vos ad res salutares, obtemperetis, & errantes, impetus animorum coherceatis. Die xij. Aprilis.

DECANVS COLLEGII FACULTATIS LIBERALIUM ARTIUM:

NON dubitamus scholas literarũ, & Euangelij Deo curæ esse. & vere esse templa

templa Dei. Ideo a nobis omni officio iuuandæ, & ornandæ sunt. Instituemus autem cras hora prima post meridiem publicum examen eorum, quibus decernetur gradus Magisterij hac proxima septimana, in quo cum frequentia, sit ornamento scholæ, & sit vtilis studijs petimus, vt Doctores, & Magistri ad illam explorationem eruditionis eorum, qui gradum petunt, veniant. Ipsi norunt prodesse Ecclesiæ, & toti vitæ humanæ hæc qualiacunq; linguarum, & Philosophiæ studia. Nam ne in his ipsis quidem ferijs pascatos enarrari possunt dicta, quę ex Prophetis, & Apostolis in hoc festo recitantur, nisi vt cunq; adiuuemur hac doctrina, quibus rudia ingenia ad intelligendas, & percipiendas artes vitæ rectrices præparantur. Imo hodierni Euangelij lectio quam multa continet, quæ a literatis melius explicari possunt, quam ab indoctis. Dicitur de discrimine politicę potestatis, & Ecclesiasticæ. Thomas dicens: Dominus meus, & Deus meus, loquitur more Ebraico, quo vsitatũ erat cõiungere hęc duo Iehouah elohim, vt discerneretur vera inuocatio ab

Ethnica, verus deus a commenticijs. Agnoscit igitur Christum natura deum esse. Nam hoc dulcissimum est, quod significatur qualis sit Spiritus sanctus, & vnde procedat cum ait: ἐνεφύσησεν. Vt ab humano corde spiritus, & flatus exiliunt: ita a voluntate æterni patris, & filij, procedit spiritus sanctus. Et vt spiritus a corde hominis efferuescens perfert amoris incendium: Ita spiritus Dei incendium amoris in nos perfert. Hæc & alia similia, si quis attente cogitat, animaduertet literarum nostrarum cugitatione adiuuari studiosos in explicatione cœlestis doctrinę. Quasimodo geniti.

DECANVS COLLOEGII FACultatis Artium.

69 QVOD faustũ, ac fœlix sit, cras decernetur gradus Magisterij Philosophici aliquot honestis, & doctis auditoribus nostris Hæc testimonij, & iudicij nostri renuciatio cum publica esse debeat: Petimus, vt vsitato more conueniant omnes omnium ordinum professores, & scholastici

stici, eaq; in re studium suum declarent erga has literas, & honestas artes, quę a nostro Collegio docentur, quas constat bene mereri de tota hominum vita & multum prodesse ad explicationem doctrinæ cœlestis. Nam sine linguarum cognitione, non patet aditus ad lectionem propheticorum, & Apostolicorũ scriptorum. Et Philosophiæ vsus quotidie conspicitur in grauissimarũ quęstionum explicatione. Nemo certam anni rationem nosset, si he artes negligerentur, quam tamen propter grauissimas causas deus instituit, & monstrauit, & quidem erudite in huius mensis diebus recensuit. Nam cum Noha ingressus esset Arcam, die Aprilis xvij. mansit in ea toto Solari anno egressus est enim sequentis anni, Mense Aprili. die xxvij Quod igitur superant dies xi. ἐπακτα, sunt addendæ ad menses Lunares, qualibus tunc vtebantur. Hęc & alia multa illustrantur nostris artibus. Erit autem proximo die. xvij. Aprilis annus ab ingressus Nohæ in Arcam, 3846. xvi. Aprilis.

RECTOR ACADEMIAE.

SAEPE auditis ideo genus humanum ad ſocietatem conditum eſſe, vt alij alios de Deo, & de alijs rebus bonis doceant vt verſiculi illi monent.

Vtq; alios alij de Religione docerent,
Contiguas pietas iuſsit habere domos.

Ideo ſocietatem communem amemus, & tueri ſtudeamus, diſcamus intelligere, & vereri vincula politici ordinis. Hanc diligentiam poſtulat Deus ab omnibus hominibus. Sit autem diſtincta ſunt Iurisdictiones, vt neceſſe ſit eorũ nomina, qui ad Academiæ Iurisdictionem pertinent, Rectorem in libro publico perſcripta tenere. Si igitur hoſpites tanquam ſcholaſtici in hoc oppido verſantur, qui ſua nomina apud Rectorem nondum ediderunt, hi aut diſcedant quam primũ hinc, aut pareant honeſtis legibus, ac nomina ſua apud Rectorem edant. Maſsylię conſuetudo fuit, vt omnes hoſpites ingrediẽtes vrbem, arma ſua in portu relinquerent, quæ poſtea abituris reddebantur. Nomina vero hoſpitum, cum in hoſpitia deducti eſſent, Magiſtratibus indicaban-

tur

tur. Nam insidiari videtur, qui vt speculator in aliena Repub. versatur, nec certũ agnoscit Magistratum. Nos si deprehenderimus aliquos ita vagari inter nostros sine certo Magistratu, seuere in eos animaduertemus. Mementote scholam esse cætum, vt Ecclesiæ partem, vbi vult Deus conuenire discentes ad hoc munus omnium summum, & maximum in cœlo, & in terra, vt doctrina vera de Deo, & domino nostro Iesu Christo tradatur & percipiatur non esse latronum, aut nebulonum conuentum, aut vt Græci dixerunt ἀγοραν κερκώπων. Vt in sua Ecclesia vere habitat Deus, ita vere habitat in schola pia fouente vocem Euangelij, Quare sciant scholastici, se non in prophano loco, sed in domo Dei, pie & modoste versari debere. Illud etiam esse adscribendum duximus proximis calend. Maij Rector mihi successurus eligetur, & renunciabitur, ad eam renunciationẽ vt conueniant scholastici mane hora sexta, præcipimus, non solum vt audiant, cui mandatus sit Magistratus sed etiam vt pia, & ardentia vota

multi

multi coniungant, & petant vt Deus ſtudia doctrinæ, quæ vitæ neceſſaria & ſalutaris eſt, regat & diſciplinam & tranquillitatem tueatur. Cohortetur ſingulos hæc vox Chriſti, vt in hos congreſſus libentius conueniant: Vbicunq; duo, aut tres conuenient in nomine meo, ero in medio eorum. Item: quidquit petent, impetrabunt. Die xxvi. Aprilis.

RECTOR ACADEMIAE.

71

ACCENDE æternæ Deus pater domini noſtri Ieſu Chriſti, pectora noſtra ſpiritu ſancto tuo, vt vere agnoſcam⁹ beneficia tua propter filiũ nobis donata quorũ conſideratio & hodie in Triumpho Chriſti aſcendentis in cœlum vniuerſæ Eccleſiæ toto orbe terrarũ proponi tur, Pompeio Triumphanti, currũ traxerunt Elephantes Huius magnificentiam ſuperaturus Antonius a Leonibus curum trahentibus in Capitolium vectus eſt. Hæ ineptiæ ſtultis glorioſę videntur. At Chriſti Triumphus æternę gloriæ teſtis longe verius decus eſt. Vt autem frui

bonis

Ascensio Xe 8.

bonis partis victoria Chrihi possitis: Ob testamur omnes, vt modesti sitis, & magnitudinem beneficiorum consideretis. Deinde cum sine literis, & doctrina, memoria Triumphi retineri non possit, studia etiam amanda sunt, ac pie facit Illustrissimus Princeps Iohannes Fridericus dux Saxonię Elector, &c. quod & stipendię pauperibus scholasticis largitur & pręcipit eorum explorari eruditionem, vt cura discendi acuatur

Cum igitur de examine mandata acceperimus præcipimus omnibus schosticis quibus stipendia ab. Illustriss. Principe duce Saxonie Electore &c. dantur, vt proximo die dominico, qui erit dies Maij xvij. conueniant in ea domo Academiæ, in qua est auditorium Iurisconsoltorum, ibi vt Principi de sigulis nostrum iudicium significemus, rursus examen instituetur. Nunc vero in hac ipsa lætissimi Triumphi recordatione admonemus omnes pios, vt etiam Psalmi voce studia publica Deo commendent, ac veris votis precentur: Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis, propter templũ sanctum

tuum

tuum &c. id est, serua rege, & adiuua studia, vt moneat lux Euangelij & mores pie regantur, & floreant Ecclesiæ veris ornamentis omni tempore Datæ die ascensionis Christi xlv.

RECTOR ACADEMIAE

72. SCHOLASTICI regionis Mysorum, quib⁹ab Illustrissimo Principe decreta sunt stipendia, veniant hodie hora xij. in domum, Academiæ, in qua est auditorium Iuris consultorum, vt inchoata doctrinæ inquisitio absoluatur. Toties autem de Grammatica discenda iuuẽtutem hortamur, & sępe auditis, ipsam Ecclesiam quasi Grammaticam scholam esse, explicantem sermonem diuinum. Hæc tanta necessitas discendæ Grammaticæ propter Ecclesiam, certe mouere bonas mentes debebat. Ac Princeps vult seuere inquiri studia Grammatices. Ideo examinandi veniant instructiores, ac singularem esse diligentiam Mysorum decet, quos Homerus vocat iustissimos hominum.

Rector

OMNIVM beneficiorum diuinorũ longe maximum est, quod Deus prodiens ex arcana sede sua generi humano se patefecit. Ideo autem se patefecit, vt voluntatem suam nobis monstraret, ac semper aut legem, aut vocem Euangelij ediderit, aut vtranq; doctrinam simul complexus est, Insignis autem patefactio in vtraq; Pentecoste facta est, in priore lex edita. Secũda Spiritus sanctus in luce manifesta missus est. Nec maius donum dari potest, quam societatis diuinæ naturæ transfuso in nos ipso Dei spiritu, qui est nexus veri amoris. Hæc etsi semper cogitanda sunt: tamen vt diligentius nunc cogitentur, tempus nos admonet. Cumq; hoc festum Deus ipse, & Ecclesia Angelorum, & hominum, iam tribus millibus annorum, & annis tribus & quinquaginta celebrauerint nos quoq; in hoc festo cum vniuersa Ecclesia Dei, cœlesti, & terrena coniũngamus vota, & gratiarum actionem Agamus Deo æterno patri domini nostri Iesu Christi gratias, quod Ecclesiam

ſiam ſibi adiungit, & ardentibus votis petamus, vt nos ſpiritu ſancto ſuo regat, accendat, & gubernet ſtudia literarum, & non ſinat extingui lucem Euangelij. Volumus etiam ſcholaſticos noſtros ſingulos munus ſuum ad aram cras adferre, vt hoc ipſo qualicunq; officio oſtendant ſe miniſterium Euangelij venerari, quod in Pentecoſte Spiritus ſanctus conſpici maxime voluerit. Deinde ſeueriſsime præcipimus, vt ſcholaſtici ſint modeſti, nec perturbent Spiritum ſanctum, qui in multis pijs mentibus ingenti dolore adficitur, cum videt cumulari ſcelera, ſcandala, pœnas, diſsipationes Eccleſiæ. Audimus autem quoſdam his diebus ſparſiſſe famoſa ſcripta, quę res quantum pericula adferat Reipub. non obſcurum eſt. Ideo noſtram commonefactionem proponendam eſſe duximus. Deteſtamur, & execramur omnes qui illa ſcribunt quicunq; ſunt, & indignos ciuili conſuetudine hominum eſſe pronunciamus, Sciant etiam ipſi Magiſtratum non defuturum eſſe officio, ſi autores aut conſilij talium Sycophanticorum ſcriptorum deprehendentur

tur. Effunditur in pectora piorum Spiritus sanctus, vt cum alias virtutes, tum reuerentiam erga Magistratus accendat. Hanc praestate, ne sitis autores scandalorum & dissipationum, quae dolorem adferunt Spiritui sancto. Praecipimus igitur, vt omnes Magistratus, qui autoritate. Illustrissimi Principis hic praesunt, vt & disciplinam, & vestram tranquillitatem tueantur, honore adficiatis,

RECTOR ACADEMIAE.

MVLTAE honestae causę sunt cur Illustrissimus Princeps dux Saxoniae Elector &c. explorari studia adolescentũ velit, quibus stipendia dantur. Et ad disciplinam pertinet adsuefacere iuuentutem vt vocata in consessus praeceptorum, specimen eruditionis exhibeat. Cum autem nondum omnes, qui stipendijs fruuntur, ad nos accesserint, significandum duximus, nos hodie iterum conuenturos esse in domo Academiae, in qua est auditorium Iurisconsultorum, ac nomina eorum qui examini interfuerunt in aulam

missuros. Scimus qui hactenus ad examen non venerint, {qui nisi hodie ad nos accesserint}, existimabuntur {contumacia quadam,& disciplinæ contemptu nos nõ accessisse. Id exemplum Illustrissimus Princeps non neglecturus est. Iterum igitur præcipimus, vt hodie hora xij reliqui qui nondum interfuerunt examini, in Academiæ domum, quam duximus, veniant. Magna virtus est honesta instituta iuuare, præsertim profutura Ecclesiæ, vt hæc stipendiorum distributio ad tuenda studia doctrinę Ecclesiasticæ instituta est. Quare {si qui contumacia sua offendent voluntatem Illustrissimi Principis profecto non leuiter peccabunt omnibus officijs pios Principes inuitemus, vt faueant Ecclesijs, & literarum studia iuuent. xxv. Maij. Anno xlv.

PHILIPPVS MELANTHON

75 PROPTER scholasticos qui priores libros Ethnicorũ nõ audiuerũt, decreui sexto libro relicto redire adprimum. Nec dubium est priores libros, qui de fine bonorum

norum, & de cauſis, & de diſtrubutione virtutum diſſerunt, vtiliores eſſe, Eruditi vident hoc genos doctrinæ magnum vſum habere in multis artibus. Theologicas, forenſes, & Oratorias materias maiore dexteritate, & perſpicuitate tractabũt, qui hęc elementa recte, & ordine didicerunt. Et hæc ipſa cultura, acuit iudicia & de multis magnis rebus in vita ſtudioſos commonefacit. Vtile eſt autem ipſos fontes Ariſtotelis noſſe. Ideo ſtudioſi emant exemplaria libri Ethnicorum, & adiungant enarrationẽ recens editam, qua collata ad textum, lectores, & ſententiam Ariſtotelis facilius percipient, & de pleriſq; materijs dexterius iudicabunt.

RVCTOR ACADEMIA 76

HERI diſceſsit ex hac vita modeſtus, & ſtudioſus iuuenis Caſpar Vueibdingenſis, cui funus hodie hora xŋ. fiet. Hortamur igitur ſcholaſticos, vt ea hora cõueniant ante domũ Academiæ, in qua eſt Noſocomium, vt funeris ceremoniæ pie ſeruẽtur. Nam & ipſe iuuenis magna

pietate in 'inuocatione filij Dei Domini nostri Iesu Christi mortem adijt, sperans se mox in scholam multo præstantiorem sapientia, & omnium virtutum gloria vẽturum esse, videlicet in Dei, Christi, Prophetarum & Apostolorum Collegia ad quam scholam, & hæc doctrina, quam nunc auditis, vobis aditum præparat. In his igitur ceremonijs de vtraq; vita cogitate. ac petite vt vos Deus regat & seruet in hac militia nostra, aliqua bona ingenia, nec sinat extingui lucem Euangelij. Hæc eo ardentius nunc petenda sunt quia crescit rabies Tyrannorum Recens enim dicitur oppidum Fabianum in Gallia non procul a Gebenna situm, propter Ecclesiam pie institutam, funditus deletum esse, & ciues puberes, & impuberes partum igni, partim ferro crudeliter necatos. Hæc sunt exempla veteris seuiciæ Diocletiani, qui in Phrygia totum oppidum propterea deleuit, quod prefectus Adauctus vna cum populo publice deletis, Idolis disciplinã Christianam instituerat. Adficiamur tali interitu tot piarum matronarum, & pueorum morientium, & precemur

mur Deum, vt nos regat, & protegat. Die vi. Iunij. xlv.

RECTOR ACADEMIAE. 77

SCHOLASTICI cœtus præcipuũ agmen Ecclesiæ Dei sunt seu paucos, seu multos habent intelligentes, ac pie facientes officiũ. Multi autem sunt admixti dissimiles alij propter ætatem parum cogitantes de suo officio alij naturæ feritate nõ pacientes disciplinæ ac legum. Ideo difficilis est gubernatio. Sed vt Moses Deũ precabatur inquiens: Nisi tu præcedes, non educas nos de loco isto: ita nos precamur illum ipsum dominum nostrum Iesum Christum, crucifixum pro nobis, & resuscitatum, vt sit in hoc nostro cœtu, sit Academiæ Rector, & custos Et cum tunc fuerit in cœtu populi Israel: non dubitemus nunc quoq; eum adesse pijs scholis, & nobiscum versari, nobis ante ire, & nos omnes protegere. Nec sine eo vlla gubernatio est fœlix. Est autem nostri muneris vt vobis salutaria monstremus, & vobis præcipit Deus, vt obtemperetis At

vtrorumq; diligentia fœlix est iuuante Deo, excitari tamen diligentiam nostram oportet, vt Paulus inquit, ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλὰ ὡς σοφοι. diligenter ambulate, non vt fatui, sed vt sapientes. Et exempla multa calamitatum hortantur nos ad diligentiam, & inuocationem Dei. Nuper perijt adolescens in flumine. Recens & iuuenis Lascius natus in familia præcipue nobilitatis, & patre præstanti virtute, Dresdæ impie a ministro interfectus est. Interfectus est, & in salinis, alius iuuenis equestri familia natus. Possunt & multa publica recitari. Turcæ 4000. fortissimorum virorum in Styria trucidarunt. Ideo & dominum nostrum Iesum Christum oremus, vt nos seruet. & nos ipsi ambulemus, vt Paulus inquit ἀκριβῶς, & moderemur vagos impetus. Præcipimus igitur reliquis, ne in flumen Albim ingrediantur. Quantum ibi periculi sit, exempla sæpe ostenderunt, quib⁹ moueri animos omnium oportebat. Deinde etiam præcipimus, ne pacem violetis sed modestia vestra tranquilitatem communem necessariam non solum sit stu-

dijs

diſs, ſed etiam vitæ communi, tueamini. Etiam exigua initia tumultuum formidanda ſunt, Quia vt Thucydides inquit, ἐξ ὀλιγου πολλα. Ideo propter vos & propter vniuerſam Eccleſiam ſitis tranquilli, nec vobis, nec aliis pericula accerſite, nec inuitate Diabolos: ſed ſcitote vos Deo hanc obedientiam debere, & veſtra diligentia communem Eccleſiæ, & ciuitatis tranquillitatem adiuuetis.

PHILIPPVS MELANthon. 78

PIndarum quiſquis volet explicare,
Ille ceratis ope Dædalea
Nititur pennis vitreo daturus
Nomina ponto.
Forſan his verbis aliquis monebit,
Vt relinqueamus tenebras vetuſti
Vatis, ad Dircen ſua qui ſonabat,
Carmina fontem.

Multa ſunt quamuis ſatis in voluta
Delphicæ fortes veluti fuerunt:
Sunt tamen rurſus quoq; planiora
Pluríma membra.
Quæ canunt Regum memoranda facta
Literis nullis alijs relata,
Et regunt mores hominum ſequaces
Laude bonorum,
Cum duces Græci petiere Colchos,
Phaſidos ripis legerent vt aurum,
Narrat Alcidem agitaſſe remos
Lege coactum.
Sic docet ſummis etiam deorum
Filijs. legum patienda vincla.
Legibus vires & opes ſuperbas
Cedere iuſtũ eſt.
Bella Titanum recitans nefanda,
Arma qui contra ſuperos tulerunt.
Impios fato ſimili perire
Præmonet omnes.
Ergo virtutis ſepientiæq;
Muſa doctrinam quia tradit iſto
Pindari ſcripto iuuenes modeſti hunc
Noſcite vatam.

RECTOR ACADEMIAE.

Miſit

MISIT huc Illustrissimus Princeps dux Saxoniæ Elector &c. pecuniam numerandam delectis ad stipendia scholastica. Quare mandamus, vt hodie hora xij. delecti illi omnes in Arcem veniant, vbi a nobis, & a Questore pecunia distribuetur. Adducant autem secum præceptores suos illi: quorum ætas nondum idonea est tractandæ pecuniæ. Ac sciamus omnes Dei donum esse, quod principes excitat in his Ecclesijs ad fouenda studia cœlestis doctrinæ & literarum Et vt gratitudinem nostram Deo, & principibus declaremus: iustissimum est, scholasticos esse modestos, & diligenter facere officium. Semper sit in conspectu diuina cõminatio; Quia scientiam repulisti repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Excitemus igitur diligentiam in discendo, & regendis moribus, ne pœnæ tristissimæ sequantur, quæ secutæ sunt contemptum doctrinę & disciplinæ in alijs locis, quæ olim floruerunt Hierosolymis, Athenis, & alijs multis quę ita deletæ sunt, vt quibus locis sitæ fuerint, non possit certo adfirmari. Certissimũ est puniri etiam præ-

sentibus pœnis in hac vita omnium, & singulorum peccata, & cumulari publicas calamitates singulorum furoribus. Metuamus igitur iram Dei, & frenemus impetus animorum, & studeamus Dei dona retinere, sicut filius Dei inquit, Si quis diligit me, sermonem meam seruabit, vere amabit doctrinam cœlestem, & veniemus ad eam, & domicilium apud eum constituemus Tantisper Deus nobiscum habitabit, donec studia Euangelij colentur, & disciplina mediocris retinebitur. Vt igitur Deus nobiscum habitet, nos regat, & defendat: singuli maiore cura discamus, & mores nostros diligentius regamus. Et quia Ecclesia nunc celebrat congressus Mariæ, Elisabeth, Zachariæ, & tanquam primam Synodum noui Testamenti recitat, in qua promulgatus est Articulus de concepto Messia cogitemus historiam, Seruatæ sunt illæ piæ matronæ, grassantibus ibi exercitibus Romanis. Parthicis, Aegyptiacis, Herodianis. Ita & nos seruabimur. Imo interest eorum colloquio Spiritus sanctus: ita

& nobis

& nobis aderit, & nos reget, donec de pia doctrina colloquemur:

RECTOR ACADEMIAE 80.

DECESSIT ex huius vitæ ærumnis Adolescens pius & studiosus gentis Bauaricæ, natus ad œnuum Leonhardus Neuburgensis, cui funus fiet hodie hora iiij. Ideo hortamur scholasticos, vt ante Nosocomium eo tempore conueniant vt funeris ceremoniæ seruentur. In his autem congressibus cogitemus de periculis humanæ vitæ, & de causis humanarum miseriarum, & vitam nostram pijs precibns Deo commendemus. Videtis enim Diabolum horribiliter insediari generi humano. Quare primum a Deo defensio petenda est. Deinde & diligentia nostra accedat nec accersamus nobis nostris furoribus calamitates.

O Iesu Christæ filij Dei, custos Ecclesiæ tuæ qui dixisti. Nemo rapiet oues meas e manibus meis defende, & rege agmen scholasticum, quod studia Euangelij amat, & colit, vi. Iulij.

Decanus

DECANVS COLLEGII FA
cultatis Philosophice.

SAEPE auditis dictum esse a Cræso apud Xenophantẽ: artes fontes esse honestarũ & bonarum rerum in hac hominum consuetudine. Hoc Ethnicos videre experientia cogebat. Nos in Ecclesia audimus longe maiora artium Encomia, cum discimus hominem ad imaginem dei conditum circumferre noticias, quas Deus voluit vitæ rectrices esse, & adiuuari nos cognitione literarum, & artium in explicatione eius doctrinæ, quæ est Ecclesię propria, & exarcano sinu æterni patris prodita est. Ideo necesse est literas discí & has honestas operas scholarum conseruari. Cumq; gradus in cholis instituti sint, vt ordine iuuentus per artes ducatur nos ipsi vsu comperimus, eos: profuisse multis, vt ordine discerent vtilia. Ideo retinendos eos esse censemus. Et quoniam vsitatum est hoc tempore instituere examina eorum, qui Magisterij Philosophici gradum petunt: publice, significandum duximus, nostrum officium non defuturum esse

rum esse honestis, & studiosis, qui nunc eum gradum petituri sunt & hos iubeo, vt nomina sua apud nos ædant his proximis octo diebus Nam postea statim examina exordiemur, Euripides de sese dulcissime inquit.

οὐ παύσομαι τὰς χάριτας ταῖς μουσαις
συγκαταμιγνυς ἡδιστην συζυγιαν,
μηδάνυ μετα ἀμουσιας:

Nō cessabo gratias musis miscere dulcissima copulatione, Nec viuere quidē vellem sine doctrina. Optimum vitæ genus esse significat doctrinam colere & ex hac regere vitam cōsilio & assumere morum & actionum moderationem. Nos vero in Ecclesia multo maiores causas discendi habemus. Præcipit Deus legi, cognosci enarrari illa ipsa scripta per quæ se patefecit. Hæc autem sine literis, & sine eruditione perspicue, & dextre enarrare velle, est profecto velle sine pennis volare aut certe sine remis & velis nauigare,

Quare propter gloriam Dei, & salutem Ecclesiæ studia literarum diligenter colamus, & hęc doctrinarum domicilia omnibus officijs tueri, & iuuare studeamus. xxvi. Iulij

Rector

82.

NON est voluntas patris vt pereat vnus de paruulis istis, inquit filius Dei, Quare non dubium est adolescentes in Ecclesia Dei, & in vita curæ esse Deo, & morientes excipit a Deo, & æterna salute donari. Hęc fide petere vitæ defensionem pij adolescentes debent: hac fide etiam honestissimus adolescens Ioachimus vom Holt, Senatoris Hamburgensis, viri prudentia, & virtute præitantis filius, discessurus ex hac mortali vita, se Deo assidue commendauit, qui in confessione & inuocatione filij Dei proxima nocte mortuus est, cum & longa febri conflictatus esset, & naturæ vis per sese admodum in eo imbecilla fuerit. Hortamar igitur scholasticos, vt in vico, qui propinquus est templo ad ædes Typographi Iosephi hora iiij. conueniant, vt funeris ceremoniæ pie seruentur vbi de causis mortis, ac ingentium ærumnarum humanarum, & de filij Dei beneficijs cogitandum est, & petendum, vt Deus seruet bona ingenia, vt maneant Ecclesiæ reliquiæ. Harum maxima

maximarũ rerum cogitatio, & cura, etsi semper in animis circumferenda est tamẽ maxime in his ceremonijs excitanda est, Valde multa multis in hac vita accidunt longa, tristiora morte. Ideo vitam suam quisq; Deo veris votis commendet Deinde & de exitu cogitet vt tunc, cum euocamur vera fiducia filij Dei, vincam⁹ mortem, sicut scriptum est: Hæc est voluntas, vt omnis qui credit in filium, habeat vitam æternam.

Exempla etiam dissimilia cogitemus ac deprecemur Tragicos, & impios exitus, & petamus salutares, vt hunc Ioachimum non dubium est traductum esse in cœlestem consuetudinem Christi, Prophetarum, & Apostolorum, Fuit enim ex paruulis illis qui Deo placent, & cœlestem doctrinam didicerat, amabat, & in inuocatione exercebat.

PHILIPPVS MELANTHOM.

83

PAVLVS ad Ephe. scribit singulari opere dei saruari ministeriũ docendi Euãgelij

gelij in Ecclesia, ne luce veræ doctrinæ extincta, circumferamur varijs ventis opinionum, vt Ethnici & alij impij abiectis libris Propheticis, & Apostolicis subinde noua numina, & nouas superstitiones horribili furore excogitarunt. Hæc in Ecclesia ne accidant, necesse est vnam, certam, firmam, perpetuam formam teneri scilicet Propheticos & Apostolicos libros in quibus Deus patefecit voluntatē suã, Hos vult legi, & cognosci & vt natiua sententia non corrumpatur, subinde excitat interpretes idoneos, quos vult audiri. Non enim frustra ministerium docendi instituit. Hoc ingens beneficium Dei agnoscamus, & audiamus synceros interpretes, conferamus etiam aliorũ temporum Doctores, & eos discernamus, videamus qui veteres congruãt ad normam a Deo traditam in Euangelio, qui non congruant. Hac collation-iudicium exercetur & bonæ mentes iuuantur veris testimonijs antiquitatis. Ideo nunc Reuerendus dominus Doctor Iohannes Bugenhagius Pomeranus Pastor Ecclesiæ nostrę, enarraturus est librum Augustini de Spiritu

& liter

& litera, in qua enarratione ostẽdet, quo iudicio antiquitas legenda sit. Etsi enim summa eius operis Auguſt. pia est tamẽ interdum loca multila indigent voce interpretis, qui ostendat, quid desideretur. Libri autem vænales inuenientur apud Typographum Ioſephum, quos vt ſtudioſi emant & legant, inuitentur ſtudio antiquitatis, quod ingenioſos homines valde decet.

Vt autem plures audire poſsint, nec impediantur Phyſica prælectione: Reuerendus dominus Paſtor decreuit transferre ſuam prælectionem in harum matutinam ſextam, & præleget biduo ſingulis ſeptimanis die v. & die vi. Incipiet proxime die quinto.

DECANVS COLLEGII FACULTATIS Philoſophicæ.

HONESTIS & placidis cõgreſsibus eruditorũ, in quibus ſententiæ conferuntur de rebus dignis inquiſitione, nihil dulcius eſt. Imo hęc iudiciorũ collatio,

& doctrinę communicatio imago eſt futuræ vitę, in qua Dei conſpectu fruemur, & Chriſtum audiemus doctorem, & cũ Prophetis & Apoſtolis familiariter diſſeremus de illis ipſis rebus maximis, quarum Elementa nunc diſcenda ſunt. Nũc audimus filium Dei λόγον eſſe καὶ εἰκόνα, ęterni patris. Id quanquam nondum intelligimus, tamen Deus tradidit & ſonare hanc ſententiam in Eccleſia voluit. Sed poſtea in illa æterna ſchola hoc arcanum Myſterium euolutum proponetur, vt alia multa. Nec tamen ad illam æternam ſcholã aditus patet vllis, niſi iis qui in hoc Eccleſię Tyracinio & huius vitę ſcholis præparantur. Hanc vmbram nos prius aſpicere ſtult poſt aoculi | ontuebimur.

Amemus igitur eruditorum congreſſus, & ornare eos ſtudeamus, & conferamus operam ad conſeruationem ſalutaris doctrinæ. Nam ſine collatione nõ poſſunt artes vere percipi. Quare Euripides dixit: conuerſationem καὶ ὁμιλίαν peperiſſe artes. Ideo hortamur omnes Magiſtros, vt ad publicum examen eorum qui

hunc gradum Magiſterij petunt hora prima conueniant.

DECANVS COLLEGII FA cultatis artium.

QVOD fauſtum fœlixq; ſit, die primo Septembris decernetur publice gradus Magiſterijs Philoſophici, aliquot auditoribus noſtris doctis & honeſtis, quorum nomina adſcripta ſunt.

Petimus igitur vt omnium ordinũ profeſſores, & Auditores ad eam renunciationem gradus conueniant, non ſolũ vt ſuum ſtudium erga harum artium doctrinam, quas conſtat Eccleſię Dei & vitæ humanæ neceſſarias eſſe, declarent: ſed etiam vt in illo ipſo conſeſſu gratias agant deo æterno patri domini noſtri Ieſu Chriſti, quod lucem doctrinæ non ſinit extingui, & ardentibus votis petant, vt harum regionum Eccleſias, & ſcholas & earum domicilia gubernet, & protegat, & ſalutaria doctrinæ ſtudia accẽdat, Hunc vitæ præcipuum finem intelligere nos decet, videlicet conditam eſſe hanc

hominum naturam, vt sit Templum dei, & noticiam Dei circumferat, vt filium Dei dominum nostrum Iesum Christum agnoscat, accelebret, & propagationem doctrinæ honestis moribus ornet. Ad hunc finem consilia vitæ præcipua dirigantur, ad quem assequendum & tuendum in hac communi vitæ consuetudine etiam Deus ipse & testatur opus esse literis & studia excitat ac defendit Nam profecto sola humana diligentia sine ope diuina non possunt tanta vitæ bona seruari. Te igitur Iesu Christe filij Dei crucifixe pro nobis, & resuscitate oramus, vt nos regas & adiuues, & labor noster sit salutari Ecclesiæ tuę, & vt fructus noster maneat sicut dixisti te mittere discipulos, vt fructum ferant, & vt fructus eorum maneat.

RECTOR ACADEMIAE

86 DECESSIT ex hac vita honestus adolescens Bauaricus, natus in oppido Richim Leonhardus Zeller, cui hodie ora tiij. funus fiet.

Hortamur igitur scholasticos, vt tũc conueni-

conueniant ad vicum, cui a cupro nomen est. Adferamus autem ad hos congressus cogitationem de communibus, & priuatis miseriis, & oremus Deum, vt eas leniat. Non solum in Germania, sed & in Italia, & Gallia fames formidatur, & nunc in Italiam ex Germania inuehitur frumẽtum Quare Deum æternum patrem domini nostri Iesu Christi oremus, vt nos regat, & colligat sibi inter nos Ecclesiam perpetuam, & seruet aliqua Ecclesiæ, & studiorum domicilia. Die ix. Septemb.

DECANVS CELLEGIIFACULTATIS Theologicæ. 87

AGNOSCENDVM est, & nõ solũ grata voce prædicandum, sed etiam omni officio fouendum, tuendum & ornandum ingens beneficiũ Dei, quod ministeriũ Euangelij, quo colligitur Ecclesia æterna, seruat in mundo, nec deleri sinit. Id autem ita seruat vt velit studia doctrinæ cœlestis coli, & ex hoc ipso discentium numero, & ex hac nostra militia scholastica excerpit ministros. Ideo semper Eccle-

ſijs frequentibus fuerunt adiunctæ ſcho-
læ Euangelij, vt Alexandriæ, Antiochiæ
Ephe. Hanc voluntatem Dei Iuuentus
cogitet, ac diſcat has ſcholas non eſſe pa-
læſtras licentiæ & petulantiæ, vt fuerunt
Ethnica gymnaſia, ſed eſſe cœtus cõgre-
gatos in nomine filij Dei, imo eſſe tem-
pla, in quibus vere habitat deus. Vt igitur
atrox ſcelus eſſet, turbare congreſſus in
templis: ita ſciant ſcholaltici, vere ſcelus
eſſe exempla edere in ſcholis indigna bo-
næ mentis hominibus, precipue autem
venerentur ſtudia Euangelij, propter
quæ deus reliquas artes ſeruat.

Cum igitur proximo die xvij. Sep-
tẽbris publice renunciabitur teſtimoniũ
Collegij noſtri de ſtudijs, & gradu viri
venerabilis M. Petri Hegemonis: Hor-
tamur, omnes honeſtos, & venerantes
miniſterium Euangelij, vt ad eam re-
nunciationem gradus vſitato loco conue
niant, vbi adoleſcentes & eruditas com-
monefactiones audiant, & ardentibus
votis petant a deo, vt propter ſuam glo
riam hęc noſtra, literarum & Euange-
lij ſtudia & honeſtam diſciplinã quæ ſunt

ſumma

ſumma huius vitæ bona, regat & defendat: Sicut in Eſaia clementer promittit: propter nomen meum, & propter laudē meam reprimat indignationem meam, ne pereas propter me, propter me faciam vt non blaſphemer. In hanc promiſſionē mentes noſtrę defixæ ſint, & eius cogitatione præcationem accendant.

RECTOR ACADEMIAE. 88

SICVT in aluo matris fœdet fœtus tectus ſui inuolucris, quæ ſi ruperit ante tempus abortum & interitum ſibi accerſit: Ita tota hominum natura lege Dei cōtineri, & coherceri quaſi inuoluta debebat. Sed quia lacerata lege multis errantibus cupiditatibus, & magnis furoribus a Deo diſcedunt homines, ruunt in horribiles pœnas. Hinc ſunt tam multæ publice, & priuatę calamitates quę ſunt commoneſactiones de ira dei, quæ quidem tanta eſt, vt placari non potuerit, niſi Filius λόγος καὶ εἰκὼν ἀϊδιοι πατρὸς fieret victima, qui pro nobis deprecans, & ſanguinem ſudans, ſenſit ir. ſeſe

effusam æterni patris iram. Hic autem factus est ἱκέτης, & placator, non vt nos effrenes prauis cupiditatibus indulgeremus, sed vt nos rursus Deo tanquã capiti membra adiungeret, vt Paulus inquit Christum omnia quæ sunt in cœlo & in terra ἀνακεφαλαιώσασθαι, id est, dispersum genus humanũ reuocasse, & adiunxisse Deo tanquã capiti vniuersam Ecclesiam in cœlo & in terra. Rursus igitur velut in aluum inclusi, amemus legem Dei, nec eam petulantia nostra laceremus.

Ad hæc officia discenda, & præstanda omnes gradus disciplinæ instituti sunt, Magistratus, leges, scholę, doctrina, pœnæ. Et ad magistratuum officium pertinet, assidue de his tantis rebus suos cœtus commonefacere, vt scribit Paulus: Hæc dicito, sis hortator, & obiurgator cum omni imperio. Ac Deo iuuante labor hic multos retinebit in officio. Itaq; præcipimus, vt hodie hora xij. omnes scholastici veniant in auditorium Collegij, ac audiant vocem legum. Recitabuntur enim statuta Academiæ, quæ & legũ Dei proponunt, & quedam ciuilia vincula disci-

plinę

plinæ continent, quæ Deus voluit magistratibus curæ esse, vt pœnis coherceantur petulantes, & tollantur contumaces. Verissimum est enim vox Aeschinis recitata a Demosthene: οὐδὲν ὄφελος πόλεως ἥτις μὴ νεῦρα ἔπι τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει, id est, Nihil valet Respub. quę non habet neruos ad cohárceńdos improbos. Oramus autem Deum æternum patrem domini nostri Iesu Christi, vt hanc scholam in qua vox Euangelij sonat, seruet & regat. Et quamquam bellũ geritur vt scitis, satis periculosum: tamen speramus Deum protecturum esse, & Ecclesias has sonaneus vocem Euangelij & politias quę sunt esrum hospicia. Quia scriptum est. Si quis diliget me, sermones meos seruabit, & ego & pater ad eum veniemus, & mansionen apud eum faciemus.

Aeschines.

Die xi. Octobris.

RECTOR ACADEMIAE.

89

QVOD faustum ac fœlix sit, cras hora vij eligetur Academiæ Rector, qui vsitato more in publicum adducitur, vt

ſcholaſtici magiſtratum ſibi præponi ſci-
ant.

Mandamus igitur omnibus audi-
toribus huius ſcholæ, vt cras in hoc ma-
ximo auditorio hora ſeptima conueni-
ant. ac Rectoris electi renunciationem
audiant. Imo vero etiam vt pijs precibus
a Deo æterno patre Domini noſtri Ieſu
Chriſti petant, vt ſtudia doctrinę, quæ vi-
te neceſſaria eſt, regat, iuuet & defendat.
Ac bonæ & piæ mentes exuſcitent ſe ad
precandum cogitatione belli periculoſi,
& veterum Hiſtoriarum in quibus de ira
Dei nos ruinæ florentiſsimorum Impe-
riorum commonefaciant. Cum igi-
tur Dei beneficium ſit ſeruari politias,
doctrinam, & diſciplinam: hæc bona ar-
dentibus votis ab eo petamus, & vt men-
tes ſint attentæ precationi, fit vita mode-
rata, & frenentur iuueniles impetus. Ta-
les preces Deus ſeueriſsime poſtulat, &
non eſſe irritas toties adfirmat. Memi-
niſtis enim vocem filij Dei, Quanto ma-
gis pater cœleſtis dabit ſpiritũ ſanctũ pe-
tentibus? Qualeſcũq; ſunt hę ſcholarũ po-
litiæ, certe ſi in eis recte ſonat vox Euan-
gelij

gelij, sunt precipua pars Ecclesiæ Dei, & verus ac perpetuus rector est filius Dei, qui cum nominetur λογος, etiam studia nostra quæ sunt λόγικὰ θλαστρα defendet. Pridie Luce.

IVSTVS IONAS IVNIOR. 90

MAGNVM profecto decus & ornamentũ est vitæ & Ecclesiæ, cognitio Philosophiæ si recte percipiantur artes, & genera doctrinarũ. Nec frustra putemus vitam consilio Dei, in structam esse artibus. Deinde nobis quoq; in hac scholastica militia, intelligamus diuitus mandatũ esse, vt possessionem literarũ tueamur. Et si igitur operæ nostræ in studijs literarũ ab indoctis nõ magni æstimantur, tamen nos voluntati Dei seruiamus, nec extingui doctrinæ lucẽ sinamus, quæ vitam hominum præcipue regit. Multorum vita consumitur acerbis cõtentionibus de nihili rebus, vt olim Periclis, Cleonis, Alcibiadis, Lysandri, & aliorum innumerabilium. Nos vero gaudeamus, nos vocatos esse ad tales labores, qui prosunt Ecclesiæ & posteritati in totã æternitatẽ, vt Paulus inquit, Nõ est inanis labor vester in Dño

Harum

Harum cauſarum cogitatione nos ad diſcendum exuſcitemus & ordine per artes duci non ſciamus, vt initia recte percipiamus. Nam ob hanc cauſam toties proponuntur admonitiones de Arithmetica & Geometria inter diſcendum. Vt igitur ſtudia noſtro loco pro virili iuuemus decreui rurſus aliquod Euclidis libros enarrare. Idq; ſignificandum publice duxi, vt plures ad hæc Elementa audienda inuitarem Deus vult nos cœlum aſpicere, vt commonefacti arte, ac ordine motuum, vere ſtatuamus, hunc modum non extitiſſe caſu, ſed vere abæterna mente Architectatrice conditum eſſe, Et multis vitæ pactribus vtilis eſt mediocris cognitio motuum cœleſtium. Ad hanc artem non patet aditus, niſi numerorum, & figurarum doctrina percepta. Ideo artes de his duabus rebus Plato alas mentis vocat, quę ſubuehunt nos In cœlum, Hæc ſæpe cogitanda ſunt, vt ad hæc ſtudia nos exuſcitemus. Qui autem hac noſtra opera vti volent, conueniant me intra hoc triduum in mea habitatione.

Calend. Nouemb.

Rector

SEMPER Deus aliquas politias voluit esse hospicia Ecclesiarum, & aliquos gubernatores fouere studiosos doctrinæ cœlestis. Vt quanquam in Israel reges cœtum scholasticum, qui audiebat Heliam, vndiq; pellebant, tamen Abdias multos inclusos in speluncas montium, texit & pauit: Ita nunc Deus, hæc scholastica agmina seruat. Dum reges alibi seuiciam exercens, dum bella impia moliuntur nos tamen vt in Abdię spelunca, diuinitus tegimur. Hæc diuina beneficia agnoscamus & Deo gratitudinẽ pręstemus veris officijs celebremus eum, & propter ipsum simus modestiores cum sciamus nos, & Ecclesiæ membra, & ei cura esse. Vt autem Abdias pauit aliquos Heliæ auditores: Ita nunc Illustrissimus Princeps stipendia aliquot scholasticis constituit, & horum vult inspici studia. Ideo examen hodie instituemus, Et quoniam non omnes vno die audiri possunt, nũc partem vocamus. Pręcipimus igitur ijs. qui ex hac Saxonica ditione,

ditione quæ est Ducis Electoris propria, ad stipendia delecti sunt, vt hodie hora duodecima in domo noua Academiæ, in qua est auditorium Iuris Consultorum, conueniant, vbi examen inchoabitur. xv. Nouembris.

RECTOR ACADEMIAE.

92 DIES me admonet de pia matrona Elisabeth principe Thuringica, cuius vidi literas, in quibus donat certos reditus pauperibus vrbis Gotthæ. Ita Deus subinde aliquos principes excitat, qui foueãt Ecclesias, & sua bonitate eos tegit. Oremus igitur, vt nunc quoq; Illustrissimum Ducem Saxoniæ regat, adiuuet, & seruet, qui etiam iuuat studia pauperum. Et quoniam examen scholasticorum, quibus stipendia decreta sunt, inchoatum est, duxi significandum ijs, qui ex regione gentis vetustæ Mysorum delecti sunt ad stipendia, vt proximo die Saturni conueniant in domo Academiæ, vbi est auditorium Iuris Consultorum. Sint Mysi eo studiosiores virtutis, vt veterem laudem tueantur

tur

tur Nam ab Homero hominum iustissimi vocantur.

PHILIPPVS MELANTHON.

93
+

TEMPESTATES significari positu stellarum, hoc anno illustribus exemplis animaduerti potuit Nã siccitas post Iuliũ insignes causas præbuit, & post duos menses ceperunt exiguæ pluuiæ esse, cum Luna venit ad humida signa, & nũc est in Cancro, & concurrit Hædorum, & Orior is occasus, de quo Virgilius inquit Nimbosus Orion &c. Harum rerum doctrinam amare vtile est. Ibi enim & hoc animaduerti potest, Deum sapientissimũ consilio ita ordinasse ortus & occasus, vt terræ conducant. Ideo enarro Ptolemei Quadri partitum & hodie hora tertia secundum librum inchoabo, qui erudite de tempestatibus, & regionum vicibus disserit. Quare scholasticos adhortor, vt frequentiores audiant.

RECTOR ACADEMIAE.

Vt Prophe-

94

VT Propheta Deum orat, Domine in ira tua misericordiæ recorderis. Ita nos agnoscamus, calamitates humanas non casu accidere, scriptum est enim. Omnes capilli capitis tui numerati sunt, sed castigationes esse quibus ad Pœnitentiã vocamur, & ardentibus votis oremus, vt mitigentur pœnæ, vt sint superstites aliquę Ecclesiæ scholæ, & politię in quibus Deus celebretur. Ideoq; cum iam magna pars opedo Gotthæ perierit incendio expauescamus cogitatione iræ Dei, & nos ad pœnitentiam, modestiam, & ad ardentes precationes excitemus. Erimus autem erga calamitosos magis officiosi, si vere cogitabimus nos quoq; pœnas meritos esse, & Deũ velle ijs, mitigare pœnas, qui afflictis opem ferunt, vt dicitur: Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem, in die mala liberabit eum dominus. Itaq; Academia de publico largietur Elemosinã Gotthanis. & hoc triduo vestras Elemosynas collectura est. Id publice hic significatur, vt benignius cõferatis, quod facere vos iustissimum est: Quia Deus vult nos adfici dolore in aliena calamitate vult

Gotthæ Planius.

re, vult etiam parcere ijs, qui misericor-
dia erga alios adfitiuntur.

Virtute etiam ciuitatis Gatthæ mo-
ueamur. Nam eius loci Ecclesia, & scho-
la, pie reguntur, & multum prosunt to-
ti vicinię. Et in oppido firma, & saluta-
ris est ministrorũ Euangelij, & Senatus
concordia, & disciplina honeste commu-
bus consilijs defenditur. Ac Senatus
studijs literarum fauet, eaq; mediocriter
adiuuat. Hæc sunt vera politica orna-
menta longe maiora, quam opes aut im-
peria.

Cogitemus autem eos non solũ pro-
pter sua aliqua vitia, vt humana diligen-
tia non cauet omnes lapsus: sed etiam
propter exemplum castigatos esse, vt nos
aliorum pœna commonefacti, simus mo-
destiores. Non putate casu, sine consilio
Dei politias aut florere, aut concuti. No-
ta est enim vox: Nisi dominus custodie-
rit ciuitatem &c. Ideo agnoscamus, pre-
sentiam Dei, & simus diligentiores in re-
gendis moribus, ac oremus, vt nos seruet
& regat, die xxij. Nouembris.

95 RECTOR ACADEMIAE.

DELECTI ex Thuringica iuuentute ad ſtipendia, hodie hora duodecima conueniant in domo Academiæ, in qua eſt auditorium Iuris conſultorum. Sciunt enim Illuſtriſsimi Principis voluntatem de examine, cuius benignitatem noſtra diligentia confirmare debemus. Et quidem hodierna lectio nos admonet, vt in omni officio ſimus diligentiores, in qua commemorantur pericula horrenda vltimæ ætatis. Sed addit Chriſtus conſolationem, quæ nobis ſæpe cogitanda eſt. Promittit enim mitigationem malorum pijs in Eccleſia diſcentibus, & inuocantibus eum, imo ſignicat ſe tantiſper ſeruaturum eſſe politias, donec in eis colentur Euangelij ſtudia, vigeſima ſecunda Nouembris.

RECTOR ACADEMIAE.

96 VOCAMVS ad examẽ adoleſcentes gentis Variſcę, quam nunc Voitlandiam vocant, delectos ad ſtipendia, eoſq; die proxima Saturni hora duodecima, in domó Academię, in qua auditorium eſt

Iuris

Iuris consultorum, conuenire volumus. Eo autem studiosius conueniant, & sint instructiores, vt modestiam & diligentiã Illustrissimo principi prædicare possimus vt eius erga literas benignitas confirmetur. Deum etiam pñ scholastici orent, vt has politias, quæ sunt Ecclesiarum hospitia, seruet, & ornent, vt ornauit domum viduæ Sareptanæ, que hospitium Heliæ prebebat Die xxvi, Nouembris.

RECTOR ACADEMIAE. 97

HERI significaui delectis ad stipendia ex gente Variſca, quæ est Voitlandia vt cras hora xñ. in domo Academię, in qua est auditoriũ Iuris consultorũ conueniant Idẽ rursus significo, vt si qui hesternã chartam nõ viderunt, nunc cõmonefiant. Vetus appellatio indicat fuisse eximiam eius gentis fidẽ. Opinor enim Variscos a germanica voce quæ veritatẽ significat dictos esse, quasi veraces. Hoc pulchrũ decus nũc quoq; tueri studeãt & nõ solũ in ciuilibus pactis, sed etiã in doctrina cœlesti veritatẽ ament, & colant. Et vt hoc studiũ nobis declarent, cras hora xñ. vt dictũ est, conueniant Die xxvñ. Neuẽ.

PLERIQVAE vidistis senem ciuem egressum annos LXXX. cui nomen fuit TiloDen, cuius & in iuuenta magnũ fuit ingeniũ, & nũc in senecta, memoria, ratiocinatio, & mentis vires adhuc admodum vigebant. Cumq; fuerit eximia eius prudentia, magistratus in hoc oppido gessit, & de literarum studijs bene sensit. Nam & ipse in Iure, gradu primo ornatus fuit, & Deum pie inuocauit, ac sæpe testatus est se gaudere, quod emendata doctrina Ecclesiæ, veram inuocationem, & firmas consolationes didicisset.

Hic senex hac nocte ex hac mortali vita, ad æternam Christi, & beatorum consuetudinem euocatus est. Vt igitur funeris ceremoniæ pie seruentur, hortamur scholasticos, vt ante eius ędes hora quarta conueniant, vbi cum cætera cogitanda sunt, quæ de causis mortis, de iudicio futuro, de resurrectione, de beneficijs filij Dei in Euangelio traduntur: Tum hoc etiam cogitetur, quam rarum bonum sit curriculũ LXXX. annorum, in quo nulla

nulla bella in patria vidit. Pro hoc tanto bono seniores agant Deo gratias, & petant iuniores, & seniores, vt deinceps quoq; Deus his regionibus pacem salutarem Ecclesijs, studijs, & disciplinæ concedat simus etiam modestiores, cogitantes vitæ fugatitatem, & iudicium Dei. Nam etiam longum, vitæ spacium quid est, cum preterijt, vt vere inscriptum sit veteri cuiusdam, vrnæ πάντα βαιὰ / βιῶν id est, omnia vitæ fugacia, & breuia sunt, die Andreæ Anno M.D. XLV.

RECTOR ACADEMIAE. 99

DELECTI ad stipendia hodie hora duodecima in arce conueniant Misit enim Illustrissimus Princeps dux Saxoniæ Elector &c. pecuniam, quam vult eis distribui, ac nunc quidem plus octingentis aureis distribuetur, quod eo recensemus, vt scholastici vere amantes Ecclesiam Dei, considerata, hac munificentia, agant Deo gratias, flectenti mentes aliquorum piorum. Principum ad curam ornandi studia literarum, & sua diligentia

in discendo,& regendis moribus,alant talium principū beneuolentiam erga scholasticum ordinem, imo precentur etiam Deum æternum Patrem Domini nostri Iesu Christi, ardenti fide, vt pro hac Elemosyna vicissim beneficiat his politijs, quæ prebent hospitia Ecclesiæ Dei, vt Sareptana vidua Heliæ prebuit. Et multa sunt illustria testimonia, hactenus has politias non tam humanis presidijs, quam diuinitus tutas,& defensas esse, vt discamus & nostris exemplis vere custodiri Ecclesiam etiam in hac senecta a Deo, sicut apud Esaiam inquit Deus Ego condidi Ecclesiam, ego gestabo, ego senescentem portabo, ego saluabo. Hanc dulcissimam promissionem, cum nobis tradiderit Deus, non putemus eam inanes sonos esse, sed statuamus reuera Deo curæ esse cœtus discentes Euangelium. Cum igitur sciamus nostros labores non fore irritos, sed salutares nobis & alijs, quia a Deo gubernantur, & defenduntur: hac fiducia colamus & oremus studia, & defensionem & successus fœlices petamus, & expectemus a Deo. Decima Ianuarij. Anno xlvi

Rector

IN Deuteronomio scriptũ est de Deo: ipse est vita tua, & longitudo dierum tuorum. Oremus igitur Deum, vt seruet aliqua bona ingenia tanquam seminaria Ecclesiarũ, & diligentia quadam ipsi tueamur valetudinem. Hac nocte honestus & doctus adolescens Iohannes Scheffer Sangerhausanus ex hac vita & schola, in æternam Christi scholam euocatus est, cui funus fiet hora duodecima. Quare scholasticos hortamur, vt conueniant in platea paululũ infra Collegij ædes, vt funeris ceremoniæ pie seruentur, & in cœtu pro sese, & pro alijs Deum precentur, vt det, & gubernet vitam nostram, & cogitatione iudicij futuri nos ad pietatem excitemus. Vtinam quidem Adolescenti huic Sangerhausano longior vita cõcessa esset. Nam & mores eius erant honestissimi, & ingenium erat vsui futurum Reipub. Nam erudite scribebat salutam orationem, & versus, & nunc in extremo vitæ actu, vera inuocatione filij dei testatus est, se vere coluisse & colere Deum.

Cum autem hinc Dei voluntate euocatus sit, commonefieri nos de nostra imbecillitate cogitemus, & a Deo ardentius petamus, vt seruetur & regamur. Die decima octaua Ianuarij. XLVI.

RECTOR ACADEMIAE.

101. + SCITIS Ecclesiam Dei subiectam esse cruci propter multas causas. Quare vult Deus, vt communes ærumnas modeste, feramus, & quantum possumus mutuis officijs eas leniamus. Postquam igitur annonæ precia creuerunt, & impossibile est nobis in collegio mensam vsitato precio quatuor grossorum tueri; non est æquum, vt solus Oeconomus sustine at illam molem. Re igitur daliberata, decreuimus, vt singuli conuictores deinceps ab hac Septimana addant vnum grossum, atq; ita pro Septimanæ sumptu soluantur quinq; grossi, laxata vero annona futura æstate, vt speramus, hanc accessionem precij etiam remittemus. Non captamus lucra, nec quicquam auare in hac re decreuimus, imo prudentio-

res scho

res scholastici omnes haud dubie vident, cogi nos necessitate nunc petere accessionem aliquam. Deus vberiorem messem dabit, si onerum æqualitate iusticiam colemus vtrinq; , nos & nostri hospites. Quare scholasticos hortamur, vt bon consulant hoc nostrum decretum. Cogitemus Ecclesiam vbiq; terrarum multas magnas difficultates sustinere, nec nos a communi lege eximamus, sed societate communium ærumnarum commonefaciamus nos ipsos de voluntate Dei, de pœnis peccatorum, de inuocatione, & petamus mitigationem a Deo æterno Patre domini nostri Iusu Christi, vt scriptum est: Iacta curas tuas in Deum & ipse te enutriet. Alit Ecclesiam mirandis modis desertam a potentibus, vt pullos coruorum, gignens in nidis vermiculos, etiamsi parentes auolantes negligunt implumes natos. Die vigesima quarta Ianuarij

RECTOR ACADEMIAE.

APVD Esaiam inquit Deus de pijs doctoribus: Posui verba mea in ore

tuo & vmbra manus meæ protego te, vt plantes cœlos Qua voce testatur Deus a se defendi Ecclesias suas, & pias scholas, quod nos sæpe experimur, & Deo protegenti nos, gratias agamus Præcipimus etiam nostris auditoribus, vt cogitent præcipuum ornamentum Ecclesiarum Dei, agmina scholastica, quæ recte faciunt officium suum, esse, & modestiam præstent conuenientem Ecclesiæ Dei.

Quanquam autem plerosq; scimus mediocriter regere mores, tamẽ magno cum dolore videmus in tanta turba peregrinorũ, multos etiam esse ignauos & petulantes, Suspicamur etiam aliquos insidiatores, vt in alienis castris, hic vagari. Nuper enim fomites incendiorum duo in tenebris nocturnis coniecti sunt in loca certa, vbi plurimũ erat periculi. Hoc publice significandum esse duximus, vt boni, & iusticię amantes sint magis intenti in alios tum petulantes, tum sceleratos, & talia conantes reprimant. Si qui etiam a nobis & a Magistratibus deprehendentur; adficientur iustis

iuſtis pœnis, quibus legum ſeueritas graſſatorum furores, reprimi iubet. At nunc omnibus, qui ad noſtram Iurisdictionem pertinent, prohibemus fomites incendiorum eiaculari. Et huic noſtro edicto religione Iurisiurandi ſemper obtemperare omnes volumus, pronunciatur, periuros, quicunq; contra hoc edictum fecerint. Ac ſperamus quidem Deum æternum Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, hæc templa, has doctrinæ ſedes, & paruorum puerorum tuguriola cuſtoditurum eſſe, quod & veris votis ab eo petimus. Sed ſcelerati illi, quos diabolus armat, vt hoc Eccleſiæ hoſpitium turbent, certe in pœnis hærebunt. Quia punit Deus periuria. Et Filius Dei inquit. Qui gladium acceperit, gladio peribit. Magis enim ſcelerati ſunt inſidiatores, qui titulo ſcholaſticorum intra mœnia velut abdidi in equo Troiano excidia moliuntur: quam latrones, qui foris quatiunt muros machinis bellicis, & tectis faces inijciunt.

Sub vmbræ

Sub vmbra ſcholaſtici nominis latronum animos circumferre, furor eſt a Diabulo ſceleratis immiſſus: non tantum audacia eſt humano conſilio ſuſcepta, Quare omnes honeſti coniungere ad communem defenſionem voluntates, & vigilantiam debent. Cumq; ſcriptum ſit in Pſalmo, Circum vallat angelus Domini timentes eum, & eripiet eos: Precamur Deum, vt hanc Eccleſiam, in qua ſonat vox Euangelij hæc templa, ſcholas, noſtras domos, & noſtras familias cuſtodiat, & nos ac ſtudia noſtra regat.

RECTOR ACADEMIAE.

103 EGIMVS cũ Magiſtratibus, huius opidi, vt ciues puniant, qui inſidiantur pecuniæ ſcholaſticorum per ludos chartarum, aleam, aut alios ludos. Ac promiſit. Senatus ſe non defuturum eſſe ſuo officio, Nunc iuſtum eſt, & ſcholaſticos auidos talium ludorum obiurgare, & precipere, ne tempus & pecuniam ita perdant. & malas artes, & malos mores ſibi acciſcant. Non enim tantum predam auffer

auferre per fraudem in ludo furtum est: sed etiam furtum est Deo displicens pecuniam a parentibus ad studiorum sumptus missam perdere, aut ad alios vsus transferre. Vult enim Deus nos facultatibus etiam hæreditarijs, & pprijs frugaliter vti, cũsint ipsius dona, quę vult collocari in res necessarias. Ex parsimonia aliarum multarum virtutum nutrix est. Deinde iactura temporis magnifacienda est, & sodalitia lusorũ corrumpunt mores. Cum igitur multa mala concurrant in ludis in honestis moueantur eorum consideratione sæniores, & fugiant illos ludos indignos honestis hominibus. Habent studiosi delectationes alias multas, Musicen. Colloquia historijs sententijs & multis iucundis artium materijs referte. Hæc ad hilaritatem, & ad suauitatem congressuum multo sunt accommodatiora, quam iniusta pecuniæ aucupia, aut inanes pecuniæ perditiones. Ideo & prohibemus intempestiuos ludos, & ludorum aucupia, & fraudes. Et si deprehendemus aliquos intempestiue lusisse, aut aucupia illa exercuisse, seuere eos puniemus

mus. Xenophon inquit de Agesilao Non modo seria negocia honestorũ hominũ, sed etiam ludos virtute regi, Scholasticis quoq; perstandũ est, qui in studio virtutis versantur. Vigesima quarta Ian.

IVSTVS IONAS IVNIOR.

HODIE memoria Conuersionis Pauli Apostoli celebratur, quæ Historia propter multas causas diligenter & sæpe cogitanda est Est enim & hoc ipsum factum vnum ex testimonijs, in quibus se Deus Ecclesiæ euidenter patefecit. Deinde & exemplum proposuit, quo testatur nos recipi, quanquam male meritos. Cogitemus autem & de Pauli doctrina, cũq; eius disputationes sine literis non possint explicari, magis hæc studia amemus. Ac profecto sine Dialectica Paulum enarrare, est prorsus cæca nocte, sine stellis mõstrantibus portum, nauigare. Deinde & ipse Paulus præcipit ὀρθοτομεῖν λόγον θεοῦ, quod sine Dialectica fieri non potest, Deniq; ignari Dialectices sæpe in alijs etiam controuersijs turpissime hallucinantur. Quare adolescentes toties inuitantur

tur, vt hanc artem ament, & sibi familiarem faciant. Ego igitur domi iam repetam, idq; publice significandum duxi, vt si qui alij me audire volent, sciant meam operam eis non defuturam esse. Longissima & splendidissima oratio de laudibus, & vtilitatibus huius artis haberi posset: sed nobis in Ecclesia Dei manifestum est, huius artis cognitionem maxime necessariam esse, vt antea mentione Pauli ostendi. Et res ipsa clamat, non posse dogmata de æterno Patre, Filio, & spiritu Sancto explicari, nisi doceantur homines quit sit οὐσια, quid ὑποστασις, quid λόγος quid εἰκὼν, quid Spiritus, quid imputatio Iusticiæ, quid iusticia quæ est Qualitas. significent. Hæc sine Dialectica nemo explicare potest. Et Deus tantisper, donec Ecclesiam seruabit, seruabit & huius artis doctrinam, quæ ad enarrationem dogmatum plurimum lucis adfert. Tradam autem præcepta fideliter, & pro virili adiungam exempla perspicua. Et si qui me audituri sunt, accedant ad me hac Septimana.

Decanus

105

DECANVS COLLECIIFA cultatis Philosophicæ.

BONAE menti nihil dulcius est colloquio eruditorum, in quo de optimis arcibus candide conferuntur sententiæ, & iudicia mutua commonefactione formãtur & accuuntur, Planeq́ hæc collatio imago est æternæ vitæ, & scholæ, in qua cũ filio Dei, Patribus, Prophetis, & Apostolis in terra, & intersydera euntes, de deo, & de vniuersę naturę opificio disseremus. Amanda sunt igitur, & tuenda scholastica exercitia, quæ talium colloquiorũ facultatem nobis prebent. Deinde nos quidem, qui eiusdem doctrinæ studia colimus, libentius conuenire decet, alendæ amicitiæ causa τέ τῆιξ μὲν τέ τῆιγι, φιλοσ, μὺρμακὶ δὲ μύρμαξ inquit Poeta Si hic sensus est in illis minutis insectis, vt natura inter se ament, multo magis inter homines Philosophos fœdus sit ꝓpter naturam & studiorum similitudinem. Petimus igitur, vt magistri Philosophiæ studiosi, cras hora prima ad publicum examen veniant, vbi de studijs Philosophiæ, & doctrinæ christianæ cum ijs

disserendũ

ijs differendum erit, qui nunc eruditionis
suæ testimonia petunt.

RECTOR ACADEMIAE. 106.

AVDIMVS quosdam petulantes in ponte deijcere lapides, & impedire operas farcientium pontem, qui hoc præsertim tempore aliquo in periculo est. Cũ autem petulantia per sese turpissima sit, & in hac re magnum detrimentum Reipub. adferre possit, seuere præcipimus omnibus scholasticis, ne quoquo modo turbent operas in ponte, neue res conuectas, in flumen abijciant, ac vt obtemperẽt nostro edicto, moueantur his iustis rationibus: Quod in primis omnes hospites cauere decet, ne Rempublicam detrimentis adficiant. Deinde quod scholastici magis etiam parcere doctrinæ hospitijs debent. Si qui autem huius edicti autoritate spreta, sument sibi licentiam grassandi in talibus locis, vt Centauri, & Lapithæ apud hospites: hi iustam magistratuum seueritatem experientur. Scimus multa modesta ingenia, detestari suo iu-

dicio hanc affectatam nequitiam. Cæteri vero commonefacti hoc edicto, frenare hos barbaricos impetus discant, qui certe indignissimi sunt auditoribus filij Dei Propphetarum & Apostolorum. Qui turpius est. quam Centaurorum, aut Cyclopum velle similes esse, qui mittuntur in Ecclesiæ scholam, vt Dei doctrinam, vt Prophetarum & Apostolorum vocem audiant. Deus igitur contumaces puniet, & Magistratui curæ erit, vt coherceatur petulantia. Datæ Calendis Februarij.

SEQENTIA SCRIPTA sunt proposita. Anno &c. XL. XLI. & XLII.

Rector

RECTOR ACADEMIAE Vuitebergensis.

SAEPE in edictis propositæ sunt honestę causæ cur scholastici singuli certis diebus sua munera ad Aram adferre debeant, quia & a ciuibus domestícatim poscitur símilis pensio. Est aũt iniquum, præsertim in Ecclesía, communes collationes defugere scholasticos. Nullum est maius beneficium Dei in terris, quam publicum Euangelij ministeriũ, Nulla pars in tota societate humana præstantior. Quare omnes decet conferre operam, & facultates ad huius tanti muneris conseruationem. Hinc mos offerendi ortus est, Eaq; in re prælucere exempla literatorum cęteris debebant. Quare nuper in quadam concione iuste reprehensa est negligentia scholasticorum, qui nostris edictis de hac publica significatione gratitudinis erga huius Ecclesiæ gubernatores, nõ obtemperant, cum vix pauci ad Aram accedant, defraudantur ministri Euangelij parte mercedis. Hęc cum sit iniusticia indigna ijs, qui in societate Ecclesiæ esse velunt, seuere præcipimus, vt sin

singuli scholastici suum munus ad aram adferant. Si hoc officium pretermittatur contemptu huius honesti moris, magna barbaries est animorum. Si putant solos scholasticos conferre, errant. Nam, vt dixi, a ciuibus domesticatim poscitur haec pensio. Testemur autem & nos esse huius Ecclesiæ membra. Ostendamus significationem gratitudinis, præsertim cum in hac Ecclesia, tota doctrina Christiana tanta puritate, fide, & perspicuitate tradatur, vt ex animo doctores, tanquam parentes amandi & colendi sint. Facile est imperium in bonis, inquit Plautus. Pij qui de ministerij publici dignitate reuerentur sentiunt, & doctores amant, libenter optemperabunt. Sed ceteros etiam adhortamur, ne hunc honestum morem contemnant, ne offendant voluntates eorum, qui præsunt Ecclesiæ, sed moueantur Pauli precepto ad Ebreos, qui iubet nos ita morigeros esse doctoribus Ecclesiæ, vt nostra obsequia leniant illi grauissimas curas & ærumnas, quas pro Ecclesia sustinent. Sic enim inquit, vt prasint μετὰ χαρᾶς καὶ μὴ στενάζοντες

Quand

Quando enim gubernatori ad cetera pericula accedit etiam domestica contumacia, duplicatur miseria. Scimus nostros doctores sustinere ingens onus in hac dimicatione de Religione. Quare demus operam, vt domi nostra obsequia eis leuent molestiam, vt præsint μετὰ χαρᾶς καὶ μὴ στενάζοντες. Certe enim hic honos debetur piis doctoribus.

DECANVS COLLECIIFA cultatis artium.

108

EXISTIMAMVS nõ inani abitione gradus esse factos in scholis, sed bono & vtili consilio, partim vt iuuentus distincta gradibus ceuclassibus ordinem in discendo seruaret, partim ne sine publicis testimonijs homines inexplorati munus docendi inuaderent: Quid enim in Republica tam necessarium est, quam cauere, ne homines fascinati prauis opinionibus præficiantur Ecclesijs? Itaq; gradus retinemus, non vt in iuuenilibus ingenijs ambitionem alamus, sed propter alias honestas & probabiles causas. Certe exami-

na ſunt vtilia iuuentuti,& apud nos multum profuerunt ſtudijs. Arbitramur autem & illos,qui gradus non amant,tamẽ examina laudare, quæ & diſcendi curam acuunt,& formant iudicium. Nec nos de titulis odioſe rixamur, ſed tamen humanitas quędam eſt, ordinis in vita inſtitutos,alicuius vtilitatis cauſa,non aſpernari. Si qui igitut ſunt.qui hoc tempore gradum, Magiſterij in Philoſophia peturi ſunt,hi ſciant meum officium eis non defuturum eſſe. Volo autem, vt intra hos dies ſex,me conueniant,ac nomina dent, vt ęętera,quæ res poſcit, ordine inſtitui queant Vigeſima nona Auguſti.

DECANVS COLLEGII FACVLTATIS Medicę.

109

ETSI inconſpectu eſt artis,Medicæ vtilitas ,tamen adeo ingrata eſt hominũ natura,vt hoc tantum vitæ præſidiũ non ſatis amet, aut veneretur . Deinde qualis animorum feritas eſt, non admirari hoc tam varium naturæ ſpectaculum, in quo pariter lucent Dei ſapientia, & bonitas erga

tas erga nos? Proposuit enim Deus certa, & efficacia remedia plurimorum morborum, hæc tam varie sparsit in natura, vt nulla, tam minutares sit, cui non addiderit aliquam vim medicam contra certos morbos. Hæc fuit vetus, & Heroica Philosophia, inquirere, & considerare naturam rerum, vtilitatis causa, tum vero propter admirationem Dei, Quare & vos decet hoc genus doctrinæ amare, & vestris officijs ornare. Petimus igitur, vt proximo de Martis, conuenientis ad Pompam, in qua, quod faustum fœlixq; sit, gradus doctorum in Medicina decernetur duobus viris egregia eruditione, & virtute preditis Medicinę Licentiatis, domino Iohanni Catsch Hallensi, & domino Friderico Lohr, Magdeburgensi. Secunda Maij. Anno M.D. XL.

RECTOR ACADEMIAE Vuitenbergensis.

AVDIO aduenisse pleroscq; scholasticos qui fortasis ignari nostrę cõsuetu-

dinis, nondum ediderunt nomina apud Rectorem Academiæ. Non est autem ciuile, in aliena vrbe sine imperio, & sine legibus viuere velle. Ideo mando, vt hospites illi ad me accedant, ac promittant se legibus nostris obtemperaturos esse. Erit & ipsis honestum, initio hoc specimen iusticiæ, & modestiæ prebere, in declarando studio erga magistratus & leges. Nutrix est enim omnium virtutum, reuerentia, seu amor legum, quem hæc ferrea ætas, inimica disciplinæ, multo minus tueri studet, quam oportuit. Sed fatum est diuina & immutabili lege sancitum, laxata disciplina sequi pœnas publicas, quas vt Deus mitiget precemur. Quidam etiam nunc interturbant operas in ponte, & asseres in Albim petulanter deijciunt. Etsi ineptum est hæc verbis potius castigari, quã in re præsenti seueritate aliqua puniri, quod fieret in alijs locis: tamen & edicto censui prohibendam esse hanc petulantiam, ac præmoneo scholasticos, ne lenitatem Magistratuum nimis irritent.

Rector

QVESTI sunt Architecti Illustrissimi Ducis Saxoniæ Electoris, impediri operas in agere petulantia quorundam scholasticorum. Itaq; iussimus ea de re edictum proponere, & mandata præsidi Saxoniæ data sunt, vt si qui oberrantes in aggere rixas excitabunt, inde ad carcerem, qui est in arce, abducantur. Quare duximus commonefaciendos esse scholasticos, & petulantiam illam seuere prohibemus, quæ propter multas causas odio digna est. Non enim decet hospites in aliena ciuitate, præsertim publice conductas operas interturbare. Deinde ingratitudo est iniuste offendere voluntatem principis benemerentis de Ecclesia & de studijs. Vere enim prædicare hoc nomine principem possumus, sine vlla adulatione, eius labores prodesse ad pacẽ publicam, & ad piæ doctrinæ propagationẽ. Cumq; interior eius vita plena sit officij, pia, & casta, cumq; in administratione iustus sit, & sine sæuicia, has tantas laudes cumulat hac virtute, quod honestis ar-

ſibus ſtudet ornare Eccleſiam & Rempub. ac multis ſuppeditat ſumptus ad diſcendum, qua in re etiam exemplum eius prodeſt apud alios quoſdam. Decet igitur ſcholaſticos reuerentia talis principis, libenter eius voluntati parere. Si qui autem obtemperare non volent, hi ſciant præſidem & nos non defuturos noſtro officio. Quidam etiam his proximis noctibus atroces tumultus ad multorũ ædes excitarunt. Tales graſſationes ſub pœna Relegationis prohibemus. Temporũ pericula vos ad modeſtiam & ad precandũ hortari debebant. Ac indigniſsimum eſt ſtudioſis, ſic viuere, vt nõ videantur affici communibus Eccleſiæ & Reipublicæ difficultatibus. Sexta Maij. Anno. XL.

RECTOR ACADEMIAE.

112 NAtationes in Albi quotannis prohibenter: Ac mirũ eſt, cum tot funeſtis exemplis cõpertum ſit, quam ſit infidum flumen Albis, nõ deterreri iuuenes magnitudine periculi, quo minus ſe cõmittãt tam vadoſo flumini. Rurſus igitur præcipimus, ne ſcholaſtici lauent in Albi, nec nauigent, nec in ripa ludentes petulanter rixas excident cum piſcatoribus aut alijs

Ne ducant leuẽ esse autoritatem horum edictorum, sed cogitent cum nostris edictis suorum parentum sententias & mandata congruere. Odit Deus temeritatem & contumaciam. & sui iudicij exempla interdum proponit ad alios cõmonefaciendos. Ideo pereunt interdum, quij temere, aut etiam cõtempta præceptorum autoritate, flumen ingrediuntur, qua in re & illud cogitandum est, non leue peccatum hærere in pereũtibus, quod temere, quod spreta autoritate parentum & Magistratuum, sibi, periculum non necessarium, ac cersierũt. Hęc scelera etiam mentibus extitiũ adferunt, si subito oppressi cau su, nõ agant pœnitentiam. Quare & pericula corporũ vos dehortẽtur ab his natationibus, & pœnæ, quibus Deus temeritatem & contumaciam punire solet. Postremo etiam diaboli insidias metuite, qui grassari in gregem nostrum præcipue studet. Aduersus tam vigilantem & sæuum hostem, decet nos esse diligentiores. Ideoq; pollicetur Deus auxilium, videlicet spiritum sanctum, sed hunc dat petentibus, vt inquit Christus, non securis & cõtemnentibus ipsius mandata. Rector

RECTOR ACADEMIAE Vuitenbergensis.

VTINAM Deus depellat morbos, qui iam grassantur, & seruet studiosam iuuentutem, quæ seminarium esse Ecclesiæ Christi: Cũ autẽ & nostram diligentiam in curundis ęgrotis flagitet, duximus admonendos esse scholasticos de re necessaria. Audimus quibusdam decumbentibus deesse officia contubernalium, & familiarium, qua ex re accidit, vt nec remedia eis, nec cibi adferantur. Concurrunt & multa pericula, si in paroxysmis, relinquantur ægroti soli, cũ videlicet aut auidius bibunt, aut accidũt λειποθυμιαι. Etsi autem scimus quosdam prestare hac in re fidem & pietatem dignam honis & humanis ingenijs, tamen cæteri negligentiores merito reprehenduntur. Qualis est enim ἀσοργια tali tempore deesse amicis, quos propter patriam communem, aut ius hospitij, aut familiaritatem, arctius complexi estis, & amare debetis? Inacie scelus est periclitãtem mani pularem, seu vt Aristoteles vo

cas

κατὰ παῤῥησίαν non tueri. Quanto turpius est vobis in schola pietatis, vestros cõmilitones deserere? Quam multos possemus magnos Duces recitare qui ipsi militibus vulnera obligarunt: Et videtis hic non deesse vllis medicorũ optimorũ virorum & doctissimorum, auxilia. Vos interea negligitis eos, qui multis vinculis honestis vobis deuincti sunt: Hoc quid aliud est, quam quod inquit Cain, Ego necustos sum fratris mei? Et si quid esse cantagij excusaremus nos ipsi. Sed cum vobis nihil sit periculi, inhumanitas iure reprehenditur. Itaq; mandamus primum Magistris, quibus priuatim scholastici commendati sunt, vt quisque suis curet adiungi ministros, qui præstent assiduitem. Deinde, omnibus scholasticis vt suo quisq; contubernali aut familiari, vbi opus est, hoc tempore seruiat. Hæc pietas Deo grata erit, qui nos vult affici cura salutis aliorum, & vt speramus, seruabit plerosq;, quorum militia Ecclesiæ aliquãdo profutura est. Decima quinta Augusti Anno M.D.XL.

Rector

RECTOR ACADEMIAE Vuitebergensis.

114

ECCLESIA hac postrema ætate oppressa vndiq; multis ærumnis, difficulter & magno cum dolore parturit, & ait Ioannes scripsit, eiulat parturiens, & inter ingentes cruciatus fætum edens. Cumq; natura ipsa corporum, quasi sensu parturientis Ecclesiæ adficiatur, res ostendit maiora esse puerperarum hoc tempore pericula, quam fuerunt antea Decessit autem heri superata labore partus honestissima matrona, nata in familia nobili, optimis ornata moribus, pudicicia & pietate eximia prædita N. coniunx viri clarissimi & doctissimi D. Melchioris Kling doctoris Iurisconsulti, qui cũ ingenio & virtute excellat, ac de schola & de Republica bene mereatur, maxime decet nos eius luctu adfici. Tenetis quidem hãc cõsolationem, q coniunx in statione, in qua diuinitus collocata fuit, magnitudine laboris superata, & cõmendans se filio Dei, qui pro nobis victima factus est, ex hac vita in meliorem euocata est, Sicut scriptum est: Beati qui in Domino moriuntur. Sed tamen non potest nõ sentiri vul-

neris tanti dolor, & lugere pium est, modo non lugeamus vt gentes, sed cogitemus nec nasci nec occidere homines casu, sed Dei voluntate, & Deo parendum esse, & non esse amissos pios, quos lugemus. Rursus illorum familiaritate fruemur dulciore in illa æterna sede in cõsuetudine Dei, Christi Patrum, Prophetarũ, Apostolorum, & totius Ecclesię. Eius cõsuetudinis vmbram fuisse hanc domesticam societatem in hac mortali vita sentiamus. Fiet autẽ mortuæ funus hora quarta, ad quod, vt cõueniant scholastici, mandamus. Diexiij. Februarij. M. D. XLI.

RECTOR ACADEMIAE.

HAC nocto vir optimas & egregia doctrina præditus Magister Ambrosius Brent, Iuterbocensis decessit, & in, cõfessione ac inuocatiõe filij Dei, qui est autor & donator immortalitatis, trãsijt in vitam æternã ad Christum, & illam diuinã scholam Prophetarum & Apostolorũ cũ quibus iam de illis ingentibus bonis disserit, quorũ expectatione hic mores santissima rexit, & alijs doctrina & exemplo præiuit. Cũ aũt eius fides, assiduitas, industria.

stria. & diligentia magno vsui fuerit Reipublicæ decet omnes bonos interitu eius adfici. Mandamus igitur hic scholasticis, vt ad funus hora quarta conueniant, in quo & de immortalitate animorum, & de iudicio venturo cogitandum est, & consideranda huius temporis ingentia pericula. Cum enim passim multi boni homines hoc tempore moriantur, paulo post etiamsi tranquilla esset futura Germania, tamen orbata talibus hominibus, hæc vulnera sentiet. Deinde ille ipse interitus piorum, est signum impendentium calamitatum, vt inquit Esaias, Iusti peripiuntur ne videant ventura mala, discedunt in pace, vt quiescant in cubili suo. Quare his admoniti exemplis post tritici messem, de nostro periculo, & de pœnis reliquarum palearum cogitemus, ac mores emendemus, vt ira Dei nobis mitigetur. Anno .M D.XL.

RECTOR ACADEMIAE.

116 EDICTVM de moneta huc missum est ab illustrissimo Principe Duce Bauoniæ

niæ Electore &c. Id ipsius iussu publicæ proponimus, ac mandamus omnibus, qui ad Iurisdictionem nostram pertinent, vt fideliter obtemperent. Nam pœnæ adscriptæ sunt, quibus contumaces puniri necesse erit. Obtemperabitis autem eo æquioribus animis, quia in hac re communi vtilitati harum gentium consulitur, quarum facultates prorsus exhaurientur, nisi Nummulariorum auaritiæ & rapacitati his consilijs obsisteretur. Vt cetera vicia in hac mundi senecta: ita maxime prauæ artes quærendæ pecuniæ crescunt. Hinc curruptelæ in moneta, & varia aucupia nummulariorum orta sunt. Ex his fontibus difficultates æconomicę sequuntur vbiq;. Est autem moderati animi, arte ferre, & ratione lenire temporum incommoda, nec reflare ventis. Iussi sumus etiam scholasticis significare voluntatem Illustrissimi Principis Ducis Saxoniæ Electoris &c. de nocturnis tumultibus. Primum seueriſsime excubijs ciuium, mandatum est, non solum vt modestos, tranquillos, & inermes armis adoriantur, sed etiam ne quid in cæ-

teros violenter aut atrociter faciant. Ita vult Illustrissimus Princeps seruere excubias tranquillitati ciuitatis vt simul etiam honestæ iuuentutis incolumritati seruiat. Si qui igitur tumultuabuntur, erunt sine atrocitate prehendendi. Vicissim autem præcipit scholasticis, vt sint modesti, nec aut vociferationibus barbaricis, aut tumultibus alijs turbent tranquillitatem, nec noctu armati vagentur. Deinde ne excubiæ prouocatæ aliquid faciant durius, vos admonemus, vt placide eis respondeatis, neue armis eos prouocetis. Nam si quem prehendent cuius petulantia aut atrocitas cognita fuerit, is deinde non tantum nostris legibus, sed etiam de sententia Illustrissimi Principis punietur. Suam etiam inspectionem & cognitionem in hac re esse vult, vt communi omnium ordinum tranquillitati consulat. Et quia nonnulli iussi consistere, mox stringunt pugiones, & id genus teli merito formidatur, mandamus pugiones deponi. Videtis scholastici, quasi communem esse luctum totius Europæ, propter tumultuum regionum multiplices clades.

Decebat

Decebat autem & vos, affici communi luctu & mœrore, ac id modestia vestra significare, & a Deo petere mitigationem publicarum calamitatum, quæ profecto ad vos quoq; pertinent. Sicut de publicis malis scriptum est in Elegia Solonis.

Sic partem fert quisq; suam, cum publica clades
incidit, & prohibet ianua nulla malum
Non latebræ quenquam fugientẽ abscondere possunt
In thalamos penetrant publica damna tuos.

Hæc cogitanda vobis sunt, & Deus orandus, vt vos ipsos & Rempublicam seruet & gubernet in tantis Europæ miseriis & omnium gentium periculis. Sicut Niniuen seruauit, cum se ad modestiam reuocari sineret. Anno M.D. XLI.

RECTOR ACADEMIAE Vuitebergensis.

117

ANGELVS cœlestis cũ significaret pastorib⁹ natum esse filiũ Dei, iussit eos quærere infantem collocatũ in presepi, significans in Ecclesia quærendũ esse.

Halulis

Deus nobis Ecclesiam hoc Symbolo, & aliis multis dulcissimis significationibus commendauit. Quare omnes, qui vocem Angeli magnifaciũt, omnes qui & credit & gaudent, Filium Dei nobis missum & donatum esse, vt fieret victima pro nobis, adhortamur, vt Ecclesiam ament, & ibi Christum quærant, doctrinæ auscultent, & expectent in Ecclesia æternam vitam. Ideo & doctores Ecclesiæ honore adficiendi sunt, & vt extet significatio nostræ voluntatis, precipimus, vt cras omnes Doctores Magistri & Scholastici, ad Aram accedant, & suo munere reuerentiam erga Ecclesiam declarent, in qua vobis certe fideliter monstratur filius Dei, & eius beneficia, Propter hoc præsepe Deus seruat Respublicas, & nos seruabit, si has Filij sui cunas fouebimus & colemus. Nec leue ducatis hoc genus officij, quod Deus haud dubie magnis premijs compensat. Illud etiam magnopere petimus, vt cogitetis eosdem Angelos, qui tunc spectatores fuerunt nascentis filij Dei, & nuncij ad pastores, nobis etiam adesse, custodes esse nostræ Ecclesiæ, & nobiscum

nobiscum canere, gloriam Deo in excelsis, & in terra pacem, & hominibus gaudium. Ad huius chori societatem, vt vos adiungatis vestra vota & preces, mandamus, vt sitis modesti in his feriis. Quomodo potest mens humana non conuemiscere, cogitans Dei filium sic se demittere, si serio hæc credit. Si quis non credit, is in nostro cætu certe ferendus non est, ac si autor erit his diebus alicuius tumultus, sentiet nos vere tantæ impietati succensere. Pij canant cum cœlestibus Angelis, gloriam Deo, hoc est, vere Deum esse sentiant, qui curet humana, eoq; Filium miserit, & iudicit hominum facta, canant pacem in terra, & gaudium hominibus, hoc est, seruiant suæ & alienę saluti ad ornandam gloriam Dei. Hunc hymnum angelicum his diebus meditentur, & magnitudinem misericordiæ Dei, modeste cogitẽt. Hæc sunt officia digna piis, presertim hoc lugubri tempore totius Eutopæ. Iam magnitudo publicarum miseriarum cogit nos implorare opem a filio Dei, cuius nomen Turci & alij impij delere conantur, Sed non dubitamus ad

futurum nobis ipsum, vt de eo scriptum est. Illo tempore stabit Dux magnus, pro filijs populi sui, si mores nostri erunt modestiores. Die vigesima quarta Decembris, Anno M.D.XLI.

SEQVENTIA SCRIPTA pertinent ad Annum M.D.XLVI.

C. CRVCIGERVS. D.

118 VALDE necessariũ est omnibus eruditis in Ecclesia, vniuersam antiquitatem, & omnium temporum certamina de doctrina nosse, vt vna, perpetua, consentiens catholica sententia, certis testimonijs a Deo tradita, & magnis miraculis defensa, retineatur, & ad posteros propagetur. Et prodest legere, & audire scripta Methodica, quæ integram doctrinam continent. Vt autem Esaias clamitat ad Deum, obsigna legem in discipulis: Ita & nos persertim in hac vltima mundi senecta, in qua plus est inconstantiæ, & mutabiliuæ

tabilium ingeniorum, imo & delyriorum quam olim fuit: ardentibus votis a Deo petimus, vt seruet multos verę doctrinæ custodes, & mentibus nostrorum auditorum vere imprimat σφραγιδα, id est, spiritum sanctum, vt veras sententias constanter tueantur, & Deus vere inuocetur.

Enrrabo igitur Symbolum Nicenū in quo series articulorum cogit nos complecti integram doctrinam, & hodie hora quarta, Deo iuuāte, eam enarrationem inchoabo. Ac primum de ipsis Symbolis disseremus, vnde sint tradita, & quæ sit autoritas Synodorum, an sint testes prius traditæ doctrinæ an vero autores nouæ alicuius sententiæ. Anno M.D. XLVI Die vndecima Februarij

PHILIPPVS MELANTHON.

119
4

QVERITVR Theocritus suas charitas sæpe domum redire tristes, & accusantes ingratitudinem hominū, de quibus bene meritæ fuerunt, & assidere arculis gementes, & capita prona ire genibus

genibus ponentes, vt sit in mœrore. Id sæpe nunc bonis scriptoribus accidit. Misit huc Stigelius egrigiam lucubrationem argumentorum in lectiones Euangelicas festorum. Oro igitur (vt redeant ei χάριτες hilariores) vt reliqua exempla studiosi emant. Vtilis lectio est, & honos ingenio Stigelij habearur, quod profecto est eximium Dei donum, & ornamentum huius ætatis. Amplo munere donandus esset vel pro hac sola precatione, quam nuper ex Esaia carmine reddidit. Die decima octaua Februarij. Anno M. D. XLVI.

RECTOR ACADEMIAE.

120 NON dubium est, reuerendum virum D. Martiuum Lutherum patrem, & præceptorem nostrum charissimum, diuinitus excitatum esse ad repurgandum Euangelij ministerium, & monstrandum filium Dei, vt Deus immensa misericordia subinde missis bonis doctoribus, Euangelij lucem Ecclesiæ instituit depulsis tenebris. Hoc beneficium Deo agnoscendum

dum est, cum Deo habenda est gratia, tum vero amandi ipsi legati cœlestes: sicut Ethei ad Abraham dicunt, Princeps Dei es vere inter nos: Ita vere inter nos Princeps Dei fuit D. Martinus Lutherus, Doleamus igitur eum ex hac nostra consuetudine euocatum esse, & oremus filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum, vt Ecclesiam hanc clementer seruet. Cum autem funus ei hodie faciendum sit, fortasis statim a meridie (Nam horam nondum scimus, sed sonitu Campanæ minoris, signum dabitur, quando conueniendum sit) mandamus, vt in foro omnes scholastici conueniant, ac ibi Reuerendum D. Pastorem Ecclesiæ nostræ expectent, eumq; deinde sequantur excipientem exuuias, quæ fuerunt, & rursus erunt spiritus sancti tabernaculum.

In ipso autem funere cogitent de beneficijs donatis Ecclesiæ per hunc doctorem, & pro eis Deo gratias agant. Certum est enim, doctrinam de Pœnitentia, de vera Dei inuocatione, & veris cultibus abeo pie illustratam esse, cum antea tetris sordibus, & falsis ac Ethnicis opinio-

nibus obruta fuerit. Hæc doctrina, etsi a magna multitudine contemnitur, tamen veriſsime illud margaritum eſt, quod omnibus opibus anteferri filius Dei iuſsit. Petant etiam ardentibus votis, ne Deus ſinat extingui Euangelij lucem, & mores noſtros maiore cura regamus, ne Deus irritatus, iram ſuam aduerſus nos exerat.

Stillico Dux, de Ambroſio ſæpe dixit, Italiam extincto Ambroſio, perituram eſſe, nec vanum fuit hoc Vaticinium. Nam mortuo Ambroſio, ſtatim Gotthi & Vandali Italiam vbiq; vaſtarunt. Ita cogitemus morte huius noſtri Doctoris, aliquas pœnas denunciari, quas Deus mitiget vigeſima prima Februarij, Anno. M. D. XLVI.

DECANVS COLLEGIIFACultatis Philoſophicæ.

SEMPER fuit erudita vera Eccleſia, & optimarũ artium conſeruatrix. Quia ad explicationem doctrinæ cœleſtis profecto cognitione linguarum, & quadam naturæ conſideratione, & multis artibus opus eſt,

opus est. Quare semper frequentioribus Ecclesijs adiunctæ fuerunt scholæ, in quibus pariter studia doctrinæ cœlestis, & aliarum artium floruerunt, Ideo fauere omnes bonos, & huius ætatis scholis decet, in quibus fideliter vtrunq; genus doctrinæ proponitur. Theologicum & Philosophicum. Execrandus est furor multorum indoctorum, qui Ecclesiam malunt esse, barbaricam, squalidam plenam insciticæ errorum, & tenebrarum extinctis literarum studijs qui ornatam eruditione & veris ac rectis iudicijs. Conducũt autem hæc examina instituta in petitionẽ graduum ad excitanda studia, & formanda iudicia. Ppropter hanc causam precipue consuetudinẽ tribuendi testimonia doctrinæ retinemus. Petimus igitur vt omnes, qui in hac Academia versantur cras ad renunciationẽ conueniant, vt hoc officio studiũ suum erga Philosophiam declarẽt. Cogitemus nos nõ tantum nobis, & nostra causa viuere, sed Deo, & ad celebrandum Deum vera inuocatione, & veris officijs. Hoc vt fieri possit, necesse est & tueri cœlestem, do doctrinam

doctrinam, & alias artes, quæ literis continentur, quæ sunt dona Dei propter Ecclesiam generi humano precipue tradita, & non solum ornamenta, sed nerui sunt vite ciuilis, quarum quidem magna laus hæc quoq; est qd' vt Plato inqt grata dei fama in eis sparsa est, & testātur esse Deū æternam mentē, conditricem & gubernatricē naturę, & earum tractatio flectit animos ad moderationē, & exuscitat ad verū intellectū. Quare etiam in Ethnico poemate dicitur, Circen nō posse nocere ijs qui studia doctrinę colunt. Sic enim inquit Theocritus in Idyllio nono οὔτε γὰρ ὕπνος

οὔτε ἔαρ ἐξαπινας γλύκερώτερον οὔτε μελισσαισ

Ανθεα ὁσσον ἐμιν μῶσι φίλαι οὐς γὰρ δρῶσα

γαθεύσιν τὰς δ' οὔτι ποτῶ δαλησατο κιρκα,

Die vigesima tertia Februarij Anno xlvi.

RECTOR ACADEMIAE

122 HAC nocte honestus & eruditis adolescens, Petrus Ripertus, natus Francofordiæ ad Viadrum, ex hac ærumnosa vita euocatus est ad ærernam consuetudinem

dinem Dei, Christi Prophetarum & Apostolorum, & iam in schola longe eruditiore & iucundiore versatur, quam antea, etsi hic doctrina, & agnitione filij Dei se præparauit, vt nunc in ipso morbo animaduerti potuit. Nam assidue fiducia filij Dei Domini nostri Iesu Christi inuocauit, & se promissione reconciliationis ita confirmauit, vt admodum tranquillo animo esset. Etsi viuere aliquos diutius pro gubernatione iuniorum necesse est, Tamen profecto his, qui iam recte didicerunt doctrinam de Deo, & prius ex hac vita discedunt, quam maioribus miserijs implicantur, hoc iter multo facilius est quam alijs, quos longa vita peccatis & ærumnis maioribus onerauit. Sed tamen vita ad hoc optanda est, vt supersint custodes doctrinę, & cultores Dei.

Vt autem funeris ceremoniæ pie seruentur, volumus conuenire scholasticos ante ædes, quibus nomen est a mola ventis agitata, hora quarta, vbi & de vitæ periculis, de iudicio Dei, & nostra liberatione cogitemus, & oremus Deum, vt bonis ingenijs concedat vitam longiorẽ, & rega-

regat nos, sua luce, & spiritũ sancto. Die Matthiæ, qui est Natalis Caroli Quinti Imperatoris semper Augusti. Anno. M. D. XLVI.

IMPRESSVM VITEBERGÆ apud Iosephum Klug. M. D. XLIX.